

**A HUDI10007 Velencei-tó és Dinnyési-fertő
különleges madárvédelmi terület
fenntartási terve**

Budapest
2022

Jelen fenntartási terv az Agrárminisztériummal kötött TMF/130/2021. ügyiratszámú támogatói okirat alapján, a Természeti értékek védelme fejezeti kezelésű előirányzat terhére készült

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
székhely: 2509 Esztergom, Strázsa-hegy
postacím: 1525 Budapest, Pf. 86
E-mail: dinpi@dinpi.hu
Web: <http://www.dunaipoly.hu>

Felelős tervezők

Baranyai Zsolt
Géczi Orsolya

Vezető szakértők

Csihar László

Közreműködő szakértők

Kiss Péter
Ronyecz Zsófia

© Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, 2022

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	5
1. A terület azonosító adatai	6
1.1. Név.....	6
1.2. Azonosító kód.....	6
1.3. Kiterjedés.....	6
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló madárfajok.....	6
1.4.1. Jelölő fészkelő madárfajok.....	6
1.4.2. Jelölő telelő madárfajok	6
1.4.3. Jelölő átvonuló madárfajok	6
1.5. Érintett települések	7
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	7
1.7. Tervezési és egyéb előírások	8
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	8
1.7.2. Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve.....	8
1.7.3. Településrendezési eszközök	8
1.7.4. Körzeti erdőtervek.....	8
1.7.5. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek	9
1.7.6. Halgazdálkodási tervek	10
1.7.7. Vízyűjtő-gazdálkodási terv	10
1.7.8. Egyéb tervek.....	10
1.7.9. Jogerős engedélyek	10
2. Veszélyeztető tényezők	11
3. Kezelési feladatok meghatározása	21
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	21
3.2. Kezelési javaslatok	24
3.2.1. Élőhelyek kezelése	25
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	53
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	54
3.2.4. Kutatás, monitorozás	54
3.2.5. Mellékletek.....	56
1. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	59
3.3. Agrártámogatások.....	59
3.3.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer.....	59
3.3.2. Pályázatok	63

3.4.	A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	64
3.4.1.	Felhasznált kommunikációs eszközök	64
3.4.2.	A kommunikáció címzettjei	64
3.4.3.	Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	65
II.	A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció	68
1.	A tervezési terület alapállapot jellemzése	69
1.1.	Környezeti adottságok	69
1.1.1.	Éghajlati adottságok	69
1.1.2.	Vízrajzi adottságok.....	69
1.1.3.	Talajtani adottságok	70
1.2.	Természeti adottságok	70
1.2.1.	A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű madárfajok	71
1.3.	Területhasználat.....	104
1.3.1.	Művelési ág szerinti megoszlás.....	104
1.3.2.	Tulajdoni viszonyok.....	105
1.3.3.	Területhasználat és kezelés	105
2.	Felhasznált irodalom	118
3.	Térképek és mellékletek.....	119

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve: Velencei-tó és Dinnyési-fertő különleges madárvédelmi terület

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója: HUDI10007

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése: 2176,34 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló madárfajok

A jelölő élőhelyek és fajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2021. évi változatát vettük alapul.

1.4.1. Jelölő fészkelő madárfajok

- Fülemlésitke (*Acrocephalus melanopogon*)
- Jégmadár (*Alcedo atthis*)
- Kendermagos réce (*Anas strepera*)
- Nyári lúd (*Anser anser*)
- Vörös gém (*Ardea purpurea*)
- Üstökösgém (*Ardeola ralloides*)
- Cigányréce (*Aythya nyroca*)
- Fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*)
- Barna rétihéja (*Circus aeruginosus*)
- Nagy kócsag (*Egretta alba*)
- Kis kócsag (*Egretta garzetta*)
- Gólyatöcs (*Himantopus himantopus*)
- Törpegém (*Ixobrychus minutus*)
- Kékbegy (*Luscinia svecica*)
- Nagy póling (*Numenius arquata*)
- Bakcsó (*Nycticorax nycticorax*)
- Barkóscinege (*Panurus biarmicus*)
- Kanalasgém (*Platalea leucorodia*)
- Guvat (*Rallus aquaticus*)
- Gulipán (*Recurvirostra avosetta*)
- Függőcinege (*Remiz pendulinus*)
- Küszvágó csér (*Sterna hirundo*)
- Kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*)

1.4.2. Jelölő telelő madárfajok

- Kékes rétihéja (*Circus cyaneus*)
- Réthisas (*Haliaeetus albicilla*)

1.4.3. Jelölő átvonuló madárfajok

- Kanalas réce (*Anas clypeata*)
- Csörgő réce (*Anas crecca*)
- Tőkés réce (*Anas platyrhynchos*)
- Böjti réce (*Anas querquedula*)
- Nagy lilik (*Anser albifrons*)
- Nyári lúd (*Anser anser*)
- Kis lilik (*Anser erythropus*)
- Vetési lúd (*Anser fabalis*)
- Kontyos réce (*Aythya fuligula*)
- Cigányréce (*Aythya nyroca*)
- Vörösnyakú lúd (*Branta ruficollis*)
- Nagy kócsag (*Egretta alba*)
- Gólyatöcs (*Himantopus himantopus*)
- Kis bukó (*Mergus albellus*)
- Nagy póling (*Numenius arquata*)
- Pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*)
- Kanalasgém (*Platalea leucorodia*)
- Réti cankó (*Tringa glareola*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Érintett terület (%)	Település területének érintettsége (%)
Gárdony	Fejér	420,69	19,34	6,6
Pákozdi	Fejér	1202,02	55,21	27,7
Seregélyes	Fejér	268,16	12,33	3,4
Székesfehérvár	Fejér	285,47	13,12	1,7

1. táblázat: Érintett települések

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
országos jelentőségű védett természeti terület	65/TT/58	Velencei-tavi Madárrezervátum természetvédelmi terület	420,00	19,30	158/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet
országos jelentőségű védett természeti terület	87/TT/66	Dinnyési-fertő természetvédelmi terület	529,9	24,36	46/2007. (X. 18.) KvVM rendelet
Nemzetközi Jelentőségű Vadvíz (Ramsari terület)		Dinnyési-fertő és a Velencei-tavi Madárrezervátum	947,1	43,53	1993. évi XLII. törvény 119/2011. (XII. 15.) VM rendelet
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület	HUDI20054	Velencei-tó	1061,3	48,78	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet
ex lege védett természeti terület	láp	Velencei-tó	141,9	6,5	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Velencei-tó	82,9	3,81	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
Országos Ökológiai Hálózat övezet	MT	magterület	2164,8	99,5	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
Országos Ökológiai Hálózat övezet	ÖF	ökológiai folyosó	10,7	0,5	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény

2. táblázat: Egyéb védettségi kategóriák

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Bár a tervezési területet több országos jelentőségű védett természeti terület is érinti, a területre vonatkozó jóváhagyott természetvédelmi kezelési terv jelenleg nincs.

1.7.2. Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

HUDI20054 Velencei-tó kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve (Elfogadás éve: 2014)

<https://www.dunaiopoly.hu/hu/helyek/vedett-terulet/natura-2000-halozat/fenntartasi-tervek>

1.7.3. Településrendezési eszközök

- Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének a településszerkezeti terv elfogadásáról szóló 492/2019. (VII.12.) számú határozata
- Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének Székesfehérvár Megyei Jogú Város Helyi Építési Szabályzatáról szóló 17/2019. (VII.12.) önkormányzati rendelete
- Gárdony Város Önkormányzat Képviselő-testületének Gárdony Város településszerkezeti tervéről szóló 5/2009. (I.27.) határozata
- Gárdony Város Önkormányzat Képviselő-testületének Gárdony Város Építési Szabályzatáról szóló 3/2009. (I.28.) önkormányzati rendelete
- Pákozd Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének Pákozd teljes területére vonatkozó új Településszerkezeti Terv elfogadásáról szóló 194/2018. (XI.26.) határozata
- Pákozd Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatról szóló 15/2018. (XI.26.) önkormányzati rendelete
- Seregélyes Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének Seregélyes településre vonatkozó új Településszerkezeti Terv elfogadásáról szóló 2/2018. (I.22.) határozata
- Seregélyes Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatról szóló 1/2018. (I.23.) önkormányzati rendelete

1.7.4. Körzeti erdőtervek

Erdőtervezési körzet neve	Érintett települések (teljes körű felsorolás)	Aktuális erdőterület (ha)	Erdőtervezés éve
Mezőföldi	Gárdony	3,67	2017
	Pákozd	35,65	
	Székesfehérvár	1,80	
Mindösszesen:	-	41,12	-

A tervezési terület egy erdőtervezési körzetet érint. A Mezőföldi Erdőtervezési Körzetben 2017-ben folytak erdőtervezési munkák, az erdőgazdálkodók számára megállapított (gazdálkodási lehetőségeket rögzítő) erdőtervek alapesetben 10 évig, a következő körzeti erdőtervezési eljárás során (várhatóan 2028. évben) kiadásra kerülő erdőterv határozatok jogerőssé válásáig lesznek érvényben.

Az erdőtervezési munkák során az átfedő európai közösségi jelentőségű terület – „Velencei-tó és Dinnyési-fertő” KMT (HUDI10007) – miatt részletes Natura 2000 elővizsgálati dokumentációk is készültek. Ezek a dokumentumok az erdőgazdálkodásra vonatkozóan előzetesen megállapított előírás-javaslatok Natura 2000 területekre, illetve a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásainak értékelését tartalmazzák. Az elővizsgálati dokumentációkat a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság közreműködésével készítette az erdőtervezési feladatokkal megbízott szervezet: a Mezőföldi Körzet esetében (2018) a Pest Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztálya (Gödöllő).

Az érintett erdőterületek erdészeti hatóság által bejegyzett erdőgazdálkodója legnagyobb részben (84,78%) a VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt. (Székesfehérvár). Elnöki, kisebb területen – természetvédelmi érdekeltséggel – (13,3%) a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (Esztergom) erdőket. A további erdőterületen rendezetlen a gazdálkodási viszony (0,79%).

A Mezőföldi Erdőtervezési Körzetre érvényes erdőtervezési alapidokumentációk és Natura 2000 elővizsgálati dokumentációk a Nemzeti Földügyi Központ (Budapest) honlapján érhetők el: http://www.nfk.gov.hu/Erdotervezes_news_342

1.7.5. Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A tervezési terület a 13/2016. (III. 2.) FM rendelet alapján a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Tájon belül a 401. számú („Mezőföldi”) vadgazdálkodási tájegységbe esik. A térség vadállományának jellemzőit, a vadállomány-szabályozásának irányelveit, a fenntartandó vadlétszámra vonatkozó irányelveket, illetve a természet- és tájvédelmi szempontokat bemutató, a tájegységi vadgazdálkodási terv alapjául szolgáló dokumentum elérhető:

<http://www.ova.info.hu/ujvgtajak.html>

A tájegységi vadgazdálkodási terveket a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 10/2018. (VII. 3.) AM rendelet tartalmazza.

A teljes terület a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (07-403650-401) vadászatra jogosult működési területén belül helyezkedik el. Jóváhagyó határozat száma: FE-08/FM0/211-9/2019. Érvényesség ideje: 2017. március 1. – 2037. február 28. Természetvédelmi szempontból különleges rendeltetésű vadászterület. A vadgazdálkodás során az elsődleges cél a vizes élőhelyekhez kötődő madárfajok nyugalmának hosszú távú biztosítása.

1.7.6. Halgazdálkodási tervek

A területen belül két halgazdálkodási vízterület található. Az egyik a Velencei-tó teljes vízterületét magába foglaló vízterület (07-010-1-1), ahol a MOHOSZ mint a halgazdálkodásra jogosult szervezet végzi a gazdálkodási tevékenységet a Fejér Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Földművelésügyi Osztály által (FE/FMO/2175-4/2021.) jóváhagyott halgazdálkodási terve alapján. A tó területének a Velencei-tavi Madárrezervátum TT-be eső részén halgazdálkodási tevékenység nem folytatható.

A másik a Dinnyési fertő TT nyílt vizes területei foglalja magába. A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Földművelésügyi Igazgatóság 04.3/4185-91/2016. számú határozata alapján különleges rendeltetésű vízterület (07-043-2-1) és a hasznosítási jogot a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság gyakorolja. Figyelemmel a terület természetvédelmi státusára, itt a halgazdálkodási tevékenység hasznosítási elemet nem tartalmaz.

1.7.7. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

Az érintett terület vízyűjtő-gazdálkodási tervezés szempontjából két részre bontható. A Velencei-tó területe a „1-14 Velencei-tó”, míg a további területek a „1-13 Észak-Mezőföld és Keleti-Bakony” elnevezésű alegység részét képezik.

Az 1-14 alegység esetében az érintett felszíni vízterület kémiai állapota jó, fizikai-kémiai állapota jó. Hasonló a helyzet a biológiai és az ökológiai potenciál értékelésénél is. A felszín alatti víztest kémiai minősítése alapján a területe gyenge kategóriába esik.

Az 1-13 alegység esetében az érintett felszíni vízfolyások kémiai állapota jó, fizikai-kémiai állapota a Dinnyési fertő esetében gyenge. A biológiai értékelésnél a Dinnyési fertő térsége rossz minősítést kapott. Hasonló a helyzet az ökológiai potenciál értékelésénél is. A felszín alatti víztest kémiai minősítése alapján a területe gyenge kategóriába esik.

1.7.8. Egyéb tervek

Velencei-tó területfejlesztési program stratégiai tervezés alapjainak vizsgálata. (2009)

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiE4qPunL74AhXUOuwKHeshB7AQFnoECAyQAQ&url=http%3A%2F%2Fwww.terport.hu%2Fweb_fm_send%2F679&usg=AOvVaw39ZMREA6XORN5Dbfwz38de

Fajmegőrzési terv az alábbi jelölő madárfajra készült:

kis lilik (*Anser erythropus*) (2013)

<https://termeszetvedelem.hu/fajmegorzesi-tervek-keszítése-es-megvalósítása/>

1.7.9. Jogerős engedélyek

- Dinnyési Fertő vízilétesítményei vízjogi üzemeltetési engedély (C 320/1869-11054 Vízikönyvi szám)
- Velencei-tó vízszintszabályozása vízjogi üzemeltetési engedély (194/1902-5839 Vízikönyvi szám)
- Dinnyési Ivadéknevelő Tógazdaság vízilétesítményei vízjogi üzemeltetési engedély (87/9688-20520 Vízikönyvi szám)

2. Veszélyeztető tényezők

A veszélyeztető tényezők felsorolásánál figyelembe vettük a Natura adatlapon felsorolt tényezőket, amelyeket az aktuális állapotra alakítva ismertetünk. A veszélyeztető tényezők által érintett terület nagyságát a madárvédelmi terület összterületéhez viszonyítottuk.

Belső veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	L	5%	<p>A területen a gyepek alulhasznosítása, illetve hasznosításnak hiánya/felhagyása kismértékben jellemző. Gyepgazdálkodás hiányában a gyepek avarosodnak, szerkezete, fajkészlete átalakul. A hátsóbb, szárazabb területeken cserjésedés, ezen belül az inváziós cserjefajok terjedése jellemző, a mélyebben fekvő, gyakrabban, illetve tartósabban vizes területeken pedig a nádasodás, gyékényesedés, illetve az inváziós lágyszárúak terjedése.</p> <p>A cserjésedés nyomán a nyílt gyepek élőhelyeket előnyben részesítő madárfajok visszaszorulhatnak. A nádasodás, gyékényesedés hatására a nádas-gyékényes területek madárfajainak (fülemülesítke, kékbegy stb.) állománya erősödik.</p> <p>Érintett vonuló/táplálkozó fajok: kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), nagy póling (<i>Numenius arquata</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>)</p>
A10	Extenzív legeltetés vagy alullegetetés	H	10%	<p>A hasznosított gyepterületek egy részén probléma azok alulhasznosítása, ami hosszabb távon a gyepgazdálkodás felhagyásához (A06) hasonló hatásokkal bír. Az alacsony állatlétszám nem biztosítja a terület megfelelő kezelését. Kezelés hiányában a visszagyepesítéseken intenzíven terjed az ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>) és más inváziós növényfajok (I01 és I02)</p> <p>Állatállomány hiányában a legelőnek alkalmas területeket is kaszálással hasznosítják, ami többlet veszélyt jelenthet a földön fészkelő madárfajokra nézve.</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>Érintett fészkelő fajok: gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), nagy póling (<i>Numenius arquata</i>)</p> <p>Érintett vonuló/táplálkozó fajok: kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), nagy póling (<i>Numenius arquata</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>)</p>
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	L	10%	<p>A nem európai uniós jelentőségű idegenhonos inváziós fajok tekintetében a lágyszárúak közül legjellemzőbbek az aranyvessző-fajok (<i>Solidago spp.</i>) és az idegenhonos őszirózsá-félék (<i>Aster spp.</i>). Az inváziós fa- és cserjefajok közül az ártéri jellegű területeken a legnagyobb fertőzéseket a nyugati ostorfa (<i>Celtis occidentalis</i>) és a zöld juhar (<i>Acer negundo</i>) okozza, a szárazabb gyepekben pedig a keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>). A felsorolt fajok agresszíven terjednek a vízfolyások mentén, a mocsárréteken, az ártéri puha- és keményfás erdőkben, valamint a szárazabb gyepterületeken. Az inváziós fertőzés az őshonos vegetáció kiszorításával, a vegetációszerkezet átalakulásával, az élőhelyi adottságok, és a táplálékbázis megváltozásával elszegényedésével jár. A negatív hatások a mocsárrétek, üde és száraz gyepek, valamint az erdei élőhelyek madarait egyaránt érintik.</p> <p>A halastavakba telepített, illetve ott fenntartott egyes idegenhonos halfajok – pl. az amur (<i>Ctenopharyngodon idella</i>), ökológiai hatása (legelés, nád visszaszorítása) a nádas-gyékényes szegélyekhez, valamint a gyökerező és lebegő hínárnövényzethez kötődő madárfajok fészkelési lehetőségeit szűkíti.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)</p> <p>Érintett vonuló fajok: kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), nagy póling (<i>Numenius arquata</i>),</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				réti cankó (<i>Tringa glareola</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>)
G08	Hal- és vadállomány kezelése	H	90%	<p>A területen igen jelentős számban előforduló vaddisznó (<i>Sus scrofa</i>) fészek- és fióka-predációjával a földön fészkelő fajok, illetve a mocsarakban fészkelő gémfélék állományaiban okoz jelentős kárt, továbbá az e fajok táplálékát képező kétéltűeket is elpusztítja. Hasonló, de kisebb mértékű veszélyt jelentenek egyéb szörmés ragadozó, illetve vadfajok, így a vörös róka (<i>Vulpes vulpes</i>) és az aransakál (<i>Canis auratus</i>).</p> <p>A predáción túl ezek a fajok zavarást jelentenek a területen táplálkozó, pihenő (éjszakázó) réce- és vadlúd-csapatok számára, a felriasztott madárcsapatok könnyebben ütköznek vezetékkel (D06)</p> <p>A vaddisznó az inváziós fajok terjedését is segíti: a vaddisznó a gyepek feltűrésével további ökológiai előnyhöz juttatja az inváziós lágy- és fásszárú fajokat (I01 és I02).</p> <p>Érintett fészkelő fajok: vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), üstökös gém (<i>Ardeola ralloides</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), nagy póling (<i>Numenius arquata</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>).</p> <p>Érintett vonuló fajok: kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), böjti réce (<i>Anas querquedula</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>), pajzsos cankó</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				(<i>Philomachus pugnax</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>)
G08	Hal- és vadállomány kezelése	L	10%	<p>A halastavakon rendszeres a nagy kárókatona hanggal (gázagyú) történő riasztása. A hanghatások valamennyi a területet használó madárfaj számára zavarást jelentenek, amit a tapasztalat szerint a folyamatosan a területen tartózkodó, fészkelő fajok jobban képesek tolerálni, a vonuló vízimadár-csapatok nyugalalmát azonban nagymértékben zavarja. A madárriasztások – különösen rossz látási viszonyok mellett – fokozzák a légvezetékekkel való ütközés veszélyét (D06) is.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), üstökös gém (<i>Ardeola ralloides</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>)</p> <p>Érintett vonuló/táplálkozó fajok: kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), böjti réce (<i>Anas querquedula</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), kis bukó (<i>Mergus albellus</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>)</p>
A26	Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek	M	10%	A nyílt vizes területekkel, illetve a vízjárta gyepekkel közvetlenül határos vagy azok által zárványként körbezárt szántóterületek művelése, az ezzel járó tápanyag-utánpótlás és növényvédelem veszélyt jelent a vízjárta területekre és vizes élőhelyekre: a szántókról bemosódó, elsodródó vegyszer és trágya/műtrágya tápanyagdúsulást, így az

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>élőhely degradálódását, átalakulását okozza, illetve a táplálékbázis csökkenésével jár.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>)</p> <p>Érintett vonuló fajok: gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>), pajzsos cankó (<i>Philomachus pugnax</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>)</p>
N02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenése a klímaváltozás következtében	H	100%	<p>A terület élőhelyienek mintegy 80 %-áról, illetve az összes jelölő madárfajról kijelenthető, hogy közvetlen hatással van rájuk a vízháztartás alakulása.</p> <p>A Velencei-tó, az Ivadéknevelő Tógazdaság, valamint a Dinnyési fertő nyílt vizes, nádas-mocsaras területei, a mocsárrétek és üde láprétek optimális ökológiai állapotának fenntartása csak megfelelő mennyiségű és minőségű vízhozam mellett biztosíthatók.</p> <p>A klímaváltozás következtében egyre gyakoribb és hosszabb aszályos periódusok, az elmaradó téli és tavaszi csapadék és az ennek következtében fellépő vízhiány – a nem megfelelő vízkormányzás mellett – a legnagyobb veszélyt jelentik a víztől függő ártéri élőhelyek madárvilágára nézve.</p> <p>Valamennyi fészkelő és vonuló madárfaj közvetlenül érintett, de közvetve a Natura 2000 terület valamennyi madárfaját befolyásolja.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: fülemülesitke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), üstökös gém (<i>Ardeola ralloides</i>), cigány réce (<i>Aythya nyroca</i>), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>),</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), kékbegy (<i>Luscinia svecica</i>), nagy póling (<i>Numenius arquata</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), barkóscinege (<i>Panurus biarmicus</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>), függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)</p> <p>Érintett vonuló fajok: kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), böjti réce (<i>Anas querquedula</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>), kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), réti sas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), kis bukó (<i>Mergus albellus</i>), nagy póling (<i>Numenius arquata</i>), pajzsoscankó (<i>Philomachus pugnax</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), réti cankó (<i>Tringa glareola</i>)</p>
G20	Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása	M	10%	<p>A halastavak vízszintjének fészkelési időben történő jelentősebb változtatása veszélyezteti a tavakon fészkelő fajok fészkelési sikerét.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), üstökös gém (<i>Ardeola ralloides</i>), cigány réce (<i>Aythya nyroca</i>), fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>), gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>), küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)</p>
G22	Felszíni vagy felszín alatti vizek	M	10%	A szerves anyagban feldúsuló halastavakban rendszeres a meszezés, illetve és

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
	szennyezését okozó édesvízi akvakultúra			<p>növényvédőszer (gyomirtók) alkalmazása az algásodás és a hínárnövényzet visszaszorítása érdekében.</p> <p>A kémiai védekezés az algákon kívül a zooplankton, valamint a makrogerincteleneket, illetve (a töménységtől függően) akár a gerinceseket is elpusztíthatja, csökkentve így az ott fészkelő és táplálkozó madárfaj táplálékbázisát. A hínárnövényzet visszaszorítása a halastavakon, illetve azok szegélyében fészkelő madárfajok fészkelési lehetőségeire van negatív hatással</p> <p>Érintett fészkelő fajok: kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)</p>
D06	Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)	L	40%	<p>A területet több közép- és nagyfeszültségű légvezeték szeli keresztül, illetve a területet ketté szeli a Budapest-Székesfehérvár vasútvonal elektromos felsővezetékei.</p> <p>A területet átszelő szabadvezetékek jelentős ütközésveszélyt jelentenek a közepes és nagyobb testű, illetve gyors röptű madárfajok számára, a szigetetlen, illetve hagyományos kialakítású tartóoszlopok (feszítők, kapcsolóoszlopok) pedig gázlómadarak, ragadozómadár-fajok, és kisebb testű vártamadarak számára is közvetlen áramütés-veszélyt jelentenek.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), üstökös gém (<i>Ardeola ralloides</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>)</p> <p>Érintett vonuló/táplálkozó fajok: kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), bőjti réce (<i>Anas querquedula</i>), nyári lúd (<i>Anser</i></p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<i>anser</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), kis bukó (<i>Mergus albellus</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>).
E01	Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)	L	10%	<p>Utak és vasútvonalak mentén történő gázolások. A terület peremén futó, illetve azt átszelő autóutakon történő gázolás az elmúlt években gyűjtött adatok alapján – a kétéltűek és a hullók körében – jelentős mortalitási tényező. Okkal feltételezhető ez a hatás madárvilágra nézve is.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), üstökös gém (<i>Ardeola ralloides</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>)</p> <p>Érintett vonuló/telelő fajok: kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), böjti réce (<i>Anas querquedula</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), kis bukó (<i>Mergus albellus</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>).</p>
A21	Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban	L	10%	A Natura 2000 területen található szántókon alkalmazott növényvédőszer használata a vízbe való bemosódáson (A26) túlmenően a szántókat, mint táplálkozóterületet használó fajok (főként ragadozók, vadludak) táplálékbázisát csökkentik. A tarlók betakarítás utáni teljes gyomirtása, mint terjedő gyakorlat az őszi-téli növénytáplálékot, egyúttal rovar- és állattáplálékot is megszünteti a szántókon.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				Érintett vonuló/telelő fajok: kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>).
A17	Aratás és termőföldek vágása	L	5%	<p>Az időben és térben nem megfelelően végzett nádatarás, illetve az avas nádasok-gyékyényesek felszámolása a nádas élőhelyeit, illetve az itt élő fajokat veszélyeztetheti. A nád hosszú időn keresztül történő deponálása a gyepfelszín lokálisan károsítja, a gyepekhez kötődő fajok lehetőségeit is szűkíti kis mértékben, illetve utat nyit az inváziós fajoknak (I01, I02).</p> <p>Érintett fészkelő fajok: fülemülesitke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>), kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), üstökös gém (<i>Ardeola ralloides</i>), cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), kékbegy (<i>Luscinia svecica</i>), bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>), barkóscinege (<i>Panurus biarmicus</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>)</p>
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek	L	5%	<p>A horgászattal összefüggő zavarások és környezet-terhelések, így pl. a horgászállások kialakítása a szegélynövényzet lokális kiirtásával, szerves anyag kijuttatása etetés formájában, közvetlen zavarás, illetve az elhagyott felszerelések (horog, ólom, damil) káros hatása a Velencei-tó területén jelentkezik.</p> <p>A Velencei-tó nyílt – a Madárrezervátumon kívüli – vízfelületeienk sportolási célú igénybe vétele folyamatosan emelkedik. A csónakkal, kajakkal, kenuval, illetve vitorlásokkal történő közlekedés elsősorban közvetlenül zavarást jelent, kisebb mértékű a szemét megjelenése. A Dinnyési fertő térségében kialakított természetvédelmi tanösvény egész évben jelentős turisztikai jelenlétet generál. Ennek kedvezőtlen hatása a folyamatos jelenlét mellett a szemettelésben is megnyilvánul.</p>

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				<p>Érintett fészkelő fajok: kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), üstökös gém (<i>Ardeola ralloides</i>), barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>), gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>), törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>), kékbegy (<i>Luscinia svecica</i>), barkóscinege (<i>Panurus biarmicus</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>), guvat (<i>Rallus aquaticus</i>), függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>), kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)</p> <p>Érintett vonuló/táplálkozó fajok: kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>), csörgő réce (<i>Anas crecca</i>), tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>), bőjti réce (<i>Anas querquedula</i>), nyári lúd (<i>Anser anser</i>), nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>), kis lilik (<i>Anser erythropus</i>), vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>), kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>), vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), kis bukó (<i>Mergus albellus</i>), kanalasgém (<i>Platalea leucorodia</i>).</p>
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	L	2-3%	<p>A terület egyes helyein túlhasználát is előfordul. A rendszeres és tartós túllegeltetés a gyepes élőhelyek degradálódását – a gyep fajkészletének, a vegetáció szerkezetének megváltozását és gyomosodást okoz, továbbá segítheti az inváziós fajok terjedését. A rövidre rágott, taposott gyep a magasabb gyepvegetációt, takarást igénylő madárfajok fészkelési lehetőségeit korlátozza, továbbá szűkíti a gyepeken táplálkozó madárfajok táplálékbázisát. A magas legelő állatlétszám közvetlen veszélyt is jelent a földön fészkelő madárfajokra.</p> <p>Érintett fészkelő fajok: nagy póling (<i>Numenius arquata</i>)</p>

3. táblázat: belső veszélyeztető tényezők

Kívülről ható veszélyeztető tényezők:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
D06	Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)	M	90%	A terület szegélyében húzódnak a településeket ellátó közpfeszültségű légvezetékek, döntő részben veszélyes fejszerkezetű tartóoszlopokkal. A szigeteletlen, veszélyes tartóoszlopok a területen fészkelő illetve táplálkozó gázlómadarak, ragadozómadár-fajok, és kisebb testű vártamadarak számára jelentenek közvetlen veszélyt. Érintett fajok: vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>), nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)

4. táblázat: kívülről ható veszélyeztető tényezők

Potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H= nagy, M= közepes, L= kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
G13	Állatok mérgezése	H	100%	A területről szándékos mérgezésről szóló adat nincs. A jelölő ragadozó madarak esetében a potenciális előfordulás nem zárható ki. Érintett fajok: barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>), hamvas rétihéja (<i>Circus pygargus</i>), rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>).

5. táblázat: potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényezők

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzés: A Natura 2000 hálózatba tartozó különleges madárvédelmi területek természetvédelmi célkitűzése az azokon található, a területek kijelölésének alapjául szolgáló madárfajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, illetve helyreállítása, élőhelyeik természetességének megóvása, valamint az ehhez szükséges földhasználat feltételeinek biztosítása.

A Velencei-tó és Dinnyési-fertő HUDI10007 különleges madárvédelmi terület rendeltetése a Velencei-tó nyugati medencéjében és az attól déli irányba húzódo egykor kiterjedt mocsárvilágból máig fennmaradt, halastavakból, szikes tavakból, mocsarokból és mocsárrétekből álló

vizes élőhely-láncolat, az ehhez kapcsolódó agrárterületek, mint közösségi jelentőségű madárfajok élőhelyeinek megőrzése és helyreállítása, valamint a vizes élőhelyekhez kötődő, fészkelő, táplálkozó és átvonuló madárközösségek megőrzése, az egyes fajok kedvező természetvédelmi helyzetben való fenntartása, illetve helyreállítása.

A természetvédelmi cél a madárközösségek fennmaradását veszélyeztető tényezők mérséklése, kiküszöbölése: a kedvezőtlen környezeti hatások (vízhiány, inváziós fajok okozta élőhely-átalakulások, vadfajok által okozott predáció és környezet-átalakítás) mérséklése, valamint a kedvezőtlen humán eredetű hatásokból: a nem megfelelő vízkormányzásból, a területek alulhasznosításából, a legelő állatállományok fogatkozásából adódó problémák hosszú távú, stratégiai szinten való kezelése.

Célkitűzés:

Kiemelt fontosságú cél a jelölő madárfajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, illetve helyreállítása:

Országos prioritások:

- kis lilik (*Anser erythropus*) (c)
- vörösnnyakú lúd (*Branta ruficollis*) (c)
- kendermagos réce (*Anas strepera*) (r)
- bőjti réce (*Anas querquedula*) (c)
- cigányréce (*Aythya nyroca*) (r)
- cigányréce (*Aythya nyroca*) (c)
- üstökös-gém (*Ardeola ralloides*) (r)
- kanalasgém (*Platalea leucorodia*) (r)
- kanalasgém (*Platalea leucorodia*) (c)
- gólyatöcs (*Himantopus himantopus*) (r)
- gólyatöcs (*Himantopus himantopus*) (c)
- nagy póling (*Numenius arquata*) (r)
- fülemülesítke (*Acrocephalus melanopogon*) (r)

További cél a kulcsfontosságú madárelőhelyek rekonstrukciója, természetvédelmi helyzetének javítása, így különösen a degradálódó, kiszáradó vizes élőhelyek ökológiai vízállapotának helyreállítása, a nyílt víztestek természetvédelmi szempontot előtérbe helyező kezelése. Mindezek mellett cél a kulcsfontosságú jelölőfajok állományainak stabilizálása, megerősítése célzott fajvédelmi intézkedésekkel (mesterséges fészkelő szigetek, stb.).

Specifikus célok:

Az állandó és időszakos vizes élőhelyek ökológiai vízigényének és természetéhez közeli vízjárásának biztosítása a fészkelő vízimadárfajok és az azok táplálékbázisát alkotó vízi szervezetek ökológiai igényeinek megfelelően:

- A halastavakon a madárvédelmi szempontokkal összehangolt extenzív halastavi gazdálkodás folytatása, a jelölő vízimadár-fajok ökológiai igényeinek megfelelő vízszabályozással, a riasztások okozta zavarás minimalizálásával, háborítatlan területek kijelölésével.

- Nádas-gyékényes-fűzbokros mocsarak vízellátásának biztosítása, helyreállítása a gémfélék telepes fészkelésének elősegítése érdekében.
- A területen előforduló időszakos vízállások megtartása, területi arányuk növelése, az ezekhez az élőhelyekhez kötődő fészkelő és vonuló/táplálkozó madárfajok (parti madarak, récék, vadludak, énekesmadár-fajok) természetvédelmi helyzetének javítása érdekében.
- A vizes élőhely-fejlesztések és rekonstrukciók folytatása, az élőhelyek kezelésének hosszú távú biztosítása.

A vízjárta élőhelyek változatosságának fenntartása, illetve növelése diverzifikáló élőhelykezelés segítségével:

- A szukcessziós sor (nádasok-gyékényesek, magassásosok, mocsárrétek) mozaikosságának fenntartása a kezelési feladatok összehangolásával, az adott év vízviszonyainak figyelembe vételével.
- Nádasok időbeni és térbeni változatosságának biztosítása kizárólag a természetvédelmi célok figyelembevételével és a meghatározott természetmegőrzési feltételek teljesítésével, hagyásfoltok biztosításával végzett nádgazdálkodási tevékenység segítségével.
- A nyílt vízfelület, a hínárnövényzet, és a változatos összetételű mocsári növényzet arányának területrészek szerinti fenntartása, optimalizálása, illetve helyreállítása mechanikai módszerekkel, illetve a mocsarak helyenkénti legeltetésével.

A térségre jellemző változatos gyepterületek természetes állapotának fenntartása és helyreállítása legeltetéssel és kaszálással történő gyephasznosítással:

- Extenzív legeltetéses gyepgazdálkodás fenntartása minél nagyobb területi aránnyal, a gyepeket kellő mértékben hasznosítani és kezelni képes állatállománnyal; a legeltetett állatállomány növelése és diverzifikálása az élőhelyi adottságoknak megfelelően;
- Kaszálással történő hasznosítás esetén a gyepekhez kötődő, földön fészkelő madárfajok fészkeinek megóvása a kaszálás időpontjának helyes megválasztásával és a kaszátlan területek fennhagyásával – a madárfajok mellett kiemelt figyelemmel a gyep értékes növényfajaira, védett és közösségi jelentőségű lepkefajokra is.
- Nem hasznosított gyepterületek esetében a szukcessziós folyamatok gátlása; a nem őshonos inváziós fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása, az őshonos fás-cserjés vegetáció túlzott mértékű terjedésének megállítása, valamint a nád terjedésének megakadályozása.

Szántóföldek esetében az extenzív, madárvédelmi szempontokat előtérbe helyező gazdálkodás fenntartása, kialakítása, figyelemmel a vonuló vadlúd és récetömegek táplálékának biztosítására.

- Intenzív művelési igényű kultúrák jelenlegi területi aránya ne növekedjen
- A vizes élőhelyekkel közvetlenül határos szántóterületek visszagyepesítése, gyepként való hasznosítása.

A terület őshonos és idegenhonos fafajú erdei általános természetvédelmi szempontoknak megfelelő fenntartása:

- Az őshonos fafajok előtérbe helyezése, az állományszerkezeti változatosság megtartása, illetve bővítése, a véghasználatok területének és mintázatának szabályozása, a természetességi mutatók megőrzése, javítása.
- A terület őshonos és idegenhonos fafajú erdei madárvédelmi szempontoknak is megfelelő fenntartása, egyes szerkezeti elemek (idős-méretes, nagy koronájú fák, odvas törzsek, álló és fekvő holtfák) jelenlétének biztosításával.
- A területen szórványosan előforduló cserjék, fasorok, facsoportok, erdősávok fenntartása, természetességi állapotuk őshonos fafajokkal történő javítása.

Az élőhelyek zavartalanságának biztosítása:

- Az állandó vízfelületek nádszegélyei zavartalanságának biztosítása a halgazdálkodási hasznosítás és a természetvédelmi szempontok összehangolásával.
- A gémtelpek fészkelési időben történő teljes zavartalanságának a biztosítása, elsősorban a kis- és nagykócsag, a kanalasgém és a bakcsó védelme érdekében.
- A madárélőhelyeket veszélyeztető egyéb tevékenységek (pl. gépjárműforgalom, illegális turistautak) megszüntetése. A madármegfigyelés rendszerének kialakítása a terület túlterhelésének elkerülésével.

Madárvédelmi célokat szolgáló vadgazdálkodás

- A terület nagyvadállományának (vaddisznó, gímszarvas) tervszerű apasztása.
- A fészkelő madárfajokat veszélyeztető ragadozók (vörös róka, aranyakál, dolmányos varjú) állományának szabályozását biztosító vadgazdálkodás támogatása.
- A vízivad vadászatára vonatkozó tilalom fenntartása (ld. 9/2020. (XII. 23.) AM utasítás, FE-08/FM0/211-9/2019 sz. határozat).
- Ragadozó madár etetőterek kialakítása az elkóborolás és mérgezés negatív hatásainak csökkentése érdekében.

Vonalas infrastruktúrák tervezése és üzemeltetése során madárvédelmi szempontok prioritásként való figyelembe vétele:

- A területen lévő középvezetű vezetékek és oszlopok madárvédelmi megoldásokkal (madárbarát oszlopfej-szerkezetek, eltérítő berendezések) történő felszerelése, ill. a meglévő szabadvezetékek lehetőségeihez mérten földkábelrel történő kiváltása.
- A közutakon történő madár (valamint hulló, kételtű) gázolások mérséklése figyelmeztető táblákkal, akár lokális sebességkorlátozással.
- Új építésű, táji léptékben ható vonalas létesítmények kiépítésével járó, az élőhelyekre és a madárfajokra gyakorolt negatív hatások minimalizálása, a lassan kibontakozó hatások (fragmentálódás) folyamatos monitorozása.

Specifikus, madárvédelmi célú beavatkozások madárvédelmi berendezések elhelyezése és karbantartása

- Fészkelőszigetek kialakítása.
- Mesterséges gallyfészkek kihelyezése veszélyeztetett ragadozó madarak számára.
- Mesterséges odúk és fészkelőládák kihelyezése különösen a szalakóta (*Coracias garrulus*) és a kék vércse (*Falco vespertinus*) fészkelőállományainak megerősítése érdekében.
- A jelölő madárfajok élőhelyeinek infrastrukturális fejlesztésekkel szembeni védelme.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzéseinek megvalósítása érdekében a fenntartási terv *javaslatokat fogalmaz* meg a terület használatára, kezelésére, az ott folytatott gazdálkodás szempontjaira vonatkozóan. A fenntartási terv a javaslatok mellett összefoglalja azokat a *kötelező előírásokat* is, amelyek a terület Natura 2000 sátuszából, esetleges védettségéből vagy egyéb, a gazdálkodásra, területhasználatra vonatkozó a jogszabályokból, hatósági engedélyekből, szerződésekből fakadnak.

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4. § 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak. Az alábbi előírások a Velencei-tó és Dinnyési-fertő HUDI10007 különleges madárvédelmi terület országos jelentőségű védett természeti területet nem érintő részeire ajánlásként vonatkoznak, azonban az országos jelentőségű védett természeti területeken a hatósági eljárások során egyéb jogszabályok alapján érvényesíteni kell azokat.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A tervezéssel érintett madárvédelmi terület magába foglalja a HUDI20054 Velencei-tó kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területet. A kezelési egységek lehatárolásánál, és a kezelési javaslatok megfogalmazásánál éppen ezért a madárvédelmi szempontok mellett az élőhelyvédelmi szempontok is figyelembe lettek véve. Cél volt, hogy a kétféle szempontrendszer harmonizálásával egységes, illetve egymásnak megfeleltethető kezelési egység lehatárolásokat és előírás csomagokat lehessen kialakítani. A madárvédelmi kezelési típusok a jelölő madárfajok aktuális előfordulása, jellegzetes élőhelyei alapján kerültek meghatározásra, figyelembe véve a célállapotokat, azaz az adott fajok potenciális előfordulási helyeit is. A kezelési típusok lehatárolásához felhasználásra kerültek a jelölőfajok fészkelési és megfigyelési adatai, a földrészletek hasznosítási adatai is.

Valamennyi kezelési egységhez a tervezési területen előforduló jelölő madárfajokból álló karakterfaj-együttes rendelhető. Az egyes madárfaj-együttesek alapvetően meghatározzák a kezelések jellegét, egyfajta sorrendet állítva fel az egyes jelölő madárfajok között.

A prioritizálás az alábbi alapelvek szerint történik:

- a jelölő madárfajok uniós szintű és globális veszélyeztetettsége;
- a jelölő madárfajok jelentősége a tervezési területen;
- a jelölő madárfaj „ernyőfaj” jellege;
- a kiemelt jelentőségű jelölő madárfajok előfordulása;
- a területi adottságokhoz igazodó gazdálkodási forma megvalósításának lehetősége.

A kezelési egységek meghatározásánál a teljes tervezési terület lett figyelembe véve, beleértve az élőhelyvédelmi szempontból kijelölt részeket is. A gyakorlati – a gazdálkodás által megvalósítható – élőhelykezelés lehetőségeit szem előtt tartva minél nagyobb, robosztusabb kezelési egységek kerültek meghatározásra, általánosabb keretet adó javaslat-csomagokkal. A nagyobb kezelési egységeken és kereteken belül nyílik lehetőség az adott év környezeti viszonyaihoz is alkalmazkodni képes, diverzifikáló élőhelykezelés megvalósítására, továbbá egy-egy fajhoz, fajcsoporthoz kapcsolódó specifikus, kiegészítő kezelési szempontok érvényesítésére.

A Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó előírások és javaslatok közül elsőként a terület egészére vonatkozó általános kezelési javaslatok kerülnek ismertetésre (3.2.1.1). A gazdálkodáshoz nem köthető, általános kezelési javaslatok közé tartoznak a beruházásokat, fejlesztéseket, területrendezést, vállalkozásokat, illetve az ipari tevékenységeket és turizmust érintő, az adott területre aktuálisan vonatkozó elvek, javaslatok, valamint a kritikus pontok beazonosítása. Ezután következnek gazdálkodáshoz köthető, mező-, erdő-, vad- hal- és

vízgazdálkodásra vonatkozó kezelési javaslatok, végül a területre vonatkozó kötelező előírások következnek.

Ezután következik az egyes kezelési egységek részletes ismertetése, amit kezelési egységenként a hozzájuk tartozó előírás-javaslatok felsorolása követ (3.2.1.2.). A kezelési egységek ismertetésénél vannak általános irányelveket megfogalmazó javaslatok, illetve specifikus, előírás-javaslatok. Kezelési egységenként külön is ismertetjük a csak az adott kezelési egységre vonatkozó kötelező előírásokat, víz- és vadgazdálkodási javaslatokat, valamint az élőhely-rekonstrukciós javaslatokat, gazdálkodáshoz nem kapcsolódó javaslatokat, végül pedig a javaslatok indoklását. Az egyes kezelési egységekhez kötődő élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok minden esetben a gazdálkodói érdekeket figyelembe véve, előzetes egyeztetés után valósítandók meg.

3.2.1.1. A terület egészére vonatkozó, általános kezelési javaslatok és előírások

A) Gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatok:

Településrendezési eszközök:

- A tervezési terület belterületbe vonása, azon lakó-, üdülő- vagy iparterület kijelölése nem javasolt. A tervezési terület országos ökológiai hálózat övezete szerinti *magterület* és *ökológiai folyosó* besorolású területrészein beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.
- Mezőgazdasági övezetek esetében a jelölőfajok által érintett területrészek 0%-os beépítési arány meghatározása célszerű. Kivételt képeznek a természetvédelmi célú bemutatáshoz és a legelőgazdálkodáshoz feltétlenül szükséges épületek, építmények.
- Ehhez kapcsolódóan össze kell hangolni a természetvédelmi, építési és agrár-szabályozási elvárásokat, és kezelni kell a kötelező trágyatárolók és szérűskertek létesítésének, helyfoglalásának problémáját, egyedi, eseti engedélyek kiadásával.

Egyéb infrastruktúra-fejlesztések és ipari jellegű beruházások:

- Új nyomvonalú burkolt, vagy stabilizált út létesítése, vagy a régi földutak hasonló jellegű átalakítása nem javasolt a területen belül.
- A területen bányák, anyagnyerőhelyek nyitása, valamint a meglévő illegális helyek használata nem kívánatos, az ökológiai hálózat magterület és folyosó övezetében új külszíni bányatelek nyitása, meglévő bővítése tilos (Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény alapján).

Elektromos légvezetékek és tartóoszlopok madárbarát átalakítása

A közepes és nagytestű gyors röptű vagy gyenge manőverező képességű madárfajok (pl. récék, vadlúd-fajok, gémfélék, ragadozók, stb.) számára a területet átszelő közép- és nagyfeszültségű légvezetékek ütközésveszélyt jelentenek – különösen rossz látási viszonyok, illetve zavarás (pl. madárriasztások, egyéb hanghatások) esetén.

A nem megfelelő oszlopfej-szerkezet áramütés-veszélyt jelent elsősorban a közepes és nagyobb testű madárfajok: ragadozók, vártamaradak, gólyák, gémfélék számára. A terület madárvédelmi célkitűzéseinek megvalósítása érdekében javasoljuk az alábbi fejlesztések megvalósítását:

- Új tervezésű elektromos légvezetékek tervezése során ahol csak lehet, előnyben kell részesíteni a földkábelek alkalmazását.
- Az újonnan létesítendő szabadvezetékek tartóoszlopait madárbarát fejszerkezettel kell ellátni. A meglévő tartóoszlopok fejszerkezetének igazoltan megbízható megoldással történő madárbarát átalakítását folyamatosan el kell végezni, természetvédelmi szempontból indokolt esetekben lépéseket kell tenni a szabadvezetékek földkábelre való cserélése érdekében.
- A területen áthúzódó nagyfeszültségű, illetve közepfeszültségű légvezetékeket az ütközésveszély mérséklése érdekében madáreltérítő berendezésekkel kell ellátni, és ezek meglétét, megfelelő működését rendszeresen ellenőrizni kell.

Turisztikai jellegű beruházások és fejlesztések

A területre irányuló turisztikai érdeklődés egyre növekvő, ugyanakkor pontszerűen jelenik meg. A természetvédelmi hatóság engedélyéhez kötött a két érintett természetvédelmi területre (Velencei-tavi Madárrezervátum TT, Dinnyési fertő TT) történő belépés, illetve az Ivadéknevelő Tógazdaság területe is zárt telephely. A turizmus és az ezzel járó terhelés a Dinnyési fertő TT szegélyében vezetett természetvédelmi tanösvényre koncentrálódik. A turisztikai igények növekedése – figyelemmel a Velencei-tó üdülőövezetére – ugyanakkor várható, ezért indokoltnak látszik a turizmussal, esetleges turisztikai fejlesztésekkel kapcsolatos javaslatok rögzítése.

- Gyalogos, lovas és lovaskocsis utak, kerékpáros utak, turista ösvények, tanösvények kialakítása előtt konzultálni szükséges a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal.
- A területet érintő bármilyen több napos rendezvény, szervezett táborozás stb. megtervezése előtt konzultálni kell a terület természetvédelmi kezelőjével, abban az esetben is, ha a rendezvény várhatóan nem éri el a 275/2004. Korm. rendelet 9. § d) alapján a 100 főt.
- A Natura 2000 terület döntő része, részét képezi a 26/2007. (III. 1.) GKM-HM-KvVM együttes rendelet alapján kijelölt „LHB24 Velencei-tó” elnevezésű környezetvédelmi szempontból korlátozott légtérnek. A vízi madarak védelme érdekében a terület felett egész évben 450 m alatti magasságban hajtóművel felszerelt légi járművel, valamint hőlégballonnal történő igénybevétel előzetes hatósági engedély alapján történhet.

B) Gazdálkodáshoz köthető, általános javaslatok:

Az egyes kezelési egységekhez kötődő élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok minden esetben kizárólag gazdálkodói szándékkal összhangban valósítandók meg.

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Gyepgazdálkodás

A gyepterületek kezelése szempontjából elsődleges a megfelelő hasznosítási mód alkalmazása. A hasznosítás során – amennyiben ez megfelelő kompromisszumokkal lehetséges - meg kell találni az egyensúlyt a természetvédelmi célkitűzések teljesítése és a mezőgazdasági haszonvételek lehetősége között, mivel hosszú távon ez garantálja az élőhelyek kedvező állapotban tartását. A területen található gyepek döntő részén a legeltetés, illetve a vegyes hasznosítás a legmegfelelőbb hasznosítási mód. Szükség esetén tisztítókaszálás alkalmazható. Összességében javasolt a legeltetés-kaszálás kombinálásával, lehetőség szerint több állatfaj legeltetésével egy diverzifikáló gyepterületi rendszer kialakítása.

A tervezési területen a gyepkedvező természeti állapotban való megtartásának egyik fő akadálya az alulhasznosítás: a nem megfelelő állatlétszám, illetve állatfaj, a kaszálások elmaradása. Az alulhasznosítás a nem kívánatos szukcessziós folyamatok térnyerését, a gyepalkotó fajok megváltozását, esetlegesen az inváziós növényfajok terjedését okozhatja, melyek az élőhely jelentős megváltozását eredményezik. A gyepkedvező alulhasznosításának megelőzése a mezőgazdasági földhasználók természetvédelmi célú kezelésben való részvételének ösztönzésével valósulhat meg. Ez az állami tulajdonban lévő gyepterületek esetén a tulajdonosi jogok gyakorlója, illetve a vagyongazdálkodó a használatba adás folyamata során meghatározott feltételek, illetve a használati szerződés földhasználati előírásai keretében valósulhat meg. Magántulajdonban lévő földterületek alulhasznosításának elkerülése érdekében a megfelelő támogatási lehetőségek biztosítása, illetve azok ellenőrzése szükséges.

A kaszálások alulhasznosítás során a kötelező földhasználati előírások (pl. madárbarát kaszálás) betartása mellett kiemelt jelentősége van a legkorábbi kaszálási időpont meghatározásának, mely a földön fészkelő madárfajok fészkelési sikerességét alapvetően meghatározza. A kaszálással kapcsolatos földhasználati előírások között szerepe lehet a kaszátlan területek mérete és kialakítása meghatározásának, amely a megfelelő élőhely folyamatos rendelkezésre állásával az élőhelyszerkezet stabilitását garantálja. Mind a kaszálás, mind a legeltetés esetén szükséges a kíméleti időszakok meghatározása, melynek során gyephasznosítási tevékenység nem végezhető.

Élőhelyi, fajmegőrzési és számos egyéb környezeti (vízminőség, vízmennyiség, éghajlatváltozás) szempontból kiemelt jelentősége van a gyepterületeken időszakosan megjelenő vízállások megőrzésének

Szántóföldi gazdálkodás

A szántóföldi gazdálkodásnak alárendelt szerepe van a Natura 2000 területen belül. Ezen kis kiterjedésű területeken belül az extenzív szántóművelést kell előnyben részesíteni és célállapotként megjelölni. Ehhez igazodva zömében olyan egyéves, illetve évelő kultúrák termesztése javasolt, amelyek a csökkentett kemizálás, továbbá a madárvédelmi okokból történő esetleges időbeni korlátozások mellett is gazdaságosan termeszthetők.

A jelentős vegyszer- és tápanyagigényű kapás kultúrákat (napraforgó, kertészeti kultúrák, cukorrépa, cukorcirok) valamint a repcét a Natura 2000 terület határain belül minél kisebb arányban javasolt termesztetni.

A vizes élőhelyekkel közvetlenül határos szántók esetében a visszagyepesítést, illetve a gyepként/ugarként való hasznosítást lehet célként megjelölni a területek védelme (a növényvédőszer- és tápanyag-bemosódások elkerülése) érdekében.

Szántóterületekre vonatkozó általános kezelési javaslatok:

A szántóföldi gazdálkodás a madárvédelmi területen alárendelt szerepet tölt be. Az ingatlan-nyilvántartás szerinti – 29 hektár – kiterjedésű terület nagy része mára visszagyepesedett, vagy gyepesítése folyamatban van. A fennmaradt területeken is rövid időn belül megkezdődik a szántó gyepesítése.

Nádgazdálkodás

A madárvédelmi terület legmeghatározóbb, egyben a legtöbb jelölő fajtát érintő gazdálkodási tevékenysége a nádgazdálkodás. A vizek és a közcélú vízelésművek fenntartására vonatkozó feladatokról szóló 120/1999. (VIII. 6.) Korm. rendelet szerint az állam tulajdonában álló természetes vizek medrében – ilyen a Velencei-tó és a Dinnyési fertő területe –, valamint a csatlakozó szárazulatokon található nádas területeken, lévő nádasok vízminőség-védelmi és partvédelmi szempontokra is figyelemmel kialakított minősítéséről, illetve a terület ennek megfelelő osztályba sorolásáról a meder fenntartója gondoskodik. A minősítést szükség szerint, de legalább ötvenként kell elvégezni. A Velencei-tó esetében az aktuális nádasminősítésre 2018-ban került sor.

Védett és egyéb természeti területeken - a környezetvédelmi és vízgazdálkodási követelmények mellett - a nádgazdálkodás csak a természet védelméről szóló külön jogszabályban meghatározott előírások szerint, a természetvédelmi hatóság engedélyével folytatható.

Nádas területekre vonatkozó általános kezelési előírások:

- A nádaratás csak vegetációs időn kívül és csak úgy végezhető, hogy a nádas termőképessége és állománya ne károsodjon.
- A nádas égetése csak kivételesen, a környezetvédelmi, természetvédelmi és egyéb jogszabályok előírásaira figyelemmel, illetve a jogszabály szerint szükséges hatósági engedélyekkel végezhető.
- Olyan védett természeti területeken, ahol védett növények találhatók, gépi nádaratás, közlekedés és egyéb gazdasági tevékenység nem folytatható, illetve a természetvédelmi hatóság - ha az a természetvédelmi érdekekkel nem ellentétes -, a tevékenységet kivételesen és egyedi vizsgálat alapján engedélyezheti.
- Természetvédelmi okból, a természetvédelmi hatóság kijelölése szerint, megfelelő nagyságú - 1-3 éves (avas) - nádasokat kell hagyni, amelyek csak vágásforgó-szerűen arathatók.

Madárvédelmi szempontból kiemelt jelentőségű táji elemek megőrzése

A mezőgazdasági élőhelyeken fellelhető táji elemek (öreg, fészkes/odvas fák, szegélyek, mezsgyék, fasorok, fa- és bokorcsoportok, vizesélőhely-foltok) élőhelyi és fajmegőrzési szempontból is jelentőséggel bírnak. Ezen táji elemek kiterjedése országos szinten – részben az agrártámogatások kedvezőtlen mellékhatásaként – jelentősen csökkent. Megőrzésük és esetleges pótlásuk fontos természetvédelmi cél, ezért valamennyi érintett területen tiltani szükséges a táji elemek felszámolását. Ezen célt segíti az agrártámogatási rendszer szigorodó előírásai a táji elemek megőrzésére vonatkozóan. A megőrzés mellett indokolt lehet a táji elemek pótlása, és újak létrehozása is. Ebben nagy segítséget jelenthet a Közös Agrárpolitika rendszerében elérhető úgynevezett nem termelő beruházások támogatási lehetősége.

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Az őshonos fafajú erdők állományaiban a vágásos erdőgazdálkodás negatív hatásainak csökkentésére, illetve (ahol erre lehetőség mutatkozik) az attól való (minél nagyobb mértékű) eltávolodásra kell törekedni. Ennek eleme lehet a gazdálkodással érintett állományok kisebb véghasználati területek és hagyásfa-csoportok mozaikjával történő (az erdőrészleten belül több erdőtervi ciklusra elnyújtott, szálalóvágás jellegű) kezelése, esetleg (egy-egy esetben) folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodás melletti fenntartása. Emellett az állományok egy részénél az érintetlenül, gazdálkodás nélkül (legfeljebb az elegyedő idegenhonos fafajok eltávolításával) történő fenntartás is reális célkitűzés lehet.

- Az idegenhonos fafajú erdők állományait hosszú távon (védett természeti területeken jogszabályi kötelezettség okán, egyéb területeken javasoltan) ütemezetten, a tarvágásos véghasználatok negatív hatásainak minél nagyobb mértékű csökkentésével (a vágások időbeni széthúzásával, a vágásterületek mozaikos elhelyezésével, hagyásfa-csoportok kijelölésével), illetve lehetőség szerint fokozatosan (a meglévő őshonos alsó szint megsegítésével, esetleg alátelepítéssel) át kell alakítani őshonos fafajú erdőkké. Az átalakítások során az élővizekhez közeli területeken a vegyszeres technológiák alkalmazása (a vonatkozó jogszabályok figyelembe vételével) kerülendő!
- Az őshonos és idegenhonos fafajú erdők fenntartása során folyamatosan biztosítani kell az előforduló közösségi jelentőségű madárfajok élőhelyi (fészkelési, táplálkozási) igényeinek megfelelő szerkezeti elemek (idősebb faállományok és facsoportok, nagy koronájú fák, odvas fák, álló és fekvő holtfák, cserjeszint stb.) jelenlétét.
- A fakitermelésekhez kapcsolódó faanyag-készletezető helyek, rakodók helyszíneit az érintett nemzeti park igazgatósággal előzetesen egyeztetni szükséges.

Halgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Madárvédelmi céllal kijelölt területek halgazdálkodással érintett területrészei esetén a halgazdálkodásért felelős számára javasolt előírni védett, fokozottan védett madárfaj fészkelésének észlelésekor a természetvédelmi kezelő értesítésének kötelezettségét a szükséges további lépések (pl. kéméleti területek és időszakok meghatározása) érdekében.

Halgazdálkodási területek esetén a halkíméleti területek és veremlési területek kijelölését, védelmét lehetőség szerint a halgazdálkodási tervben is rögzíteni kell.

Halasvizek esetén célszerű törekedni a ponty dominanciájának csökkentésére, illetve olyan víztestek kialakítására, ahol gyökerező hínárfélék is fel tudnak növekedni a vízben. Az idegenhonos halfajokra vonatkozó korlátozások (pl. időbeli korlátozás, méretkorlátozás) feloldása javasolt.

Nagy kárókatona (*Phalacrocorax carbo*) esetleges gyérítése esetén, a kézre került gyűrűs példányok esetében szükséges előírni a gyérítést végző számára a szükséges információk (gyűrű, megkerülés helye, időpontja, körülményei) eljuttatását a nemzeti park igazgatóságához.

A Velencei-tó területének a Velencei-tavi Madárrezervátum TT-be eső részén horgászat nem, halgazdálkodási tevékenység kizárólag külön megállapodás keretében folytatható.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

A tervezési területen folytatott vadgazdálkodási tevékenység során a természetvédelmi érdekek figyelembe vétele szükséges. Ez egyrészt a vadállomány nagyságának szabályozására, másrészt a vadgazdálkodási tevékenységgel járó zavarás minimalizálására, harmadrészt pedig az esetleges élőhelyfejlesztési tevékenységek Natura 2000 célokkal való összeegyeztetésére vonatkozó előírások érvényesítésével érhető el.

A vadállomány nagyságának szabályozása tekintetében kiemelő a vaddisznó állomány megfelelő szabályozása. Az állomány nagyságát olyan szinten kell tartani, hogy a gyepeket érintő túráskár és a vizes élőhelyeken, valamint a talajfelszínen fészkelő madarak fészkelési sikerességének károsítása elviselhető szinten maradjon. Az állományszabályzó vadászat módjait a természetvédelmi kezelővel egyeztetve javasolt meghatározni, annak érdekében, hogy az minél hatékonyabban és a terület minél kisebb mértékű zavarásával valósulhasson meg.

A vaddisznó állomány szabályozása mellett indokolt a megfelelő módon és eszközökkel végzett a ragadozógazdálkodás is, a vonatkozó jogszabályok, szakmai és etikai szabályok betartása mellett.

Élvefogó csapda üzemeltetése során a csapda szakszerű felállításával, annak folyamatos ellenőrzésével kell biztosítani a nem vadászható állatfajok sérülésmentes, minél hamarabb történő kiszabadulását.

A vadgazdálkodási tevékenységgel járó zavarás minimalizálása céljából a vadgazdálkodási berendezések számát a lehető legalacsonyabb, de a vadállomány és vadgazdálkodás számára még optimális szinten kell tartani.

Vadászati létesítményt a vadgazdálkodó csak tájba illő módon, természetes anyagból készíthet.

A vadfajok egyedeinek koncentrálódását eredményező etető, szóró és sózó gyepek és nádasok területén nem javasolt elhelyezni, ezt a hatósági eljárásokban érvényesíteni szükséges.

A vadászati, vadgazdálkodási tevékenység során vadgazdálkodási berendezések megközelítése a gyepterszín kíméletével kell, hogy megvalósuljon, a gyepterszín gépjárművek által történő károsítása nem megengedhető (ld. EVGF/104-5/2018 sz. határozat, FE-08/FM0/211-9/2019 sz. határozat).

Egyéni és társas vadászatok során óvni kell a védett természeti értékeket, a vadászatok és a vadgazdálkodási tevékenységeket úgy kell végrehajtani, hogy a természeti értékek ne károsodjanak.

A vadászat/vadgazdálkodás során keletkezett hulladékot össze kell szedni, kilőtt patronhüvelyeket tilos a területen hagyni.

A nagy kárókatona riasztása során kiemelt figyelmet kell fordítani a szükségtelen zavarás minimalizálására.

C) Kötelezően betartandó előírások:

- Natura 2000 kijelölés alatt álló területek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet előírásait kell betartani.
- Védett területek esetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény és a 34/1997. (XI. 20.) KTM rendelet rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról.
- A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat
- Az erdők fenntartására és a bennük folytatott gazdálkodásra, kezelésre vonatkozó általános (kötelezően betartandó) szabályokat az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény, valamint a végrehajtására kiadott 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet rögzíti. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet előírásai szintén kötelező érvényűek, s a 46/2007. (X. 18.) KvVM rendelettel védetté nyilvánított Dinnyési fertő Természetvédelmi Terület védett természeti területein a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. természetvédelmi szempontú szabályrendszerét (a fontosabb kitételeket lásd a törvény 33. §-ában) is be kell tartani. A tervezési terület védett részeit érintő részletes természetvédelmi kezelési tervek egyelőre csak kéziratos formában állnak rendelkezésre (a kezelési irányelvek jogszabályi formában nem jelentek meg), így innen eredeztethető kötelezettségek jelenleg nincsenek.
- Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatban szükséges betartani az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet, valamint az Európai Unió számára veszélyt jelentő inváziós fajok körét meghatározó végrehajtási rendeletek előírásait. (A Bizottság (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelete (2016. július 13.) az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti jegyzékének elfogadásáról, A Bizottság (EU) 2017/1263 végrehajtási rendelete (2017. július 12.) az 1143/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet értelmében létrehozott, az Unió számára

veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoknak az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendelet szerinti jegyzéke naprakésszé tételéről, A Bizottság (EU) 2019/1262 végrehajtási rendelete (2019. július 25.) az (EU) 2016/1141 végrehajtási rendeletnek az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének aktualizálása céljából történő módosításáról). Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet pedig meghatározza a feladatok végrehajtásáért felelős szerveket és az egyes hatósági eljárási szabályokat.

- Vízgazdálkodás esetében

- A csatornák, vízfolyások mentén általánosan alkalmazandó a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Kormányrendelet.
- Dinnyési Fertő vízilétesítményei vízjogi üzemeltetési engedély (C 320/1869-11054 Vízikönyvi szám)
- Velencei-tó vízszintszabályozása vízjogi üzemeltetési engedély (194/1902-5839 Vízikönyvi szám)
- Dinnyési Ivadéknevelő Tógazdaság vízilétesítményei vízjogi üzemeltetési engedély (87/9688-20520 Vízikönyvi szám)

- Vadgazdálkodás esetében

10/2018. (VII.3.) AM rendelet a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj részét képező, 401. számú Mezőföldi vadgazdálkodási tájegység vadgazdálkodási tervéről. A rendelet 5. és 6. számú melléklete meghatározza a vadgazdálkodás során betartandó természetvédelmi előírásokat, elvárásokat.

269/2007. (X.18.) Korm. Rend. 4.§ (5): Vadgazdálkodási létesítmények, berendezések kialakításához a vadászati hatóság engedélye szükséges.

79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 59. § (1): Vizes területeken és azok védősávjában az ólomsörét használata vadászat során tilos. Amennyiben védősáv nem kerül hatósági kijelölésre, a vizes terület határterületén vízivad vadászat oly módon folytatható, hogy a tilalommal érintett területre a kilőtt ólomsörét ne hulljon vissza.

A 1996. évi LV. törvény 29./A. § (3) bekezdés a) pontja alapján vadgazdálkodási, vadászati létesítmény védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélyével létesíthető.

A tervezési területen a fentiekben túl a természetvédelmi hatóság a fokozottan védett fajok egyedeinek védelme érdekében – a Tvt. 44. §. (5) bekezdésében és a 12/2005. (VI. 17.) KvVM rendelet 2. §-a alapján – az egyes fokozottan védett növény- és állatfajok élőhelyén és élőhelye körül korlátozást rendelhet el, ha a tervezett/várható használati mód, gazdálkodási tevékenység a fokozottan védett faj egyedének vagy állományának zavarásával, veszélyeztetésével, károsításával, elpusztulásával járna. A korlátozást a természetvédelmi hatóság egyedi határozatban rendeli el (területi korlátozás lehatárolásával, védőzóna meghatározásával, időbeli hatály megadásával).

3.2.1.2. Kezelési egységek (KE) szerint megfogalmazott kezelési javaslatok

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében kezelési egységek (KE) kerültek megállapításra, amelyeket a tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű madárfajok területhasználata szempontjából többé-kevésbé azonos módon értékelhető élőhelyfoltok (fészkelő-, táplálkozó-, illetve pihenőhelyek) alkotnak.

A kezelési egységek lehatárolása a Magyarország ökoszisztéma alaptérképén (NÖSZTÉP-térkép: <http://alapterkep.termeszetem.hu/>) szereplő élőhelytípus-kategóriák felhasználásával, részben az aktuális gazdasági hasznosítás és a vonatkozó szabályozási, támogatási környezet figyelembe vételével történt. A kezelési egységek lehatárolása ennek megfelelően nem követi az ingatlan-

nyilvántartási határokat (a valós és a tényleges területhasználat attól jelentősen eltérhet). A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, s egyaránt tartalmaznak kedvezőbb természetességi állapotú, az előforduló közösségi jelentőségű madárfajok védelme és megőrzése szempontjából magasabb értéket képviselő élőhelyeket (pl. gyepek, őshonos fafajú erdők) és erősen másodlagos, kevésbé releváns élőhelyeket (pl. szántók, idegenhonos fafajú erdők) is.

A NÖSZTÉP-térkép 19 élőhelytípus-kategóriájának összevonásával és bekódolásával e helyütt összesen 7 kezelési egységet állítottunk fel.

A kezelési egységek lehatárolását befolyásolta a jelölő madárfajok aktuális előfordulása, de figyelembe vettük a természetvédelmi prioritásokat, kezelési célállapotokat, azaz az adott fajok potenciális előfordulási helyeit is. A kezelési típusok lehatárolásához, illetve validálásához felhasználtuk a jelölőfajok fészkelési és megfigyelési adatait is. Valamennyi kezelési típushoz a területen előforduló, a terület adatlapjában felsorolt jelölő madárfajokból álló karakterfaj-együttes rendelhető, amelyek meghatározzák a természetvédelmi célkitűzéseket, a kezelések jellegét.

A kezelési egységek és a hozzájuk rendelt kezelési javaslatok meghatározásánál tekintetbe vettük a jelölő értékek megőrzését szolgáló egyéb területrészeket és szempontokat is (pl. a fajok élőhelyével szomszédos, csatlakozó területrészeket, az egyes rész-populációk közti összeköttetést biztosító folyosókat, a közösségi jelentőségű faj számára alkalmas élőhelyek védelmét és fejlesztési lehetőségét, a potenciálisan élőhellyé fejleszhető területeket). Egyes kezelési egységeknél a megfogalmazható természetvédelmi célok, illetve az erdők jelenlegi üzem mód szerinti besorolása figyelembe vételével alternatív kezelési irányvonalakat is meghatároztunk.

A gyakorlati – a gazdálkodás által megvalósítható – élőhelykezelés lehetőségeit szem előtt tartva minél nagyobb, robusztusabb kezelési egységeket igyekeztünk meghatározni, általánosabb keretet adó javaslat-csomagokkal. A nagyobb kezelési egységeken és kereteken belül nyílik lehetőség az adott év környezeti viszonyaihoz is alkalmazkodni képes, diverzifikáló élőhelykezelés megvalósítására, továbbá egy-egy fajhoz, fajcsoporthoz kapcsolódó specifikus, kiegészítő kezelési szempontok érvényesítésére.

Az azonos kezelést igénylő élőhelyek és élőhelykomplexumok és a reális gazdálkodási lehetőségek alapján az alábbi kezelési egységeket határoltuk le (a kezelési egységek elhelyezkedését a 3.2.5. fejezetben szereplő térképmelléklet mutatja):

- KE1- Állóvizek (halastavak)
- KE2- Szikes tavak
- KE3- Nádas-gyékényes mocsarak
- KE4- Mocsárrétek és üde rétek
- KE5- Száraz gyepek
- KE6- Idegenhonos fafajú erdők
- KE7- Szántóterületek

KE1 – Állóvizek (halastavak)

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartoznak terület tartós vízborítású, jelentősebb nyílt vízfelülettel rendelkező mesterséges kialakítású tavai, amelyek döntő részében halastavi gazdálkodás zajlik:

- Dinnyési Ivadéknevelő Tógazdaság halastavak

A vízfelületek mellett a kezelési egységbe tartozik a halastavak nádas-gyékényes, helyeként fás szárúakkal is vegyes szegélynövényzete, belérv a szigeteket, félszigeteket is. A halastavak lehatárolásánál a NÖSZTÉP térképet az ingatlanvilvántartási térkép alapján a műholdfelvétel felhasználásával korrigáltuk, így valójában a tógazdaság területe került a kezelési egységbe.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok¹:

jégmadár (*Alcedo atthis*), kanalas réce (*Anas clypeata*), csörgő réce (*Anas crecca*), tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), kendermagos réce (*Anas strepera*), bőjti réce (*Anas querquedula*), nagy lilik (*Anser albifrons*), nyári lúd (*Anser anser*), kis lilik (*Anser erythropus*), vetési lúd (*Anser fabalis*), cigányréce (*Aythya nyroca*), kontyos réce (*Aythya fuligula*), vörös gém (*Ardea purpurea*), üstökös gém (*Ardeola ralloides*), vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*), kormos szerkő (*Chlidonias niger*), nagy kócsag (*Egretta alba*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), kis bukó (*Mergus albellus*), bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), kanalagém (*Platalea leucorodia*), függőcinege (*Remiz pendulinus*), küszvágó csér (*Sterna hirundo*), kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*).

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok²: kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 6100 – Állóvizek
- 5110 – Vízben álló mocsári/lápi növényzet
- 6200 – Vízfolyások
- 1420 – Zöldfelületek mesterséges környezetben fák nélkül
- 1210 – Szilárd burkolatú út
- 1310 – Egyéb burkolt vagy burkolatlan mesterséges felületek
- 1110 – Alacsony épület
- 4600 – Máshová be nem sorolható fásszárú növényzet
- 5120 – Időszakos vízhatás alatt álló gyepek, valamint láp- és mocsárrétek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Halastavi gazdálkodás során a jelölő madárfajok szempontjából az alábbi általános kezelési állapotok teremthetnek kedvező élőhelyi feltételeket:

- A tavak nádszegélye, és a náddal, gyékénnyel, illetve helyenként fás szárú vegetációval borított szigetek és esetenként a gátak, rézsúk területe is optimális táplálkozó- és fészkelő helyet teremtenek több madárfaj számára (pl. gémfélék, nyári lúd, nádi énekesek) így ezek megőrzése és költési időben történő kímélete fontos kezelési szempont.
- A nyílt vízterek fontos táplálkozó és pihenőhelyei számos madárfajnak (pl. récefélék és vadludak, csérek, szerkők) így az itt megjelenő fajok számára szükséges feltételeket (pl. zavarás mellőzése) biztosítani kell.

¹ A Natura 2000 adatlapon A, B vagy C populációs értékkel szereplő madárfajok

² A Natura 2000 adatlapon szereplő egyéb fajok (D populációs értékkel bíró madárfajok), illetve a terület kezelése, védelme szempontjából jelentőséggel bíró egyéb madárfajok

- A nyílt vízterek gyökerező és úszóhínárból álló szigetei a vöcsökfélék és szerkők számára biztosítanak fészkelési lehetőséget, ezért költési időben ezeket is kímélni szükséges.
- A halastó-egységek csapolásakor madarak tömegei találnak kedvező élőhelyi feltételeket, akár csak időszakos jelleggel is, így ebben az időszakban speciális előírások meghatározása válhat szükségessé. Kiemelten kell kezelni a költési időben történő vízszint-ingadozásokat, amik a táplálkozó- és pihenőhelyek átalakulásán túl, az adott vízszint mellett megkezdett költéseket is veszélyeztetheti.
- A halastavakon a nagy kárókatona kártételének mérséklése érdekében rendszeres a hanggal történő riasztás a vonatkozó engedélyek birtokában. A tevékenység nyilvánvaló zavarást jelent a tavak madárvilágára. Madárvédelmi szempontú javaslatként a riasztás minimalizálása, a kárókatonák okozta kár más formában történő mérséklése, kompenzálása jelölhető meg.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- vadgazdálkodási berendezések elhelyezése kerülendő, vad kibocsátása nem megengedett (ld.EVGF/104-5/2018 sz. határozat).

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm.rendelet a Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozásokat foglalja magába. További általános előírások fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) kerültek részletezésre.

b. Javasolt előírások:

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V06	A működési terület szerinti nemzeti park-igazgatóság által kijelölt területen nádaratás nem végezhető.
V10	Halastavak medrének meszezése nem megengedett.
V13	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos kialakítása szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon, a mozaikok méretére és azok kialakításának időzítésére vonatkozóan.
V15	Nyílt vízfelületek medrének kotrása nem engedélyezhető.
V16	A meder kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területről el kell szállítani.
V17	Április 1. és július 15. között hínárvágás nem végezhető.
V24	A természetes hozam javítására a tavakban csak istállótrágya alkalmazható.
V26	A területen élő és táplálkozó madarak riasztásának időbeli és területi korlátozásait a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon, a madárriasztási tervnek megfelelően lehet végezni.
V27	Nyílt vízfelületeken csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelő szigetek kialakítása és karbantartása szükséges.
V31	A halastavakat elválasztó gátak és csatornapartok növényzete közepén, egy kaszanyom szélességben kaszálható, hogy mindkét oldalon maradjon legalább 1-1 m kaszálatlan sáv

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V33	A szaporodási időszakban, a tó feltöltését követően – a tervezett lehalászási időszakoktól eltekintve – a tó vízszintje legfeljebb +/- 20 cm-t ingadozhat.
V34	Az április 1-ig szárazon álló, fel nem töltött tavak feltöltése július 15-ig nem lehetséges.
V44	A hagyásfoltok kialakítása a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve történhet.
V50	A nádas minimum 20-30%-át nem szabad learatni.
V56	A nádatartás csak fagyott talajon végezhető.
V57	A betakarítás során a nád rizómája nem sérülhet.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen nem megengedett.

6. táblázat: KE1 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A gazdálkodóval egyeztetett módon és helyszíneken sirályok, csérek fészkelési lehetőségét biztosító szigetek kialakítása.

Kezelési javaslatok indoklása:

A korábbi természetes vízfolyások medreiben kialakított extenzív művelésű halastórendszer elsődlegesen haltermelés céljából létrehozott és fenntartott mesterséges, másodlagos vizes élőhely-együttes, amely ugyanakkor számos vízmadárfaj fészkelő, táplálkozó és pihenőhelyéül szolgál, a gazdálkodási és természetvédelmi szempontok összehangolása éppen ezért rendkívüli jelentőséggel bír. A javaslatok a madárvédelmi szempontok és a halgazdálkodás összehangolását támogatják.

KE2 – Szikes tavak**Kezelési egység meghatározása:**

Ebbe a kezelési egységbe kerültek lehatárolásra a Velencei-tó nyílt vizes területei, illetve a Dinnyési fertő „Nádas-tó” elnevezésű nyílt vize.

A kezelési egység lehatárolásához a NÖSZTÉP térképet a műholdfelvétel felhasználásával korrigáltuk.

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:**Érintett jelölő madárfajok³:**

jégmadár (*Alcedo atthis*), kanalas réce (*Anas clypeata*), csörgő réce (*Anas crecca*), tőkés réce (*Anas platyrhynchos*), kendermagos réce (*Anas strepera*), bőjti réce (*Anas querquedula*), nagy lilik (*Anser albifrons*), nyári lúd (*Anser anser*), kis lilik (*Anser erythropus*), vetési lúd (*Anser fabalis*), cigányréce (*Aythya nyroca*), kontyos réce (*Aythya fuligula*), vörös gém (*Ardea purpurea*), üstökös gém (*Ardeola ralloides*), vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*), kormos szerkő (*Chlidonias niger*), nagy kócsag (*Egretta alba*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), gólyatölcs (*Himantopus himantopus*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), kis bukó (*Mergus albellus*), bakesó (*Nycticorax nycticorax*), pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*), kanalagém (*Platalea leucorodia*), gulipán (*Recurvirostra avosetta*), küszvágó csér (*Sterna hirundo*), kis vöcsök (*Tachybaptus ruficollis*), réti cankó (*Tringa glareola*)

³ A Natura 2000 adatlapon A, B vagy C populációs értékkel szereplő madárfajok

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok⁴:
kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmeus*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 6100 – Állóvizek
- 5110 – Vízben álló mocsári/lápi növényzet

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A tápanyagban szegény, speciális élőhely fenntartása érdekében meg kell akadályozni a tavakban és azok szegélyében a tápanyag feldúsulását, a többlet tápanyag (pl. trágya, műtrágya, egyéb szerves anyag) vízbe való jutását. Ennek érdekében a tavak környezetében található szántóterületek és egyéb területhasználatok között legalább 50-m széles nem művelt, gyepes pufferszegélyt szükséges létrehozni, ami a kívülről érkező tápanyag-bemosódásokat képes kiszűrni. A víz szennyezésével, tápanyag-dúsulással járó rekreációs hasznosítás (pl. horgászat) szintén kerülendő.

Rendkívül fontos – elsősorban a Nádas-tó déli részén – az alacsony, sótűrő növényzettel borított parti területek megőrzése és helyeállítás, ideális esetben a növényzet minél alaposabb, marhával vagy bivallyal való legeltetésével, túllegeltetésével és taposásával. Cél legelőtő-jellegű területek kialakítása a nádas állományok megbontásával és visszaszorításával, helyenként szabad iszapfelszín, létrehozásával, illetve fenntartásával.

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a vízkormányzást biztosító árkok szükségszerű kotrása javasolt a természetvédelmi kezelővel összhangban.
- a nagyon feliszapolódott, leromlott nádas részeken javasolt nyílt vízfelület kialakítása (Velencei-tó DNY-i sarka).
- a Dinnyési fertő vízbevezetés jelenlegi rendszerének felülvizsgálata (mennyiség, hely, minőség), a vízleeresztés lehetőségének megteremtése a Fekete-árkon keresztül

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- vadgazdálkodási berendezések elhelyezése kerülendő, vad kibocsátása nem megengedett (ld. EVGF/104-5/2018 sz. határozat).

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet a Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozásokat foglalja magába. További általános előírások fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) kerültek részletezésre.

⁴ A Natura 2000 adatlapon szereplő egyéb fajok (D populációs értékkel bíró madárfajok), illetve a terület kezelése, védelme szempontjából jelentőséggel bíró egyéb madárfajok

b. Javasolt előírások:

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V08	Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetéses állattartás segítségével.
V11	A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető. <i>(Megjegyzés: csak Natura 2000 hatásbecslés és környezetvédelmi engedélyeztetés lefolytatása után kivételes esetben.)</i>
V15	Nyílt vízfelületek kotrása nem engedélyezhető. <i>(Megjegyzés: csak Natura 2000 hatásbecslés és környezetvédelmi engedélyeztetés lefolytatása után kivételes esetben.)</i>
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető.
V27	Nyílt vízfelületeken csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelő szigetek kialakítása és karbantartása szükséges.
V62	A nádaratás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintje nem változtatható meg.
Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

7. táblázat: KE2 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A „Kiemelt jelentőségű vizes élőhelyek fejlesztése és bemutatása Fejér megyében KEHOP 4.1.0-15-2016-00054” pályázat részeként a vízkormányzást, vízbevezetés segítő műtárgyak kiépítése, illetve a partimadár-fajok fészkelésére alkalmas szigetek, szárazulatok kerültek kialakításra a Dinnyési fertő Természetvédelmi Területen.

A „Velencei-tavi partfal komplex, fenntartható rekonstrukciója” (KEHOP-1.3.0-15-2016-00015) projekt részeként a Velencei-tó dél-nyugati részén áramlás javító kotrások anyagának felhasználásával több költősziget került kialakításra.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység különösen a vonulási időszakban megjelenő jelölő fajok szempontjából kiemelt jelentőségű. A réce- és lúdfajok számára meghatározó a nyílt vizes területek jó állapota, nyugalma, hiszen ezeket elsősorban pihenési célból használják. Költési időszakban is költési, táplálkozási lehetőséget biztosít a jelölő vízi madaraknak.

KE3 – Nádas-gyékényes mocsarak**Kezelési egység meghatározása:**

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a mélyebb fekvésű területeknek, egykori medrek madványáiban vagy mesterséges kimélyítésekben kialakult, optimális esetben tartósan vízzel borított, ám mára részben kiszáradt, náddal-gyékénnyel benőtt mocsarak. A Natura 2000 területen általánosan jellemző, nagyobb kiterjedésű élőhelytípusa. Egy részük átmenetet képez a mocsárrétek (KE-4) felé. A természetvédelmi kezelő által jóváhagyott nádgazdálkodás folyik a területen.

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:***Érintett jelölő madárfajok⁵:***

fülemülesítke (*Acrocephalus melanopogon*), kendermagos réce (*Anas strepera*), nyári lúd (*Anser anser*), vörös gém (*Ardea purpurea*), üstökös gém (*Ardeola ralloides*), cigányréce (*Aythya nyroca*), barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), nagy kócsag (*Egretta alba*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), kékbegy (*Luscinia svecica*), bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), kanalasgém (*Platalea leucorodia*), barkóscinege (*Panurus biarmicus*), guvat (*Rallus aquaticus*),

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok⁶:

bölömbika (*Botaurus stellaris*), kis kárókatona (*Phalacrocorax pygmaeus*), kis vízicsibe (*Porzana parva*), pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*),

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 5110 – Vízben álló mocsári/lápi növényzet
- 6200 – Vízfolyások
- 1420 – Zöldfelületek mesterséges környezetben fák nélkül
- 1210 – Szilárd burkolatú út
- 5120 – Időszakos vízhatás alatt álló gyepek, valamint láp- és mocsárrétek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A növényzettel sűrűn benőtt időszakos és tartósabb vízborítású területek kedvező élőhelyet teremtenek a zártabb nádasokhoz, gyékényesekhez kötődő fajok: a gémfélék, cigányréce, vízicsibék, valamint a nádi énekesek (kékbegy, fülemülesítke, nádiposzták) számára.

Nádgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- A parti nád jó technikai érettsége függvényében, de lehetőleg december 1. és február 28. között javasolt aratni, fagyott aljzaton, a rhizómák megsértése nélkül.
- Az aratás során legalább 10 cm magas tarlót szükséges hagyni a víz-, illetve jégfelszínhez képest.
- Náddepót elhelyezni csak a természetvédelmi kezelésért felelős szervezettel egyeztetett helyen lehet, a depókat február 28-ig kell rendezni, azokon ismét munkát július 1. után javasolt végezni.
- Nádgazdálkodással kapcsolatban keletkezett hulladékot a náddepókon végzett munka befejeztéig a nádaratást végzőknek szükséges összegyűjtenie és a területről elszállítania vagy a területileg illetékes nemzeti park igazgatósággal egyeztetve lehet elégetni.
- A természetvédelmi kezelésért felelős szervezet által meghatározott parti nádasok területén nagygépes aratás és kiszállítás is történhet, a nádvágás során minden alkalommal szükséges meghagyni a terület – természetvédelmi kezelő által meghatározott – 20 %-át, a kiszállítás során kerülni szükséges a nyomvonalak túlzott taposását.

⁵ A Natura 2000 adatlapon A, B vagy C populációs értékkel szereplő madárfajok

⁶ A Natura 2000 adatlapon szereplő egyéb fajok (D populációs értékkel bíró madárfajok), illetve a terület kezelése, védelme szempontjából jelentőséggel bíró egyéb madárfajok

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a vízkormányzást biztosító árkok szükségszerű kotrása javasolt a természetvédelmi kezelővel összhangban.
- a nagyon feliszapolódott, leromlott nádas részeken javasolt nyílt vízfelület kialakítása (Velencei-tó DNY-i sarka).
- a Dinnyési fertő vízbevezetés jelenlegi rendszerének felülvizsgálata (mennyiség, hely, minőség), a vízleeresztés lehetőségének megteremtése a Fekete-árkon keresztül

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése kerülendő, vad kibocsátása nem megengedett.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm.rendelet a Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozásokat foglalja magába. További általános előírások fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) kerültek részletezésre.

b. Javasolt előírások:

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V06	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen nádaratás nem végezhető.
V11	A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető. <i>(Megjegyzés: Csak Natura 2000 hatásbecslés és környezetvédelmi engedélyeztetés lefolytatása után engedélyezhető kivételes esetben.)</i>
V41	A learatott nád vizes élőhelyről történő kiszállításának nyomvonalát működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kialakítani.
V42	A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot értesíteni kell .
V44	A hagyásfoltok kialakítását a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kijelölni.
V46	December 1. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási és talaviszonyok figyelembe vételével. <i>(Megjegyzés: A nádaratás befejezésének időpontja február 28.)</i>
V50	A nádas minimum 20-30%-át nem szabad learatni.
V52	A hagyás foltokat évente eltérő helyen kell kialakítani.
V54	A területen nádgazdálkodást kell végezni.
V57	A betakarítás során a nád rizómájának megsértését kerülni kell.
V59	A nádaratást végzőnek, a nád aratásához, a rendelkezésére álló nádvágó gépek közül mindig a talaj és hidrológiai adottságainak megfelelő gépet kell használni.
V62	A nádaratás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintje nem változtatható meg.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

8. táblázat: KE3 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

2021-ben fejeződött be a Velencei-tavat, valamint a Dinnyési fertő TT-t érintő két – egymástól független – KEHOP pályázatos rekonstrukciója (Kiemelt jelentőségű vizes élőhelyek fejlesztése és bemutatása Fejér megyében KEHOP 4.1.0-15-2016-00054). Mindkét esetben a pályázatok részeként a partimadár-fajok fészkelésére alkalmas szigetek, szárazulatok kerültek kialakítása. Ezek fenntartása a továbbiakban szükséges feladat.

A fenti pályázat során rekonstrukcióra kerültek a Nádas-tó vízkormányzását biztosító műtárgyak, illetve egy új vízbevezető műtárgy létesült.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység különösen a vonulási időszakban megjelenő jelölő fajok szempontjából kiemelt jelentőségű. A réce- és lúdfajok számára meghatározó a nyílt vizes területek jó állapota, nyugalma, hiszen ezeket elsősorban pihenési célból használják. Költési időszakban is költési, táplálkozási lehetőséget biztosít a jelölő vízi madaraknak.

KE4 – Mocsárrétek és üde rétek**Kezelési egység meghatározása:**

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak az időszakosan vízzel borított, kaszálóként vagy legelőként hasznosított vagy hasznosítható nyílt, üde gyepes területek, mocsárrétek. A mélyebben fekvő, illetve régebb óta nem hasznosított részek átmenetet képeznek a nádas-gyékényes mocsarakkal (KE-3), a kiszáradó területek a száraz gyepekkel (KE-5).

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:**Érintett jelölő madárfajok⁷:**

barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), kékes rétihéja (*Circus cyaneus*), nagy kócsag (*Egretta alba*), nagy póling (*Numenius arquata*), pajzsos cankó (*Philomachus pugnax*), réti cankó (*Tringa glareola*)

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok⁸:

sárszalonna (*Gallinago gallinago*), nagy goda (*Limosa limosa*), piroslábú cankó (*Tringa totanus*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 5120 – Időszakos vízhatás alatt álló gyepes területek és mocsárrétek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egységben a két legfontosabb kezelési vezérelv a megfelelő – legeltetéssel vagy kaszálással történő – gyephasznosítás biztosítása, és az időszakos vízborítású mocsárrétek és üde gyepes területek természetes vízdinamikájának helyreállítása. A természetvédelmi célok és a gazdálkodás

⁷ A Natura 2000 adatlapon A, B vagy C populációs értékkel szereplő madárfajok

⁸ A Natura 2000 adatlapon szereplő egyéb fajok (D populációs értékkel bíró madárfajok), illetve a terület kezelése, védelme szempontjából jelentőséggel bíró egyéb madárfajok

összehangolására az időszakos vízvisszatartás és a gyephasznosítás megfelelő kombinálása szükséges.

A gyephasznosítás preferált formája a területen az extenzív legeltetés a terület adottságaihoz illeszkedő állatfajjal, ami az időszakosan vízállásos, részben alulhasznosított rétek esetében a szarvasmarha, a bivaly, esetleg a ló. A területen ideális lenne a pásztorló legeltetés, ám amennyiben erre nincs lehetőség, villanypásztor segítségével végzett szakaszos legeltetés vagy nagyobb területek villanypásztorral való bekerítése jelenthet megoldást. A gyepgazdálkodás tervezésekor törekedni kell a diverzifikáló kezelésre, az időben-térben változatos kezelési mintázat megvalósítására, amellyel sokféle és sokféle állapotú élőhelytípus és átmeneti élőhely fenntartható. Ilyen lehet például a kaszált és kaszálatlan területek elhelyezkedésének, arányainak változtatása, a legeltetési nyomás térben-időben történő változtatása, többféle állattal történő legeltetés.

Kaszálásos hasznosítás esetén alapvető fontosságú a kaszási időpont megfelelő megválasztása: június 15. előtti kaszálás esetén fokozott körültekintés és nagyobb arányú kaszálatlan terület meghagyása szükséges. A kaszálás során mindenkor szükséges a jogszabályban is rögzített madárbarát kaszási módok/eszközök (megfelelő kaszási irány, vadriasztólánc) alkalmazása. Fokozottan védett földön fészkelő fajok előfordulása esetén a nemzeti park szakembereivel való egyeztetés nyomán a kaszálás-, ill. legeltetés idő- és térbeli korlátozása indokolt.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Az általános vadgazdálkodási javaslatokon túlmutató, a kezelési egységre specifikusan érvényes javaslatok tételét nem látjuk indokoltnak.

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Szükséges a területen található kiterjedt árok- és csatornarendszer, vízkormányzó berendezések műszaki és üzemelési felülvizsgálata, illetve a szabályozó műtárgyak rendszeres karbantartása. Cél az adott év időjárásához igazodó érdemi vízvisszatartás, és a természetvédelmi célokhoz illeszkedő vízkormányzás, valamint a mezőgazdasági célú vízkivétel minimalizálása.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet a Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozásokat foglalja magába. További általános előírások fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) kerültek részletezésre.

b. Javasolt előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felületés nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY44	A legeltetési sűrűség egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY48	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY57	Villanypásztor, a kezelési tervvel összhangban, csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával alkalmazható.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY70	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).
GY71	Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges.
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása.
Kód	Vizes területekre vonatkozó előírás-javaslatok
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

9. táblázat: KE4 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az alulhasznosított területek kezelése, vízellátás biztosítása élőhelyfejlesztésnek, rekonstrukciónak minősül. A tervezett/zajló rekonstrukciókat a 3.2.2 pont alatt soroljuk fel.

Kezelési javaslatok indoklása:

A gyepek kiszáradása és alulhasznosítása a területen jellemző természetvédelmi kihívás, ezért a kezelési egységben a két legfontosabb kezelési irány vezérelve a megfelelő mértékű – legeltetéssel vagy kaszálással történő – gyephaszosítás biztosítása, és az időszakos vízborítású mocsárrétek és üde gyepek természetes vízdinamikájának helyreállítása. A kezelési javaslatok ennek megvalósítását szolgálják.

KE5 – Száraz gyepek

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a magasabb térszíneken lévő szárazabb, döntően kaszálással hasznosított vagy hasznosítható gyepterületek, a szikesek, illetve ide tartoznak a visszagyepesített vagy visszagyepesedő szántóterületek is. A gyepes élőhelyek jellemző típusa. Egyes mélyebben fekvő részei átmenetet képeznek a mocsárrétekkel, üde gyepekkel (KE-4).

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok⁹:

barna rétihéja (*Circus aeruginosus*), kékes rétihéja (*Circus cyaneus*), nagy kócsag (*Egretta alba*), nagy póling (*Numenius arquata*), pajzsos cankó (*Philomachus pugnax*), réti cankó (*Tringa glareola*)

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok¹⁰:

szalakóta (*Coracias garrulus*), kék vércse (*Falco vespertinus*), töviszúró gébics (*Lanius collurio*), kis őrgébics (*Lanius minor*)

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 3400 – Zárt gyepek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken
- 5120 – Időszakos vízhatás alatt álló gyepek valamint láp- és mocsárrétek
- 3200 – Szikes és szikesedésre hajlamos gyepek
- 1420 – Zöldfelületek mesterséges környezetben fák nélkül
- 1210 – Szilárd burkolatú út
- 5110 – Vízben álló mocsári/lápi növényzet

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A szárazabb gyepterületek kezelési illetve hasznosítási formájára mind az extenzív legeltetés, mind a kaszálás jellemző. A gyepterület kezelését képezi a tájidegen inváziós növényfajok (pl. ezüstfa) célzott módszerekkel történő irtása, a szántóterületekről eredő zavaró hatások mérséklése. Tisztító kaszálás a legeltetett területek intenzíven gyomos foltjain indokolt.

A legeltetett állatfajták megválasztásánál itt is törekedni kell a vegyes fajú legeltetésre, amellyel a magasabb fekvésű területek és a laposok egyaránt hasznosíthatók. Az üdébb részeken kialakult gyepek évi egyszeri kaszálása, megfelelő mértékű kaszátlan területek kialakításával megfelelő hasznosításnak tekinthető. A természetes módon visszagyepesedő szántók esetében a szántóföldi gyomfajok eltűnéséig fokozott figyelmet kell fordítani a területek kezelésére, ahol indokolt akár évi kétszeri kaszálás is indokolt lehet.

Az inváziós növényfajok visszaszorításáról elsősorban az élőhelykezeléssel, de ahol ez ilyen módon nem oldható meg, ott kontrollált, fajspecifikus vegyszeres, mechanikus vagy kombinált technikákkal (egyedi permetezés megfelelő fenofázisban, injektálás, gyökértépés, stb.) szükséges gondoskodni.

A gyepeken található, őshonos fa- és cserjefajokból álló foltok, sávok, illetve a magányos fák, bokrok elfogadható borításban való meghagyása a jelölő madárfajok fészkelése és táplálékszerzése (kiülő pontok) szempontjából kiemelt jelentőségű.

⁹ A Natura 2000 adatlapon A, B vagy C populációs értékkel szereplő madárfajok

¹⁰ A Natura 2000 adatlapon szereplő egyéb fajok (D populációs értékkel bíró madárfajok), illetve a terület kezelése, védelme szempontjából jelentőséggel bíró egyéb madárfajok

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Az általános vadgazdálkodási javaslatokon túmutató, a kezelési egységre specifikusan érvényes javaslatok tételét nem látjuk indokoltnak.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:**a. Kötelezően betartandó előírások:**

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm.rendelet a Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozásokat foglalja magába. További általános előírások fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) kerültek részletezésre.

b. Javasolt előírások:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén az inváziós fásszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat meghagyása.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelését lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 állategység/ha.
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY57	Villanypásztor, a kezelési tervvel összhangban, csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával alkalmazható.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfajok: juh
GY70	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).
GY104	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY118	Élőhelyrekonstrukció.
GY72	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY80	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY94	10-15% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkenek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve a kaszálás felfüggesztése, és haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése, akinek a javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kialakítása.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

10. táblázat: KE5 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem szükséges külön élőhely fejlesztés végrehajtása.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység gyepterületei inváziós cserje- és lágyszárú fajokkal jelentősen fertőzöttek. A kezelési javaslatok a probléma csökkentését, megoldását célozzák.

KE6 – Idegenhonos fafajú erdők

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységhez tartoznak a tervezési terület idegenhonos fafajok dominanciájával jellemezhető, erdőtervezett erdei. Az ide sorolt állományok főleg a korábban erdőtlen-fátlan tájban mesterséges úton létrehozott (telepített), különböző korcsoportba tartozó (fiatal-középkorú-idős), első-második generációs erdők, részben spontán felferődött erdők. Döntő részben elegyetlen vagy mérsékeltlen elegyes akácok, nemes nyarasok, kisebb hányadban amerikai kőrisesek, zöld juharosok, ezüsthások és egyéb idegenhonos fafajok uralta erdők. Az idegenhonos fafajú erdőtervezett erdők mellett ide tartoznak továbbá az ezen állományok szegélyében levő erdőtervezetlen erdősávok, függetlenül attól, hogy azokat milyen fafajok alkotják (bár jobbra ezek is idegenhonos fafajúak).

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett NÖSZTÉP-élőhelyek:

- 4402 – Akác dominálta ültetvények
- 4403 – Nemesnyár és -fűz dominálta ültetvények
- 4404 – Egyéb idegenhonos lombos fajok dominált erdők
- 4305 – Ártéren kívüli, többletvízhatás alatti nyarasok
- 4308 – Egyéb, többletvízhatással érintett őshonos dominanciájú erdők
- 4600 – Máshová be nem sorolt fásszárú növényzet

Érintett jelölő madárfajok¹¹: -

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok¹²:

szalakóta (*Coracias garrulus*), fekete harkály (*Dryocopus martius*), kék vércse (*Falco vespertinus*), tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*), kis örgébics (*Lanius minor*)

¹¹ A Natura 2000 adatlapon A, B vagy C populációs értékkel szereplő madárfajok

¹² A Natura 2000 adatlapon szereplő egyéb fajok (D populációs értékkel bíró madárfajok), illetve a terület kezelése, védelme szempontjából jelentőséggel bíró egyéb madárfajok

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:**Vágásos üzemmódba sorolt állományok:**

Az idegenhonos fafajú állományok szinte kizárólag vágásos üzemmódban kezelt erdők. Az őshonos elemeket alig tartalmazó, esetenként ültetvényszerű állományok természetvédelmi szempontból általában csekély értéket képviselnek, fészkelő- és/vagy táplálkozó területként ugyanakkor esetenként komolyabb madárvédelmi szereppel bírnak. Kezelésüket védett természeti területen meghatározza az átalakítási (fafajcsere) kötelezettség, a nem védett területeken ugyanakkor legfeljebb javasolható az őshonos fafajokra váltás. Általános erdőkezelési javaslatok:

- Középkorú állományokban a nevelővágások (törzskiválasztó és növedékfokozó gyérítések) során az őshonos lombos fafajok (törékeny fűz, fehér fűz, mézgás éger, szürke nyár, vénicszil, magyar kőris, kocsányos tölgy, vadgyümölcsök stb.) egyedeinek kímélete, az őshonos fafajok szerepének növelése.
- Középkorú állományokban a szerkezeti változatosságot megtartó, illetve bővítő, az állományok alsó szintjében megjelenő fafajokat is óvó nevelővágások végzése. Az előző állományokból visszamaradt, az átlagkornál idősebb faegyedek (nagyobb koronájú, böhöncös fák) kímélete, megőrzése.
- A nevelővágások során a tövön száradt törzsek, facsonkok, valamint az odvas-üreges törzsek jelölő fajok (pl. harkályfajok) életfeltételeinek biztosítása érdekében való visszahagyása. A szinteztettség biztosítása érdekében a cserjeszint (különösen az őshonos cserjék alkotta foltok) kímélete, legfeljebb a közelítési, kiszállítási munkákat közvetlenül akadályozó cserjék eltávolítása.
- A nevelővágások és véghasználatok során a holtfához kötődő madárfajok élőhelyének, fészkelőhelyének biztosítása érdekében a szálanként elpusztult, őshonos fafajú álló és fekvő holtfák – melyek átmérője eléri, vagy meghaladja a faegyedek átlagátmérőjét – visszahagyása.
- A véghasználatok során az erdőrészekbe ékelődő őshonos fafajú foltok kímélete, az érintetlenül hagyandó részek („hagyásfa-csoportok”) véghasználatot megelőző kijelölése. Agresszíven terjedő idegenhonos fafajokból álló hagyásfa-csoport kijelölése nem javasolt!
- A tarvágásos véghasználatok minél kisebb, egy erdőtervi ciklusban lehetőség szerint 1,5–2,0 ha-t nem meghaladó egybefüggő vágásterületekkel történő elvégzése. A nagyobb kiterjedésű, egybefüggő véghasználati területek kialakulásának megelőzése a vágások időbeni ütemezésével, a vágásterületek mozaikos elhelyezésével.
- A véghasználatok során az őshonos lombos fák, facsoportok, állományrészek kímélete (a felső és alsó szintben, illetve újulati szintben egyaránt). Az állományok alsó szintjében levő fiatalabb facsoportok döntési és közelítési munkák során való megóvása, sérülésmentes felszabadítása.
- A vágásterületen történő égetés mellőzése, illetve az égetések minimalizálása. A vágástéri hulladék aprítással történő feldolgozása.
- Fafajcsérés átalakítás esetén a termőhelyi viszonyok függvényében törékeny fűz, fehér fűz, mézgás éger, szürke nyár, vénicszil, magyar kőris, kocsányos tölgy szaporítóanyaggal történő, lehetőség szerint csak részleges (pásztás) talajelőkészítés után végzett erdősisítés.
- Az erdősisítések nagyvad elleni védelme (vadlétszám-csökkentés, kerítésépítés), a csemeték károsításoktól való megóvása.
- Fafajcsérés átalakítás esetén a jelenlevő idegenhonos fafajok (akác, zöld juhar, amerikai kőris, nyugati ostorfa, keskenylevelű ezüstfa, bálványfa stb.) sarjainak és magoncainak visszaszorítása, lehetőség szerint mechanikai úton, vegyszeres technológiák kerülésével, illetve minimalizálásával. Átalakítás esetén fakitermelést megelőzően az idegenhonos fafajú törzsek kezelésére vegyszeres injektálás is alkalmazható.

- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok közösségi jelentőségű madárfajok fészkelőhelye, illetve táplálkozóhelye figyelembe vételével való kijelölése.
- A szalakóta, kék vércse aktívan használt és lakatlan (természetes és mesterséges) fészekodvainak kímélete, indokolt esetekben az odvak szűkebb környezetének (50 m sugarú kör) érintetlenül, erdészeti és egyéb beavatkozás nélkül történő megtartása (változtatási tilalom).
- Laza hálózatban (legalább 0,8–1,0 km távolság megtartásával) szalakóta odúk (D-típusú mesterséges költőládák) kihelyezése a kezelési egységhez vont, nyílt, mezőgazdasági területekkel határos állományok szélső fáira, 3–5 m magasságban.

Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt állományok:

A tervezési területen belül faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódba sorolt, idegenhonos fafajokból álló erdők több helyszínen is vannak. Ezek jórészt hátakon, magaslatokon fekvő, gyenge, kötött, szikes talajokon álló, kiritkuló akácok („akáctemetők”). Fafajcserés átalakításuk a hagyományos erdőgazdálkodás keretein belül nyilván nem kezelhető, de a bennük előforduló/megjelenő őshonos lombos elemek egyéb termelések végzésével megsegíthetők, illetve az őshonos fafajok és cserjék egyedi vagy területi védelem (kerítések) melletti bevitelével (az állományok legalább részleges alátelepítésével) a kedvezőbb természetességi állapot felé való elmozdítás, a fokozatos átalakulás segíthető.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Az általános előírásokat fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) kerültek részletezésre. További terv a kezelési egységgel lehatárolt erdőterületekre specifikus előírásokat nem tartalmaz. Védett természeti területre eső idegenhonos fafajú állományokban az 1996. évi LIII. tv. 33. § (3) bekezdés b) pontja alapján a véghasználatot követően fafajcserés átalakítás kötelezettsége áll fenn!

b. Javasolt előírások:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben – a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. [Megjegyzés: a közösségi jelentőségű harkályfajok életfeltételeinek biztosítása érdekében.]

E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása. [Megjegyzés: a közösségi jelentőségű harkályfajok életfeltételeinek biztosítása érdekében.]
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. [Megjegyzés: a nagy koronájú, böhöncös fák meghagyása a nagy testű, gallyfészekben költő madárfajok érdekében; az állományokban, illetve azok szegélyében levő odvas fák kímélete a harkályfélék és a szalakóta alkalmas fészkelőhelyeinek biztosítása érdekében.]
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása. [Megjegyzés: az odvas és kéreglevált fák, biotópfák, böhöncök meghagyása.]
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal. [Megjegyzés: mezei juhar, korai juhar, kocsányos tölgy, vénic szil, mezei szil, égerek, őshonos fűzek és nyarak]
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a tájhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.

E97	Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

11. táblázat: A KE7 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó állományokban olyan tevékenység, amely azok területének csökkenésével járna (beépítés, új vonalas létesítmények elhelyezése, újabb utak, épített közelítő nyomok kialakítása), nem javasolt, illetve nem lehetséges. Turistaút-hálózat a területet nem érinti, s új nyomvonalak kijelölése nem is indokolt. A madármegfigyelés infrastruktúrája (erdőszegélyeken felállított megfigyelő állások) ugyanakkor a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszíneken, korlátozott számban létrehozható, kialakítható. A meglévő, szomszédos, vagy keresztező földutak karbantartása, felújítása – idegen anyag (különösen építési hulladék) elhelyezése nélkül! – szükség szerint elvégezhető, az úthálózat karbantartása ugyanakkor nem járhat együtt az utak szélesítésével.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az idegenhonos fafajok által uralt, de kisebb arányban több helyütt (részben alsó, részben felső szintben) őshonos lombos fafajokat is tartalmazó állományokat hosszú távon a termőhelyi (elsősorban: vízellátottsági) viszonyokhoz rendelhető potenciális erdei élőhelytípusoknak megfelelő állományokká kell alakítani (védett természeti területen ez kötelező, egyéb területeken javasolt). A célállapotként megjelölhető élőhelytípusok részben puhafás (fűz-nyár) ligeterdők, részben keményfás (tölgy-kőris-szil) ligeterdők, részben erdőssztyepp tölgyesek. A fafajcserés átalakítások során a lehetőségek szerint építeni kell a meglévő őshonos lombos vázra és a természetes (a vadhatás miatt a tervezési terület nagy részén egyébként nehezen működő, plusz a szikes termőhelyek miatt is bizonytalanságokkal terhelt) erdődinamikai folyamatokra. Az idegenhonos fafajú állományrészek letermelésekor a lombos foltok és faegyedek hagyásfaként, hagyásfa-csoportként való visszahagyása kívánatos. Az akác, amerikai kőris, nyugati ostorfás, zöldjuharos, ezüsfás állományokban, erdőfoltokban az agresszíven fellépő fafajok visszaszorítása, illetve az átalakítás sikeressége érdekében – körültekintéssel, a megfelelő engedélyek beszerzését követően, a víztestektől szükséges védőtávolságok betartása mellett – vegyszeres kezelés (injektálás) is végezhető. A fafajcserés (kis területű tarvágást követő, vagy fokozatos) átalakítások a mindenkori körzeti erdőtervezés keretei között tervezhetők.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az idegenhonos fafajú erdők a tervezési terület erdeinek viszonylag jelentős területfoglalású, de nem kiugróan magas élőfakészlettel rendelkező, a természetvédelmi célkitűzések mellett bizonyos mértékig gazdasági jelentőséggel is bíró erdei, amelyekre a jelenleg érvényben levő (illetve megújítás alatt álló) erdőtervek is tartalmaznak gazdálkodási jellegű fakitermelési előírásokat, illetve lehetőségeket. A kezelési javaslatok mindezek figyelembe vételével, üzemmódok szerinti tagolással, az idegenhonos fafajú erdőkben aktuálisan jelen levő, vagy potenciálisan bármikor megtelepedő közösségi jelentőségű madárfajok élőhelyi, fészkelési, táplálkozási igényei alapján kerültek megfogalmazásra. A javaslatok egyrészt a természetvédelmi szempontok (fészkelésre alkalmas fa jelenléte, háborítatlanság stb.) idegenhonos fafajú erdőkben való folyamatos biztosítására, részben (a védett természeti területekre jogszabály által előírt átalakítási

kötelezettséggel összefüggésben) az állományok kedvezőbb természetességi állapot, s ezáltal kedvezőbb madárvédelmi helyzet felé való elmozdítására (őshonos fafajú erdőkké alakítására) fókuszálnak. Az érintett erdőknél turisztikai-közjóléti funkciók alig jelentkeznek, így ezekre általában külön figyelemmel nem szükséges lenni. A szomszédos halastavak és szikes tavak gazdag madárvilága miatt madármegfigyelés témakörben jelentkező igény kiszolgálását (természetvédelmi kontroll mellett) ugyanakkor a javaslatok lehetővé teszik.

KE7 – Szántóterületek

Kezelési egység meghatározása:

Ebben a kezelési egységbe tartoznak a tervezési területen található kisebb-nagyobb szántó művelésben lévő területek, függetlenül a művelés intenzitásától. A szántóként művelt terület a legkisebb kiterjedésű kezelési egység a Natura 2000 területen belül. Mind három területrész kettő esetében részben-egészben elkezdődött azok átalakítása, a szántó-gyep konverzió.

Kezelési egység megfeleltetése/érintettség vizsgálata:

Érintett jelölő madárfajok¹³:

nyári lúd (*Anser anser*), nagy lilik (*Anser albifrons*), kis lilik (*Anser erythropus*), vetési lúd (*Anser fabalis*), kékes rétihéja (*Circus cyaneus*).

Érintett, egyéb kiemelt madárfajok¹⁴:

Érintett élőhelyek:

NÖSZTÉP besorolás szerint:

- 2100 - Szántóföldek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A vizes élőhelyek és a terület jelölő madárfajainak védelme érdekében a Natura 2000 területen belül az extenzív szántóművelést kell előnyben részesíteni és célállapotként megjelölni. Ehhez igazodva zömében olyan egyéves illetve évelő kultúrák termesztése javasolt, amelyek a csökkentett kemizálás, továbbá a madárvédelmi okokból történő esetleges időbeni korlátozások mellett is gazdaságosan termeszthetők. Az extenzív szántóföldi műveléssel kialakítható heterogén mezőgazdasági környezet a költő és táplálkozó madárfajok állományai számára általánosan kedvező környezeti feltételeket biztosít közösségi jelentőségű fajok, gyakoribb védett madárfajok, illetve apróvad-fajok számára.

A gyepekkel, vizes élőhelyekkel mozaikoló zárvány-jellegű szántók esetében a gyepké alakítás, visszagyepesítés indokolt. Fontos ugyanakkor, hogy a visszagyepesített szántók megfelelő kezeléséről gondoskodni kell az inváziós fajok megtelepedésének és terjedésének fékezése érdekében – amennyiben a gyepkezelés feltélei nem biztosíthatók, az extenzív szántóművelés természetvédelmi szempontból kedvezőbb.

Szántóterületekre vonatkozó általános kezelési javaslatok:

¹³ A Natura 2000 adatlapon A, B vagy C populációs értékkel szereplő madárfajok

¹⁴ A Natura 2000 adatlapon szereplő egyéb fajok (D populációs értékkel bíró madárfajok), illetve a terület kezelése, védelme szempontjából jelentőséggel bíró egyéb madárfajok

A szántóföldi gazdálkodás a madárvédelmi területen alárendelt szerepet tölt be. Az ingatlan-nyilvántartás szerinti – 29 hektár – kiterjedésű terület nagy része mára visszagyepesedett, vagy gyepesítése folyamatban van. A fennmaradt területeken is rövid időn belül megkezdődik a szántó gyepesítése.

Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírások és javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Az általános előírások fentebb (a 3.2.1. fejezet elején) kerültek részletezésre.

Tekintettel a Vtv. 79. § (1) h) pontjára, valamint a Vhr. 82/A. § (3) bekezdésére, vadriasztó láncot vagy egyéb hanghatáson alapuló vadriasztó eszközt szálás- és tömegtakarmányok, pillangósok, őszi és tavaszi keveréktakarmányok, valamint a gyepterületek művelése és betakarítása során kötelező alkalmazni.

b. Javasolt előírások:

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés nem megengedett.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítás, illetve kaszálás azonnali felfüggesztése, majd haladéktalanul a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság értesítése. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság tájékoztatja a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ15	A parcella szélein legalább 6 m széles növényvédő szer mentes táblaszegély elhagyása, a táblaszegélyben szükség esetén mechanikai gyomirtás végzése.
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók.
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ35	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyagmennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ38	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása javasolt fővetésű növények tekintetében: legalább 30% kalászos gabona, legalább 20% szálás pillangós takarmánynövény (szálás pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 10% zöldugár, legfeljebb 25% egyéb kultúra.
SZ43	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény nem telepíthető.
SZ45	Öntözés nem megengedett.
SZ46	Melioráció nem megengedett.
SZ48	Drénezés nem megengedett.
SZ49	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.
SZ52	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel, a megjelenő inváziós növényfajok irtása.
SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ67	Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyep kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék nem alkalmazható, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.
SZ69	A betakarítást végző gépek sebessége nem haladhatja meg a 10 km/h-t.
SZ73	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 40 hektár.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

12. táblázat: KE8 kezelési egységre vonatkozó javasolt előírások

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A szántók gyepé alakítása jelentős gazdasági érdeksérellemmel nem jár. Ez egy részt azok kis kiterjedéséből, más részt az időszakos víznyomás miatti művelés kieséséből fakad. A legnagyobb kiterjedésű szántó (Dinnyéstől nyugatra) a nemzeti park igazgatóság kezelésében van, ahol már részben megkezdődött az átalakítás. A gyeprekonstrukciókon gyomosodás, inváziós fajok terjedése történhet. A rekonstrukciók tervezésekor ezt mindenképpen figyelembe szükséges venni.

Kezelési javaslatok indoklása:

A területen a szántóművelés aránya alacsony, ugyanakkor a vizes élőhelyekkel határos szántókról a növényvédőszeres és kijuttatott tápanyagok vizekbe való bemosódása mindeképpen jelentkezik. A szántók madárvédelmi szerepe elsősorban a táplálékforrás biztosítása egyfelől a táplálkozó ragadozók, másfelől a vonuló vadludak, récék számára. Mindezek figyelembe vételével szükséges egy a vizes élőhelyek védelmét szolgáló, extenzív (pl. rovarirtást, rágcsálóirtást nagyrészt mellőző), ugyanakkor a vízivad táplálkozásához is hozzájáruló szántóművelést beállítani a területen. A javaslatok ennek érdekében születtek.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat részben a fenntartási terv munkarész 3.2.1. pontja alatt, az egyes kezelési egységek (KE) részletes leírásánál ismertettük.

Erdős élőhelytípusok esetében rekonstrukciós munkák elsősorban az idegenhonos fafajok (elsősorban akácok, amerikai körisesek, zöld juharosok, ezüsthások) állományainak fokozatos, időben ütemezett átalakításával, felszámolásával történhetnek. Emellett élőhelyfejlesztésként kezelhető még az őshonos fa- és cserjefajokból álló erdőfoltok, erdősávok, fasorok, facsoportok, cserjések területének nyílt gyepes élőhelyeken (pl. KE4, KE5), mozaikos elrendezésben való bővítése, növelése.

A vizesélőhely-rekonstrukciók rendkívül fontosak és sürgetőek a területen fészkelő és átvonuló fajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása és helyreállítása szempontjából. A kulcsfontosságú madárélőhelyek kiszáradása, degradálódása, eltűnése tetten érhető a vizes élőhelyekhez kötődő jelölőfajok állományának változásában: a területre vonatkozó adatbázisok (SDF) tanúsága szerint jószerivel minden vizes élőhelyhez, nádashoz, mocsárhoz kötődő madárfaj (gémfélék, récefélék, parti madarak) fészkelő és vonulóállománya csökkent az elmúlt évtizedben, általában jelentős mértékben. Stabil állomány csupán néhány faj esetében detektálható. A növekvő

– ugyanakkor még nem jelölő – állományú fajok jellemzően a szárazabb gyepterületekhez kötődnek (szalakóta, kék vércse, töviszúró gébics).

A területen elindított, illetve a jövőben tervezett vizesélőhely-rekonstrukciók az alábbiak:

„A Velencei-tavi partfal komplex, fenntartható rehabilitációja” (KEHOP-1.3.0.-15-2016-00015) elnevezésű 2021-ben lezárult projekt keretében a Natura 2000 területet az alábbi projektelemek érintették:

- Áramlásjavító mederkotrás a Kuti-csapás középső részén mintegy 300 méter hosszban.
- Dinnyés-Kajtor-csatorna Velencei-tavi depóniájának megbontása és áramlásjavító medrek kialakítása.
- Fészkelő-szigetek kialakítása természetes anyagokból.

„A kiemelt jelentőségű vizes élőhelyek fejlesztése és bemutatása Fejér megyében” (KEHOP-4.1.0.-15-2016-00054) című projekt, 2021-ben lezárult projektrészének keretében a Natura 2000 területet az alábbi projektelemek érintették:

- Áramlásjavító depónia megbontások a Nádas-tó területén.
- Vízkormányzó zsilipek jókarba helyezése, átépítése.
- Új vízbevezető műtárgy létesítése.
- Fészkelő-szigetek kialakítása.
- Madármegfigyelő tornyok létesítése.
- Tanösvény közlekedő híd átépítése.
- Pallósor kialakítása madármonitoring kutatáshoz.

A fenti pályázat keretében 2022-ben mintegy 7 hektár területen inváziós keskenylevelű ezüstfa állomány mentesítésére kerül sor.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A területen előforduló védett fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések elsősorban élőhely kezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé. A kezelési egységekre vonatkozó előírás-javaslatok betartása révén az itt előforduló védett fajok fennmaradása biztosítható.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A természetvédelmi szempontú felmérések célja a területen előforduló, közösségi jelentőségű élőhelytípusok, ill. fajok rendszeres felmérése, továbbá a védett és veszélyeztetett fajok egyes populációinak nyomon követése, valamint a veszélyeztetett és/vagy természetközeli társulások megfigyelése. A vizsgálatok a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) sztenderd protokolljai alapján készülnek, amennyiben az adott faj felmérésére elkészült a felmérési protokoll.

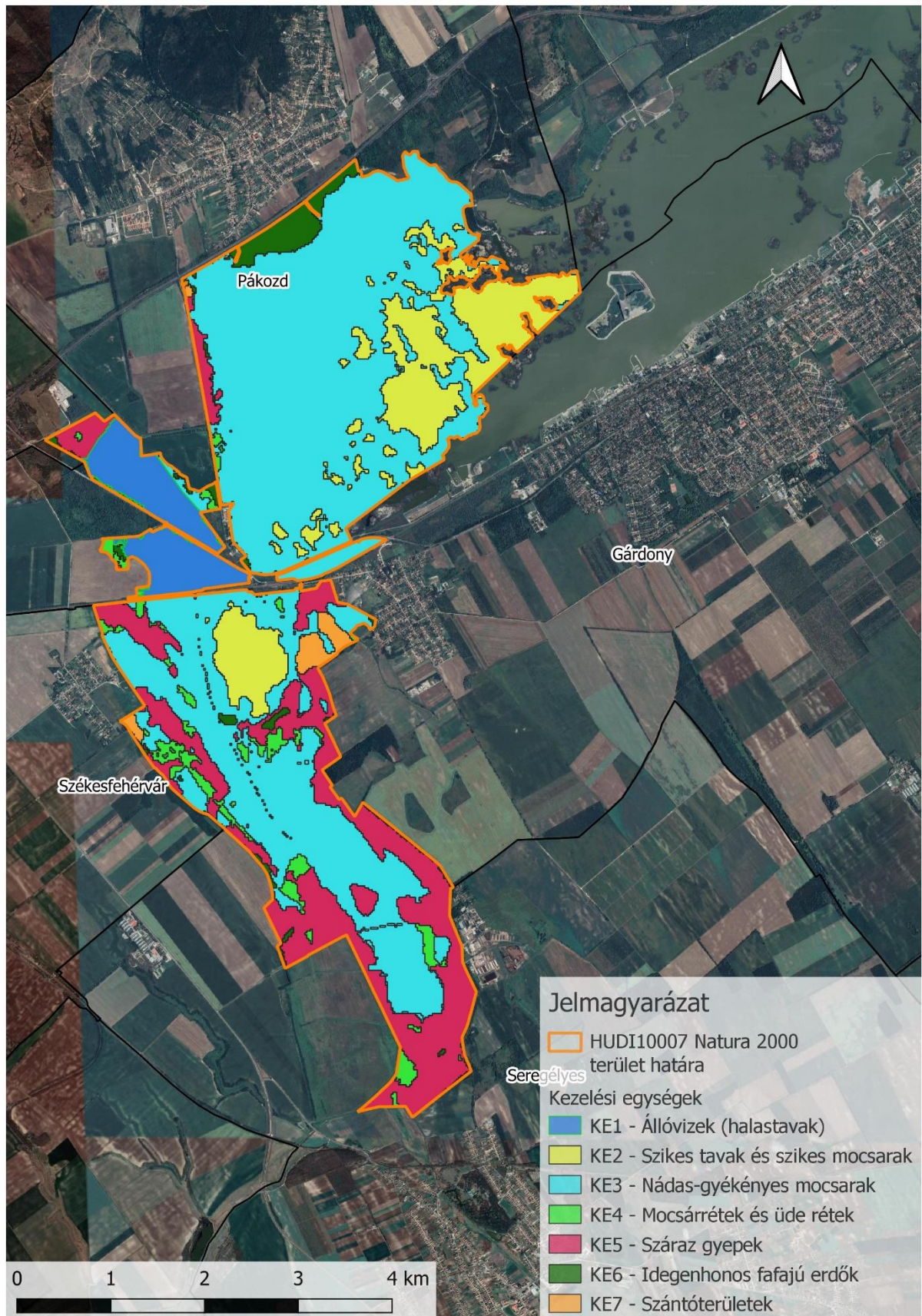
A Natura 2000 terület Velencei-tavi, illetve Dinnyési Ivadéknevelő Tógazdasági területeit az NBmR „Velencei-tó” elnevezű 5x5-ös kvadrátja fedi le, így annak élőhelyváltozásai ott nyomonkövetkeznek.

A területen továbbá rendszeresen felmérésre kerülnek a ritka és telepesen fészkelő madárfajok felmérési program (RTM) keretein belül, a következő telepesen fészkelő madárfajok állományai: bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), csóka (*Corvus monedula*), gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), kanalasgém (*Platalea leucorodia*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), nagy kócsag (*Egretta alba*), üstökös gém (*Ardeola ralloides*), vörös gém (*Ardea purpurea*).

A Magyar Vízivad Monitoring keretében több évtizede folynak szinkron vizsgálatok a Natura 2000 területen. Ennek során a vonulási/telelési időszakban hosszú távú adatsorok készültek az itt megjelenő – elsősorban – vízimadarak állományadatairól. Ezt a munkát a továbbiakban is folytatni szükséges.

3.2.5. Mellékletek

Kezelési egységek térképe (2022):

Kezelési egységek által elfoglalt területek kimutatása táblázat:

Kezelési egység kód	Kezelési egység név	Terület (ha)
KE1	Állóvizek (halastavak)	129,08
KE2	Szikes tavak és szikes mocsarak	278,24
KE3	Nádas-gyékényes mocsarak	1254,19
KE4	Mocsárrétek és üde rétek	65,96
KE5	Száraz gyeppek	361,20
KE6	Idegenhonos fafajú erdők	64,18
KE7	Szántóterületek	23,49

13. táblázat. A kezelési egységek által elfoglalt területek kimutatása

A kezelési egységek által érintett ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számok és erdőrészletek:

Kezelési egység kód	Kezelési egység név	Érintett hrsz-ek, erdőrészletek:
KE1	Állóvizek (halastavak)	- Pákozd 0167/b-c, 0168, 0169, 0170/4, 0170/5, 0171, 0172/1, 0176/2, 0177, 0182/1, 0183, 0184/1
KE2	Szikes tavak és szikes mocsarak	- Gárdony 024/d, 024/f-j, 03/4f, 03/4j, 03/4k-l - Pákozd 0119/2d-f, 0103/m, 0103/f, 0103/j, 0103/b, 096/1a, 096/1p
KE3	Nádas-gyékényes mocsarak	- Gárdony 032/1, 032/2a, 030/a, 030/c, 024/a-c, 024/h, 023/3, 023/4-6, 023/8, 023/15, 023/18, 023/22, 07/1-/3, 06/2, 03/3, 03/4m, 03/4f - Pákozd 0119/2a-d, 0117/1-/2, 0178, 0179/6-/7, 0182/2, 0103, 0109/1-6, 0107, 0106/1-/2, 0105/1-/2, 0104/a-c, 0104/f-g, 0102, 0101/5-/9, 097/1, 096/1a, 096/1r, 096/1s-t, 096/1x, 096/1v, 096/1z - Seregélyes 077/b-d, 078, 074, 076, 072/a-c, 072/f, 070, 071, 044, 069/4, 069/2, 067, 068, - Székesfehérvár 020305/a-b, 020305/g-j, 020306, 020302/1a-g, 020302/1k-n, 020302/2, 020303, 020307/20f-h
KE4	Mocsárrétek és üde rétek	- Gárdony 032/c, - Pákozd 0104/f, 0109/1-/5, 0178, 0167/b-c, 0119/2b-c,

Kezelési egység kód	Kezelési egység név	Érintett hrsz-ek, erdőrészek:
		<ul style="list-style-type: none"> - Seregélyes 031f, 072/a, 072/f, 075, 077/a, 077/f - Székesfehérvár 020233/a, 020302/1b-c, 020302/1h-j, 020302/1n, 020302/2b, 020306, 020307/20f-g, 020305/a, 020305/g, 020305/j
KE5	Száras gyeppek	<ul style="list-style-type: none"> - Gárdony 032/2a, 032/1b, 030/c, 024/b, 025/2, 023/20, 023/3, 023/7-/10, 023/22-/24 - Pákozd 0104/1f, 0104/3, 0106/1, 0105/1, - Seregélyes 031/a, 031/d-f, 043-044, 066/2, 069/4a, 069/2, 072/a, 072/d, 073-076, 077/a, 077/c, 077/f - Székesfehérvár 020233, 020302/1b, 020302/1f, 020302/1h-j, 020302/1n, 020302/2b, 020307/20b-c, 020307/20f, 020305/d, 020305/g-j, 020305/k
KE6	Idegenhonos fafajú erdők	<ul style="list-style-type: none"> - Gárdony 032/2b, 030/b, 020233/a - Pákozd 0167/b, 0168/a, 0170/4, 0176/2b, 0184/2b-c, 0178, 0179/6-/7, 0113/5-/6, 0103/1, 0106/1b, 0104/1b-d, 0102, 0101/1-/7, 097/2, 099, 0100/1-/18, 074 - Seregélyes 077/a, 077/g, 031/b, 031/c, - Székesfehérvár 020305/a, 20305/d, 020305/f, 020305/j, 020307/20a-c, 020307/20f - Gárdony 43A, 43TN - Pákozd 40A, 40K, 40L, 40M - Székesfehérvár 55B, 55NY
KE7	Szántóterületek	<ul style="list-style-type: none"> - Gárdony 023/17, 023/19 - Pákozd 0104/2-/3, - Székesfehérvár 020307/20d

1. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési területre alapvetően a 275/2004. (X. 8.) Korm.rendeletben foglalt előírások az irányadók. Mivel mintegy 50 %-ban átfed a Velencei-tó (HUDI20054) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területtel, a kezeléseket úgy kell megvalósítani, hogy az összhangban legyen a természetmegőrzési terület igényeivel is.

A terület magába foglalja a Velencei-tavi Madárrezervátum TT, valamint a Dinnyési fertő TT területét is. Ezen országos jelentőségű védett természeti területek mellett, a területen található ex lege szikes tavak, illetve lápok.

A kezelési javaslatokhoz kapcsolódó jogi háttér a 3.2.1.1. C Kötelezően betartandó előírások pontban kerültek bemutatásra.

A tervezési terület 2 %-a erdő, 24,8 %-a gyeperdő (ebből legelő 23,3 % és rét 1,5 %) 1,3 %-a szántó művelési ágba tartozik, a fásított terület művelési ág nem éri el az 1 %-ot. Kivett terület 23,9 %, a halastó területe a tervezési terület 4,9 %-a, nádas terület 43,0 %. A kivett területekből a jelölő fajok szempontjából meghatározó élőhelyek aránya, nyílt vizek 61,7 %, mocsarak 26,9 %. Egyéb művelési ágak nincsenek a tervezési területen.

Tulajdonosi szerkezet alapján a tervezési területen meghatározó az állami tulajdon (86,7 %). Ez köszönhető annak, hogy a Velencei-tó teljes területe, valamint a Dinnyési fertő TT döntő része van ebben a tulajdonosi formában. A társas vállalkozások a terület 8 %-át, a magán gazdálkodók 4,7 %-át birtokolják. Elenyésző az önkormányzatok területe (0,6 %).

Az erdők szinte teljes egésze állami tulajdonban (VADEX ZRT, Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Nemzeti Földügyi Központ) vannak (95,3 %). Hasonló az arány a kivett, illetve nádas területek esetében is (94,5 %, illetve 98,8 %). A legelő, valamint szántó területek nagy része szintén állami tulajdonban (78,3 %, illetve 71,7 %). A rétek esetében közel azonos az állami és az önkormányzati tulajdon rész (38,2 %, illetve 40,1 %).

Egyedül a halastavak esetében meghatározó a társas tulajdoni forma. A MAHAL Szövetség kezelésében a halastavak 81,9 %. A fennmaradó terület itt is állami kezelésű.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket szükséges figyelembe venni.

3.3. Agrártámogatások

3.3.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A 2014-2020 közötti időszak végeztével – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. és 2022. évre átmeneti időszakot hirdettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti években a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2023-tól indul, és 2027-ig tart.

Az elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetők el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak. A tervezési terület mintegy fele – a Budapest-Székesfehérvár vasúttól délre eső része – a Sárvíz-völgye Magas Természeti Értékű Terület részét képezi.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevételére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírás csoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

A tervezési területen elérhető, élőhelykezeléssel összefüggő támogatások rövid ismertetése

Gyepterületekre:

Gyepterületekre az egységes területalapú támogatás (SAPS) mellett a Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási intézkedések keretében a [VP4-10.1.1-15 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés](#), valamint a VP4-10.1.1-21 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés felhívás alapján is igényelhető támogatás a horizontális gyepgazdálkodási tematikus programcsomagban. A programra pályázni 2015. évben lehetett 5, illetve 6 évre, valamint 2021-ben 3 éves időtartamra. A pályázat elbírálása során a Natura 2000 területen gazdálkodók többletpontot kaptak.

AKG15 és AKG21 esetében horizontális gyep tematikus előírás csoportok mellett a gazdálkodók támogatási kérelmeik összeállításánál - területi lehatárolástól függően - választhattak zonális előírás csoportot is.

A gyepterületekre a VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 15), VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 18) és a VP-4-11.1.-11.2.-21 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 21) felhívásokkal támogatás igényelhető mind az ökológiai művelés alá vonás ösztönzésére, mind az ökológiai gazdálkodási mód fenntartására.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető a VP4-12.1.1-16. - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések felhívás alapján.

Szántóterületekre:

Szántóterületekre az egységes területalapú támogatás (SAPS) mellett a Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási intézkedések keretében a [VP4-10.1.1-15](#), a [VP4-10.1.1-16 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés](#), valamint a VP4-10.1.1-21 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés felhívások alapján is igényelhető támogatás a horizontális szántó tematikus programcsomagban. A programokra pályázni 2015., 2016. és 2021 évben lehetett. A pályázat elbírálása során a Natura 2000 területen gazdálkodók többletpontot kaptak.

AKG15 és AKG21 esetében a horizontális szántó tematikus előírás csoportok mellett a gazdálkodók támogatási kérelmeik összeállítása során - területi lehatárolástól függően - választhattak zonális előírás csoportot is.

A szántókra a VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 15), VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 18) és a VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 21) felhívásokkal támogatás igényelhető mind az ökológiai művelés alá vonás ösztönzésére, mind az ökológiai gazdálkodási mód fenntartására.

A VP4-4.4.2.2-16 Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: vízvédelmi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése felhívás keretében támogatás igényelhető a területi vízvisszatartás elősegítése, illetve a felszíni és a felszín alatti víztesteket érő terhelések, szennyezések csökkentése, megakadályozása céljára. Szántókon partmenti vízvédelmi pufferzóna kialakítása, fejlesztése és vizes élőhelyek kialakítása egyaránt támogatható.

A VP4-4.4.2.1-16 Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: létesítmények kialakítása, fejlesztése felhívás célja a területi vízvisszatartás elősegítése, illetve a felszíni és a felszín alatti víztesteket érő terhelések, szennyezések csökkentése, megakadályozása, mind az éghajlatváltozással összefüggő problémák minimalizálása, mind a biodiverzitás megőrzésének, mind a vizeink mennyiségi és minőségi védelmének biztosítása. Ennek keretében területi vízvisszatartást szolgáló vízi létesítmények kialakítása, fejlesztése, valamint erózió elleni védelmet biztosító létesítmények kialakítása, fejlesztése támogatható.

A VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása felhívás keretében a fásítások, mezővédő erdősávok rendszerének kialakítása, fás legelők területének növelése támogatható. A felhívás keretében szántóföldi kultúrával kombinált agrár-erdészeti rendszer újonnan történő létrehozása, gyepegzálkodással kombinált fás legelő vagy fás kaszáló újonnan történő létrehozása, mezővédő fásítás létrehozása támogatható.

Elérhető az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás (zöldítés) is. A támogatás célja, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végzők nagyobb mértékben járuljanak hozzá a környezeti és természeti erőforrások megőrzéséhez. A támogatás igénybevételeinek részletes feltételeit az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételeinek szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről szóló 10/2015. (III. 13.) FM rendelet tartalmazza. A teljesítendő előírások három gyakorlatot fednek le: állandó gyepterületek fenntartása, növénytermesztés diverzifikálása, ökológiai jelentőségű terület (EFA) kijelölése a mezőgazdasági területeken. A támogatási kérelmek benyújtására évente az egységes kérelem (22/2016. (IV. 5.) keretében van lehetőség elektronikus úton.

1. Javasolt agrártámogatási rendszer

A tervezés megalapozása során a következő, agrártámogatások szempontjából releváns veszélyeztető tényezők kerültek beazonosításra:

1. Vízihiány (közvetlen emberi beavatkozáson alapuló és klímaváltozás eredetű)
1. Intenzív szántóföldi kultúrák jelenléte
2. Inváziós lágú és fás szárú növényfajok jelenléte
3. Gyepes élőhelyek kezelésének elégtelensége (kaszálás kedvezőtlen hatásai, alulhasznosítás, alullegetetés)
4. Fészkelésre, odúkészítésre alkalmas egyedülálló faegyedek/fasorok hiánya
5. Erőltetett szántóművelésben tartás az arra alkalmatlan területeken

Az ezen veszélyeztető tényezők együttes kezelésére alkalmas agrártámogatási rendszer kialakítása érdekében a jelenleg ismert támogatási szerkezet több ponton, egymással összefüggésben történő módosítása javasolt. A Közös Agrárpolitika ún. zöld felépítményében az alábbi beavatkozások körében szükségesek módosítások:

Emelt szintű kondicionalitás

Az emelt szintű kondicionalitás számos garanciát teremt a mezőgazdasági tevékenység környezeti kockázatának csökkentése érdekében, melyek között a közösségi jelentőségű fajok és az élőhelyek védelmét segítő előírások is találhatóak. A gyepterületek védelme a tervezési területen a vonatkozó jogszabályok alapján a művelési ág váltás engedélyhez kötésével megoldottnak mondható. Mindemellett indokolt lehet az emelt szintű kondicionalitás kiegészítése a gyepek arányának gazdaság szintű megőrzésének követelményével (a jelenlegi országos szint helyett).

Az elmúlt időszak támogatási és földhasználati adatainak vizsgálatával megállapítható, hogy a természetvédelmi szempontból indokolt földhasználat-váltás (szántó-gyep, szántó-vizes élőhely) az önkéntes támogatási formák elérhetősége ellenére nem mozdult előre. A következő támogatási időszak alapkövetelményei között az erőltetett művelésben tartott szántóföldeken a magas értékű és környezeti szempontból kockázatos természetű növénykultúrák (pl. kukorica, napraforgó, repce) körének, vagy a művelés módjának (forgatásos talajművelés) tilalma indokolt lehet.

Agro-ökológiai támogatható területek bevezetése és kiterjesztése

A következő támogatási periódus lehetővé teszi a gazdálkodáshoz kapcsolódó nem termelő területek támogatási jogosultságának megteremtését. Ezzel a fontos lépéssel az érintett gazdálkodók anyagi érdekeltsége megteremthető a jelenlegi területeik határán található, vagy abba beékelődő természetes, természetközeli élőhelyfoltok fenntartásában. Ez különösen a zárvány gyepfoltok és a víznyomás alatt álló területrészek esetében hozhat változást és eredményezheti ezen veszélyeztetett élőhelyfoltok hosszútávú fennmaradását.

Az agro-ökológiai támogatható területek kialakítása az erőltetett szántóföldi művelésben tartás megszüntetése tekintetében is jelentős lehet. A földhasználat-váltás során a megszokott szántóföldi növénytermesztési gyakorlat megváltozik, részben teret adva a természetes folyamatoknak. Ennek eredményeképpen az érintett területek ideiglenesen – vagy akár hosszabb távon is – gyomosodhatnak, vízborítás alatt lehetnek vagy egyéb módon olyan változásokon eshetnek keresztül, melynek következtében közvetlen területalapú támogatási formák egyes jogosultsági követelményeinek nem képesek megfelelni. Ez az állapot támogatáscsökkenéssel járhat a gazdálkodó számára, melyet az új típusú támogatható területek bevezetése megszüntethet.

Agro-ökológiai alapprogram előírásai

A KAP Stratégiai Terv támogatási ciklusának egyik legjelentősebb intézkedése az ún. agro-ökológiai alapprogram lehet, mely a gazdálkodók önkéntes környezeti vállalásait éves területalapú kifizetések keretében támogatja. Az előírások kidolgozása során a tervezési terület természetvédelmi célkitűzéseit nagyban szolgálná a szántóföldi művelés intenzitását visszafogó, valamint az időszakos vízborítás megőrzését ösztönző önkéntes vállalások megfelelő súllyal történő megjelenítése. Jelentős hatása lehet a gyepterületek alulhasznosítására az őshonos haszonállatfajtákkal történő legeltetés támogatás ezen a rendszeren keresztül.

Nem termelő beruházások támogatása

A földhasználat-váltás megvalósításában nagy szerepe van azoknak az önkéntes támogatási formáknak, melyek a szántóföldi művelésből kivonandó területeken új, hosszútávon fenntartható földhasználati – pl. természetes és természetközeli gyepek, vizes élőhelyek vagy őshonos fafajú erdők - formák létrehozását segítik. Javasolt a földhasználatváltást segítő támogatási formák:

- gyeptelepítés
- tartós zöldugar/méhlegelő telepítés
- egyedülálló faegyedek és fészkelésre alkalmas fasorok telepítése
- vizes élőhelyek vízkormányzási infrastruktúrájának kialakítása

Natura 2000 mezőgazdasági területek kompenzációs kifizetései

A jelenleg gyepterületekre elérhető kifizetések jövőbeli alkalmazása az általános, a kedvező természeti állapot megőrzését szolgáló előírások pénzügyi kompenzációja szempontjából mindenképpen indokolt. A 28/2017. (X. 25.) számú Alkotmánybírósági határozatban a további művelési ágakra meghatározandó kötelező földhasználati előírások bevezetése és annak ellentételezése legalább a szántó művelési ágú területek esetében indokolt és a tervezési terület természetvédelmi célkitűzéseit is segítheti a jövőben.

Agrár-környezetgazdálkodási támogatások

A tervezési folyamat során meghatározott kezelési előírások megvalósulásának legfontosabb támogatási eszköze az agrár-környezetgazdálkodási támogatások rendszerében keresendő. A horizontális agrár-környezetgazdálkodási kifizetések biodiverzitás védelme tekintetében releváns választható előírásaival kiegészítve széles körben elérhető a gazdálkodók számára. A Sárvíz-völgye Magas Természeti Értékű Terület természetvédelmi célú tematikus előírás csoportjai a madárvédelmi intézkedések hatékony kiegészítői lehetnek. A földhasználatváltás megvalósításának segítése érdekében hosszútávú, akár tíz éven túlmutató kötelezettségvállalási időtartammal jellemezhető tematikus előírás csoportok bevezetése indokolt, mellyel biztosítható az érintettek számára az extenzívebb hasznosítási módokból eredő bevételkiesés kompenzációja.

A 2021-2027 időszakban az elérhető MTÉT tematikus előírás csoportok által támogatható területek az alábbiak szerint alakulnak:

Pályázható MTÉT tematikus előírás csoport (TECS)	támogatható terület
MTÉT alföldi madárvédelmi szántó	469 ha
MTÉT alföldi madárvédelmi gyepek	469 ha
Támogatható terület összesen	469 ha

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területet az alábbi természetvédelmi célú pályázat érinti.

Kiemelt jelentőségű vizes élőhelyek fejlesztése és bemutatása Fejér megyében

Azonosító: KEHOP 4.1.0-15-2016-00054

Időtartam: 2016.09.01- 2023.04.30

A pályázat célja a Fejér megyei vizes élőhelyek vízháztartásának és természeti állapotának javítása, bemutatóhelyek (madármegfigyelő tornyok) felújítása, létesítése.

Az alábbi kivitelezési munkák zajlanak a tervezési területet érintő alprojektek keretében:

1. Velencei-tavi Madárrezervátum TT-n nyílt vízfelület kialakítása kotrással és nádirtással, parti szikes tószegély kialakítása/helyreállítása depónia-elbontással, Liparis-élőhely helyreállítása nád és bokorfűzes állományok megbontásával, inváziós fajok (leginkább ezüstfa) visszaszorítása, madármegfigyelő torony felújítása, valamint a madármegfigyelő torony mellett kerékpártárolók és fedett pihenőhely kialakítása.

2. Dinnyési-fertő TT-n vízkormányzás javítása zsilipek felújításával, a víztéren belüli töltések elbontása, fészkelősziget kialakítása, új kezelőhíd létesítése a Dinnyés-Kajtor csatornán, inváziós fajok visszaszorítása, a fokozottan védett területen kívül új madármegfigyelő torony kialakítása a megrongálódott helyett, pallósor kialakítása bemutatási/kutatási célokra, tanösvénytablák felújítása.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Felhasznált kommunikációs eszköz	Érintett célcsoport	Kommunikáció címzettjei	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
önkormányzati közzététel	lakosság, gazdálkodók, tulajdonosok, települési önkormányzatok		2022. 03. 07.	4 db levél
véleményezési kérelem	területileg érintett államigazgatási szervek, települési önkormányzatok, civil szervezetek, gazdálkodók, tulajdonosok	18 hatóság és önkormányzat, 7 civil szervezet, egyéb érdekelt	2022. 03. 07.	25 db levél
honlap	lakosság		2022. 03. 03.	

14. táblázat: Felhasznált kommunikációs eszközök

A Velencei-tó és Dinnyési-fertő (HUDI10007) Natura 2000 terület fenntartási tervének elkészítése és az egyeztetési folyamat során az alábbi megkeresések történtek:

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A Velencei-tó és Dinnyési-fertő (HUDI10007) Natura 2000 terület fenntartási terv egyeztetése során a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által az alább felsorolt érdekeltek megkeresése történt meg.

1. véleményezési kérelem

címzett:

- Fejér Megyei Kormányhivatal, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal, Állami főépítész
- Fejér Megyei Kormányhivatal, Földhivatali Főosztály

- Fejér Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály
- Fejér Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Földművelésügyi Osztály
- Pest Megyei Kormányhivatal, Földművelésügyi és Erdészeti Főosztály
- Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- Fejér Megyei Önkormányzati Hivatal
- Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága, Országos Bányakapitányság
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
- Nemzeti Földügyi Központ
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
- Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság
- Gárdony Város Önkormányzata
- Pákozd Nagyközség Önkormányzata
- Seregélyes Nagyközség Önkormányzata
- Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata
- Magyar Természetvédők Szövetsége
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
- Országos Erdészeti Egyesület
- Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.
- VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt.
- Magyar Országos Horgász Szövetség
- Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet

2. önkormányzati közélet

címzett:

- Gárdony Város Önkormányzata
- Pákozd Nagyközség Önkormányzata
- Seregélyes Nagyközség Önkormányzata
- Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata

3.4.3. *Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel*

Véleményalkotó	Időpont	Vélemény	Beépült-e a tervbe - indoklás
Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság	2022. 03. 10.	Felhívja a figyelmet arra, hogy a vezeték nélküli hírközlés területén a közeljövőben várható 5G technológia bevezetése a bázisállomások sűrítését igényelheti. Az építési tevékenységek érinthetik a Natura 2000 területeket is.	Intézkedést nem igényel.
Fejér Megyei Kormányhivatal, Állami Főépítési Iroda	2022. 03. 23.	Javasolja az ökológiai hálózat magterületének, ökológiai folyosójának és pufferterületének övezeti érintettségét a Fejér Megyei Területrendezési Tervnek (FmTrT) való megfelelőség szempontjából is megvizsgálni. Jelzi, hogy a Pákozd esetében a Natura 2000 területre eső ingatlanok között K-mű-1 és Gksz-2 jelű övezetekbe tartozóak is vannak. Véleménye szerint ez ellentétben van az	Megvizsgáltuk az FmTrT-nek való megfelelőséget, nincs eltérés az övezetek lehatárolásában. Megvizsgáltuk a kérdéses pákozdí ingatlanokat. A 0119/2 c hrsz-on épület nem található, náddepóként

Véleményalkotó	Időpont	Vélemény	Beépült-e a tervbe - indoklás
		anyagban megfogalmazott célokkal, valamint a megalapozó dokumentációban foglaltakkal, mely szerint ipari tevékenység nem folyik a tervezési területen.	funkcionál. A 0170/5 hrsz-on a Dinnyési Halgazdaság Kft. telephelye van, haltakarmány tárolóként és halkeltetőként hasznosított épületekkel. Ipari tevékenységből adódó területfelhasználási konfliktusok tehát nem jelentkeznek a Natura 2000 területen.
Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal, Örökségvédelmi Osztály	2022. 03. 23.	Tájékoztató, hogy a tervezési területen általános védelem alatt álló régészeti lelőhelyek találhatóak. Felhívja a figyelmet, hogy a fenntartási terv alapján megvalósuló földmunkával járó kivitelezéssel érintett régészeti lelőhelyek esetében egyeztetni szükséges az illetékes örökségvédelmi hatósággal.	Intézkedést nem igényel.
Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága, Veszprémi Bányafelügyeleti Osztály	2022. 03. 26.	Tájékoztató, hogy a tervezési területet Kápolnásnyék felől két magasnyomású gázszállító vezeték és egy CH termékvezeték keresztezi.	Beépítettük a megalapozó dokumentáció 1.3 Területhasználat fejezetébe.
Magyar Országos Horgász Szövetség	2022. 03. 28.	Szövegszerű pontosító észrevételeket tettek, kiegészítéseket javasoltak az alábbiak szerint: 22.o.: „- Nádasok időbeni és térbeni változatosságának biztosítása kizárólag természetvédelmi céllal végzett nádgazdálkodás segítségével.” helyett „- Nádasok időbeni és térbeni változatosságának biztosítása kizárólag a természetvédelmi célok figyelembevételével és a meghatározott természetmegőrzési feltételek teljesítésével, hagyásfoltok biztosításával végzett nádgazdálkodási tevékenység segítségével.” 23.o.: „- Az állandó vízfelületek nádszegélyei zavartalanságának biztosítása a halászati/horgászati halgazdálkodási hasznosítás és a természetvédelmi szempontok összehangolásával.” 25.o., utolsó előtti bekezdés: „Ezután következnek gazdálkodáshoz köthető, mező-, erdő-, vad-, hal- és vízgazdálkodásra vonatkozó kezelési javaslatok, végül a területre vonatkozó kötelező előírások következnek.” 37.o. KE2 és 40. o. KE3 V11: „A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető.” (Megjegyzés: csak előzetes terepbejárás után, környezeti hatástanulmány elkészítése után, illetve áramlásjavító csatornák rekultivációja érdekében kivételes esetben igen.)	Az észrevételt beépítettük. Az észrevételt beépítettük. Az észrevételt beépítettük. Az észrevételt az alábbi módosítással fogadtuk el és építettük be: (Megjegyzés: Csak Natura 2000 hatásbecslés és környezetvédelmi engedélyeztetés lefolytatása

Véleményalkotó	Időpont	Vélemény	Beépült-e a tervbe - indoklás
		<p>40.o. KE3 V06: „A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen tilos a nádaratás.” helyett „A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen kizárólag természetmegőrzési célból, a meghatározott feltételek szigorú betartásával engedélyezhető a nádaratás.”</p> <p>111.o. utolsó előtti bekezdés: „A tó területének a Velencei-tavi Madárrezervátum TT-be eső részén horgászati tevékenység kizárólag külön megállapodás keretében folytatható.”</p>	<p>után engedélyezhető kivételes esetben.) Az észrevételt nem építettük be. Indoklás: Az egyes kezelési egységekhez tartozó, „Javasolt előírások” című táblázatban szereplő előírás-javaslatok szövege központilag meghatározott, tartalmuk nem módosítható. A javaslat vélhetően a fészektelepek avas nádasaira vonatkozik. Ezek a tiltott területek nem állandóak, aktuális évre vonatkoznak, hatósági határozatban meghatározottak. Az észrevételt az alábbi módosítással fogadtuk el és építettük be és a megalapozó dokumentációból áttemeltük a fenntartási terv „3.2.1.1 A terület egészére vonatkozó, általános kezelési javaslatok és előírások” című fejezetébe: „A tó területének a Velencei-tavi Madárrezervátum TT-be eső részén horgászat nem, halgazdálkodási tevékenység kizárólag külön megállapodás keretében folytatható.”</p>

15. táblázat: Beérkezett vélemények és azok tervbe építése

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

A projektterület Magyarország Kistájainak Katasztere alapján, az Alföldön, azon belül a Mezőföldön található, a Velencei-medence kistáj része. Közigazgatásilag Székesfehérvár, Gárdony városok és Pákozd, Seregélyes községekhez tartozik, annak külterületén helyezkedik el.

1.1.1. Éghajlati adottságok

Mérsékelt meleg, száraz. Az évi középhőmérséklet 10,2-10,4 °C, a nyári félévé 17 °C. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok és minimumok átlaga kevéssel 34 °C alatti, illetve -16 °C. A csapadék évi és vegetációs időszaki átlaga 55 mm körüli, illetve 310-330 mm. Az uralkodó szélirány a Ny-i medencében inkább Ny-i, az átlagos szélesség 2,5-3 m/s. A Velencei-tó fölött kialakuló viharok nem hoznak létre akkora hullámzást, mint a Balaton esetében.

Az éghajlati adottságok a Kárpát-medencében a jégkorszak óta megtalálható természetes társulások létét alapvetően nem veszélyeztetik. A jövőbeni klímaváltozás hatásai nem felbecsülhetők.

1.1.2. Vízrajzi adottságok

A Velencei-tó szűkebb környékére kiterjedő kistáj mellékvizei a Császár-víz és a Vereb-Pázmándi-vízfolyás. A tó ezektől elkülönített vízgyűjtő területe 236 km². A tó felszíne 26 km². Lefolyása a Dinnyés-Kajtori-csatorna. Száraz, gyenge lefolyású, vízhiányos terület. Ma az egész rendszer vízjárását a Császár-víz mentén kiépített tározó medencékkel befolyásolják. Az árvizek általában tavasszal, a kisvizek ősszel szokásosak. A tó átlagos mélysége 1,1 m, a legnagyobb kevéssel haladja meg a 2 m-t. Vízállását a dinnyési zsilippel és a befolyó Császár-vízzel szabályozzák. A tó a történelmi időkben többször kiszáradt. A Velencei-tó hidrológiai története: A Velencei-tó bár 10-12 ezer évvel ezelőttre tesz ki keletkezését és keletkezése időszakában mélyebb is lehetett, mint ma, a sekélyebbé válása, feltöltődése nem egy egyenletes folyamat lehetett. Mielőtt az első dokumentált lecsapolási kísérletek bekövetkeztek volna 1787-ben, már sokszor „száradt ki” a tó. Levéltári adatok alapján tudjuk, hogy kb 110 évente vált kritikusan alacsonyra a vízállás, ami azt jelentette, hogy bizonyos mederrészek szárazra kerültek, és akár át is lehetett szelni gyalogosan a tavat bizonyos helyeken. A „kiszáradás” dátumai: 375, 484, 593-594, 678-681, 761-764, 975-976 (983-984?), 988, 1156, 1277, 1363, 1479, 1585, 1745, 1866. A Császár-patakon már a rómaiak is építettek gátat, így nem zárható ki, hogy az ő tevékenységük is hozzájárult a tó alacsony, és így időről-időre kritikusan lecsökkenő vízszintjéhez. 1787-ben történt az első dokumentált lecsapolási kísérlet, mely során csatornát ástak, de a csatorna eliszaposodott, így a lecsapolás sikertelen volt (Lipszky János térképe). 1791-1792-ben készült el Csapó (Chiopo) Benjámint lecsapolási terve, mely során megtörtént a Velencei-tó felmérése és első részletesebb térképe. Szerencsére még ez a lecsapolás is megghiúsul. 1880-ban aztán megkezdik az akkorra már Velencei-tóról régen lefűződött Nádas tó lecsapolását, aminek mai maradványa a Dinnyési Fertő. 1896-ban megkezdik a Dinnyés-Kajtori Csatorna felújítását. A csatorna megásása 1920-re fejeződött be és ezt követően a Nádas tavat lecsapolták. A Velencei-tó vízjárásának szabályozására, többek között partjának egyre nagyobb fokú beépítettsége miatt két tározó hoztak létre: 191-ben a Zámolyi, 1975-ben pedig a Pátkai tározókat.

1.1.3. Talajtani adottságok

A terület nagy részét a Velencei-tó víztere foglalja el. A Velencei-tó területén kívüli részeket legnagyobb kiterjedésben újholocén kori tavi üledék fedi, ezeken réti és szikes talajok alakultak ki.

A terület élőhelyei a talajtani adottságoknak megfelelően alakultak ki. A talajok jellegének gyors változása nem várható, ezért a jövőben sem befolyásolják az élőhelyek fennmaradását

1.2. Természeti adottságok

Növényföldrajzi szempontból a terület a Pannóniai flóratartomány (*Pannonicum*), Alföld flóravidek (*Eupannonicum*), Mezőföld és Solti-síkság flórajárásába (*Colocense*) tartozik. A Mezőföld és Solti-síkság flórajárása (*Colocense*) a Mezőföldet, valamint a hazai Duna-ártér középső részét foglalja magába. Felépítése változatos, éghajlata pedig meglehetősen kontinentális. Teljes egészében az erdőssztyep zónába tartozik. A Mezőföld ma már túlnyomórészt kultúrtáj. Déli részét nagyrészt meszes homok, északi részét pedig löszablák borítják. Nagyrészt kultúrterület. Természetszerű erdők (fűz- és égerlápok, gyertyános-tölgyesek és gyöngyvirágos-tölgyesek) már csak a paksi homokterületen találhatók.

A Velencei-tóra a több, mint 200 éve elkezdett lecsapolások előtt szinte az egész kistájra kiterjedő nyílt vízi és nádas élőhelyek mozaikja volt jellemző. A vízszint csökkenésével az egykor nagy kiterjedésű tó nyugati részén, a mai Dinnyési Fertő területén a nádas, szikes mocsári vegetáció mellett szikesedő nedves és száraz gyepek és nem szikesedő mezofil homok és löszgyep foltok alakultak ki. A mai tó kelet-nyugati irányú vegetációs különbségeit a relatív lefolyástalanságból eredő, kelet felé történő egyre erősödő szikesedése okozza. A tavat északról határoló gránitdombok molyhos tölgyes bokorerdő elemekkel növelik a kontrasztot a víztér és a part vegetációja között.

Nádasok ma már csak a tó 40 %-át borítják és a keleti medencében partra kifutó, a tó ökológiai rendszerét védő nádasok már csak elvétve találhatók. A vízben álló fajszegény nádasokat nyugat felé tőzegképző úszó nádasok, keskenylevelű gyékényesek váltják föl. Ezek központi területein rekettys és fűzlápok zárt és nyíltabb állományai élnek. A hamvas fűz (*Salix cinerea*) mellett leggyakoribb elegyfaj a fehér nyár (*Populus alba*), ritkán kutyabenge (*Frangula alnus*) és rezgő nyír (*Betula pendula*) is előfordul.

Az ország legnagyobb lápi hagymaburok (*Liparis loeselii*) állománya a Velencei-tó úszólápjain található (szemben a Nyugat-Európában általános lápréti előfordulásaitól). Az úszólápok további kiemelt fajai: tőzegmoha fajok (*Sphagnum spp.*), tőzegráfrány (*Thelypteris palustris*), szakállas pajzsika (*Dryopteris carthusiana*), mocsári nőszőfű (*Epipactis palustris*), mocsári csorbóka (*Sonchus palustris*), télisás (*Cladium mariscus*), rostostövű sás (*Carex appropinquata*). Egybefüggő állományokat csak ritkán és főleg a nyugati medencében képező gyakoribb hínár vegetációt alkotó fajok: csillárka fajok (*Chara sp.*), közönséges rence (*Utricularia vulgaris*), fésűs békaszőlő (*Potamogeton pectinatus*), nagy tüskéshínár (*Najas marina*). A keleti medence feltételezhetően melegkori reliktum faja a parti káka (*Schoenoplectus litoralis*).

A terület legjobban ismert gerinces csoportját, s egyben legnagyobb zoológiai értékét a vízi madarak jelentik, ezek leginkább a Velencei-tóra, a dinnyési Nádas-tóra és a halastavakra koncentrálódnak, amelyek több száz hektáros vízfelületükkel, az időszakosan víz alá kerülő rétekekkel, a vízi madarak kedvelt pihenő-, táplálkozó- és fészkelő helyei.

A fészkelő fajok közül kiemelkednek a gémfélék. A fészkelő állományok az alkalmas élőhelyek között átmozognak, így az állomány nagysága évről-évre változhat. A térség legnagyobb bakcsó- (*Nycticorax nycticorax*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), nagy kócsag (*Egretta alba*), kanalasgém (*Platalea leucorodia*) és üstökös-gém- (*Ardeola ralloides*) kolóniái találhatók a területen. A

nádasokban és a szigeteken tőkés- (*Anas platyrhynchos*), barátrécék (*Aythya ferina*) és illetve a fokozottan védett cigányréce (*Aythya nyroca*) fészkel. Az összefüggő nádasok legnagyobb madártani értékeit a fülemülesitke (*Acrocephalus melanopogon*) és a kékbegy (*Luscinia svecica*) jelentik.

Az időszakosan kialakuló szárazulatok kedvező feltételeket biztosítanak partimadár-fajok, így a gulipán (*Recurvirostra avosetta*) és a gólyatöcs (*Himantopus himantopus*) fészkelésére.

Az őszi vonulási időszakban a területen átlagosan 80.000-100.000 vadlúd, zömében nyári lúd (*Anser anser*), illetve nagy lilik (*Anser albifrons*) tartózkodik. A tízezres récecsapatokban tőkés récék (*Anas platyrhynchos*) és barátrécék (*Aythya ferina*), csörgő récék (*Anas crecca*) és kanalas récék (*Anas clypeata*) nagy tömegei, és ritkább récefajok figyelhetők meg évről-évre.

1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű madárfajok

A Natura 2000 adatlapon szereplő közösségi jelentőségű madárfajok:

Irányelv melléklete	magyar név	latin név	Státusz	Populáció (A-D) ¹⁵
I.	cigányréce	<i>Aythya nyroca</i>	fészkelő	A
II., III.	nyári lúd	<i>Anser anser</i>	vonuló	A
II., III.	tőkés réce	<i>Anas platyrhynchos</i>	vonuló	A
I.	bakcsó	<i>Nycticorax nycticorax</i>	fészkelő	B
II.	bőjti réce	<i>Anas querquedula</i>	vonuló	B
I.	cigányréce	<i>Aythya nyroca</i>	vonuló	B
II., III.	csörgő réce	<i>Anas crecca</i>	vonuló	B
I.	fülemülesitke	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	fészkelő	B
I.	gulipán	<i>Recurvirostra avosetta</i>	fészkelő	B
II., III.	kanalas réce	<i>Anas clypeata</i>	vonuló	B
I.	kanalagém	<i>Platalea leucorodia</i>	vonuló	B
I.	kanalagém	<i>Platalea leucorodia</i>	fészkelő	B
I.	kékbegy	<i>Luscinia svecica</i>	fészkelő	B
I.	kis bukó	<i>Mergus albellus</i>	vonuló	B
I.	küszvágó csér	<i>Sterna hirundo</i>	fészkelő	B
II., III.	nagy lilik	<i>Anser albifrons</i>	vonuló	B
II., III.	nyári lúd	<i>Anser anser</i>	fészkelő	B
I.	régi cankó	<i>Tringa glareola</i>	vonuló	B
I.	vörös gém	<i>Ardea purpurea</i>	fészkelő	B
-	barkóscinege	<i>Panurus biarmicus</i>	fészkelő	C
I.	barna rétihéja	<i>Circus aeruginosus</i>	fészkelő	C
I.	fattyúszerkő	<i>Chlidonias hybridus</i>	fészkelő	C
-	függőcinege	<i>Remiz pendulinus</i>	fészkelő	C
I.	gólyatöcs	<i>Himantopus himantopus</i>	vonuló	C
I.	gólyatöcs	<i>Himantopus himantopus</i>	fészkelő	B
-	guvat	<i>Rallus aquaticus</i>	fészkelő	C
I.	jégmadár	<i>Alcedo atthis</i>	fészkelő	C

¹⁵ A kódok jelölése az országos állománymérethez viszonyított arányt mutatja: A = 100 % ≥ p > 15 %; B = 15 % ≥ p > 2 %; C = 2 % ≥ p > 0 %. Továbbá, minden olyan esetben, amikor egy érintett faj a szóban forgó területen nem szignifikáns mértékben van jelen, ezt egy negyedik kategóriaként kell megadni: D = nem szignifikáns populáció.

I.	kékes rétihéja	<i>Circus cyaneus</i>	telelő	C
II.	kendermagos réce	<i>Anas strepera</i>	fészkelő	C
I.	kis kócsag	<i>Egretta garzetta</i>	fészkelő	C
I.	kis lilik	<i>Anser erythropus</i>	vonuló	C
-	kis vöcsök	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	fészkelő	C
II., III.	kontyos réce	<i>Aythya fuligula</i>	vonuló	C
I.	nagy kócsag	<i>Egretta alba</i>	vonuló	C
I.	nagy kócsag	<i>Egretta alba</i>	fészkelő	C
II.	nagy póling	<i>Numenius arquata</i>	fészkelő	C
II.	nagy póling	<i>Numenius arquata</i>	vonuló	C
I., II.	pajzsoscankó	<i>Philomachus pugnax</i>	vonuló	C
I.	rétisas	<i>Haliaeetus albicilla</i>	telelő	C
I.	törpegém	<i>Ixobrychus minutus</i>	fészkelő	C
I.	üstökögém	<i>Ardeola ralloides</i>	fészkelő	C
II., III.	vetési lúd	<i>Anser fabalis</i>	telelő	C
I.	vörösnyakú lúd	<i>Branta ruficollis</i>	telelő	C
I.	tövisszúró gébics	<i>Lanius collurio</i>	fészkelő	D
I.	kis őrgébics	<i>Lanius minor</i>	fészkelő	D

16. táblázat: A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű madárfajok

A Natura 2000 adatlapon szereplő **közösségi jelentőségű jelölő fészkelő** madárfajok:

Fészkelő fajok

Faj neve:	fülemülesitke (<i>Acrocephalus melanopogon</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A Kisalföld és az Alföld vizes élőhelyein, nagyobb természetes tavak, halastavak és mocsarak, lápok vagy szélesebb csatornák öreg, avasodó gyékényeseiben, nádasaiban fészkel, vonuláskor olyan nádasokban is megjelenik, ahol nem fészkel, megfigyelték nádszéli gyomnövényzetben is. A területen mocsaras és nádas élőhelyeken fordul elő.
Állományméret (jelöléskor):	50-101 pár (fészkelő)
Állományméret (tervkészítéskor):	51-101 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai költőállománya jelenleg stabil, a hazai fészkelők számának trendje nem ismert, az évi fogásmennyiség az utóbbi években csökkent.
Faj veszélyeztetettsége:	Nagy elterjedési területe és jelentős fészkelő állománya miatt nem veszélyeztetett, Magyarországon a legkevésbé veszélyeztetett vöröslista-kategóriába tartozik. Az öreg nádasok, illetve a megfelelő vízállapotok fenntartása lényeges a fajnak. A terület gyepes állapotának fenntartása, valamint a szárazodás részben ellentétes ezzel

Veszélyeztető tényezők:	<p>a kívánalommal. A fajt kiemeltként kell kezelni a terület hivatalos célkitűzés dokumentuma alapján. Kissé veszélyeztetett.</p> <p>Avas nádasok égetése, aratása, fészkelő- és telelőhelyeinek feldarabolódása, fészkelési időszakban vízszíntingadozás (ide értve a leszáradást is), cserjésedés. N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenése a klímaváltozás következtében A06 – Gyepművelés felhagyása – főként a cserjésedésen keresztül A17 – Aratás és termőföldek vágása E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra</p>
-------------------------	--

Faj neve:	jégmadár (<i>Alcedo atthis</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Általános a víztestek mentén, kisebb és nagyobb folyók, széles patakok, nagyobb csatornák partfalában fészkel, előfordulására a Dunántúl vizes élőhelyein is lehet számítani. Egész évben megfigyelhető, az öreg madarak – ha nem fagynak be a vizek – a telet is a költőhelyen tölthetik. A területen található csatornák mentén, meredekebb partfalaknál fészkel.
Állománynagyság (jelöléskor):	5-11 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	5-11 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európában csökkenő, hazai állományának trendje bizonytalan, a területen állománya stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	A csatornák gátjának turisztikai fejlesztése zavarhatja a fészkelését. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>Vízszíntingadozás költéskor, zavarás, vízügyi beavatkozások, szakadó partfalak kezelése miatti csökkenő fészkelési lehetőségek, kemény telek, vegyszerek bemosódása és a természetes vizes élőhelyek átalakítása, a klímaváltozás miatt időszakossá váló vízfolyások, víztestek.</p> <p>E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok – fészkelőterületek struktúrájának változása</p>

Faj neve:	kendermagos réce (<i>Anas strepera</i>)
Írányelv melléklete:	II.

Faj előfordulásai a területen:	Növényzettel benőtt, sekély természetes vizek, különösen a halastavak a fészkelőhelyei.
Állománynagyság (jelöléskor):	1-5 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	1-5 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekvő, hazai fészkelőállománya is erős növekedést mutat. Vonulása egyre inkább tevődik át a Dunántúlra, és növekvő számot mutat ekkor is. A területen a kis állománynagyságból következően releváns tendenciák nem állapíthatók meg.
Faj veszélyeztetettsége:	Magyarországon a sérülékeny vöröslista-kategóriában tartozik. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Legfontosabb veszélyeztető tényező az élőhelyvesztés, így a vizesélőhely-rekonstrukciók és élőhelyfejlesztések elősegítik megtelepedését. A tőkés réce vadászatakor e faj felismerése különösen nehéz, ezért a vadászat is veszélyeztető tényezőként jelentkezik. G08 - Hal- és vadállomány kezelése G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (pl. hidak, viaduktok, alagutak)

Faj neve:	nyári lúd (<i>Anser anser</i>)*
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Az Mezőföldön mocsarak, természetes tavak, halastavak kiterjedt nádas-gyékényes élőhelyein költ. Legfontosabb élőhelyei a lágú szárú dominanciájú vizes élőhelyek, szikes és szikesedére hajlamos gyeppek. A terület összes nagyobb vízfelületén költ.
Állománynagyság (jelöléskor):	11-50 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	51-100 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az elmúlt évtizedekben mindenütt növekedett vagy legalább szinten maradt az állomány.
Faj veszélyeztetettsége:	Költési időben a későn végzett nádaratás a fészkelőhelyeket foglaló madarakat zavarhatja. Vonuló állománya esetén a környékbeli szántók nem tartoznak a Natura 2000 területhez. Halastavakon a madárriasztás

Veszélyeztető tényezők:	<p>zavaróan hathat az éjszakázóhelyeire. Nem veszélyeztetett.</p> <p>Élőhelyeinek felszámolása, nyári időszakokban a vizes élőhelyek kiszáradása, zavarás, nádaratás, predáció (róka, vaddisznó). A mezőgazdasági károkozása miatt fontos az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések elérhetővé tétele. Mivel a Natura 2000 terület szántókat nem foglal magában, így a táplálkozóterületeinek jelentős része nem részesül védelemben.</p> <p>A17 – Aratás és termőföldek vágása A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p>
Faj neve:	vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Elsősorban az Alföldön, Kisalföldön fészkel, de ismertek fészkelőhelyei a Dunántúlon is. Többnyire halastavak, holtágak, víztározók, természetes mocsarak és lápok nádasaiban fészkel, többnyire telepesen, de hajlamos kisebb nádasokban, laza, homogén kolóniát alkotva is megtelepedni. A terület nádas részein általánosan, illetve gémtelepeken is előfordul.
Állomány nagyság (jelöléskor):	11-50 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	11-40 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Csökkenő állományú faj – országosan is, de a területen is ez a trend -, a száraz vegetációs időszak a fészkelések megkezdését és lefolytatását nehezíti, illetve fészkepredátoroknak utat nyit.
Faj veszélyeztetettsége:	Országos állománya csökkenő, a területen is tapasztalható a tendencia. Alkalmas költőterületeinek ideiglenes árasztására lenne szükség, de ennek technikai feltételei nem minden esetben adottak. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vízrendezés, szárazodás, nádaratás, predáció (vaddisznó, róka), középvezetékű légvezetéknek ütközés. D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) (külső és belső hatású tényező) E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra G08 - Hal- és vadállomány kezelése

N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Faj neve:	üstökögém (<i>Ardeola ralloides</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Nagyobb fészkelési területe a Dunántúlon a Balaton melletti vizes élőhelyek területe. Leginkább nádasokban, kiterjedt lápok, mocsarak nádas és rekettyefüzes részein, hullámtéri területek fás-bokros gémtelpein költ. fészket nádra, bokrokra, fákra egyaránt építi.
Állománynagyság (jelöléskor):	1-5 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya stabil, hazai állománya az aszályos évek miatt lecsökkent, de a csökkenés mértéke nem volt ismert. Az utóbbi években a faj hazai populációja stabilnak mondható. A területen az állománya ingadozik.
Faj veszélyeztetettsége:	Az aszályos évek csökkentik az állományát, de a telelőhelyén jelentkező csapadékhiány és szárazság is hatással van az állomány nagyságára. Halastavakon a madárrisztás zavaróan hathat a fajra. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Nem megfelelő mértékű vízmegőrzés, gémtelpek vízellátás miatti eltűnése, nádaratás, erdészeti beavatkozások a gémtelpek pufferzónájában, légvezetékek ütközés. D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) (külső és belső hatású tényező) E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Faj neve:	cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Vízinövényzetben gazdag halastavak, víztározók, mocsarak, morotvák, mélyebb vízállások fészkelője. A terület halastavainál fészkelése előfordul.
Állománynagyság (jelöléskor):	11-50 pár (fészkelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	11-50 pár (fészkelő)

Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai és hazai fészkelő és vonuló állománya enyhén növekvő tendenciát mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	A halastó gátjának kezelésére leginkább költési időszakban érzékeny. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Érzékenyen reagál az élőhelyek változásaira, növényzet megváltozására, túllegeltetésre, vízviszonyok megváltozására. A költő- és telelőterületeken tapasztalható szárazodás, a tőzegbányászat, eutrofizáció, vízügyi beruházások, halászat, horgászat miatti zavarás, vadászat van negatív hatással az állományára. D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra G08 - Hal- és vadállomány kezelése G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok

Faj neve:	fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Síkvidéki természetes és mesterséges tavakon, mocsarakban, holtágakban, időszakos vízállásokban fészkel. Előfordulása erősen kötött a lágyszárú dominanciájú vizes élőhelyekhez és a nyílt vízfelületekhez. Alkalmi költő telepei a halastavakon, illetve a Velencei-tó nyugati medencéjében alakulhatnak ki.
Állomány nagyság (jelöléskor):	101-250 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	11-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya stabil, hazai állománya a vízviszonyok függvényében fluktuál.
Faj veszélyeztetettsége:	Fokozottan védett. A vízállapotok alapvetően meghatározzák a költőtelepeinek helyzetét. A területen kialakuló költőtelepek mindegyikénél gond lehet a stabil vízszint megtartása költési időben. Alkalmi, jelentős változásokat mutató költő állomány. Költés esetén, annak eredményessége már kissé veszélyeztetettnek tekinthető.
Veszélyeztető tényezők:	Vízkezelés a mesterséges élőhelyeken, tókaszálás, hínárirtás, a természetes vizes élőhelyek vízháztartásának kedvezőtlen rendezése, predáció.

I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok (amúr)
 N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 G20 – Édesvízi akvakultúrához kötődő vízkivétel, áramlás elterelés, gátak és a hidrológiai viszonyok egyéb módú megváltoztatása

Faj neve:	barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Tipikus fészkelőhelyei az alföldi mocsarak, tavak, halastavak, folyóvölgyek, csatornák, holtágak dús és magas növényzetet (nádasok, gyékényesek). Megtelepedéséhez tavasszal legalább 20-30 cm-es vízborítás szükséges, de ha megfelelő táplálék áll rendelkezésre a száraz füves pusztákon, mezőgazdasági területeken is megtelepedhet. Állománya a területen nem kiemelkedő sűrűségű, de a Dunántúlon jelentős.
Állományméret (jelölés):	11-50 pár (fészkelő)
Állományméret (tervkészítés):	11-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekszik, a területen állománya a hazai állományhoz hasonlóan tendenciát mutat. A költőpárok aktuális száma nagymértékben függ a táplálékellátottságtól, pocokgradációs években akár 50-100%-kal is emelkedhet.
Faj veszélyeztetettsége:	A szárazodás veszélyezteti a költőhelyeit. A középvezetékű oszlopokon történő pusztulás is jelentős lehet, célszerű élőhelyein a földkábeles vezeték elhelyezés. A környékbeli szántók nem tartoznak a Natura 2000 területéhez, így táplálkozóterületeinek és költőterületeinek egy része nem tartozik védelem alá. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Illegális pusztítás (csapdázás, mérgezés), élőhelyeinek szárazodása, nádasok, gyékényesek levágása fészkelési időben, emlősök predációja, öntözőberendezések üzemeltetése (maga az öntözés ténye fészkelőhelyein, de az azzal járó infrastruktúra kiépítése, a csatornapartok intenzív használata is). A17 – Aratás és termőföldek vágása G08 - Hal- és vadállomány kezelése G13 – Állatok mérgezése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Faj neve:	nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Általánosan elterjedt faj, csak a zárt, erdős térségeket kerüli. Telepesen, gyakran vegyes gémtelepeken fészkel. Kolóniai ártéri vagy hullámtéri fűzbokrokban, de főleg nagyobb tavak, mocsarak, lápok, halastavak holtágak nádasában vannak. Táplálkozóhelyei sekély vízű természetes vagy mesterséges állóvizek és vízfolyások. Száraz területeken, így kaszált gyepeken, legelőkön és lucernatarlókon is gyakran vadászik. Télen be nem fagyok, meleg vízű területeken vagy áramló vizek mentén fordul elő. Mind a Dinnyési fertő, mind a Velencei-tó nádas területén található költőtelepei.
Állománymagyság (jelöléskor):	51-100 pár (fészkelő)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	51-150 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekedést mutat, hazai állománya az utóbbi időszakban erősen növekvő, a területen csökkenő egyedszámban fordul elő. A korábbi, állandó gémtelepek halastavak mentén a halgazdálkodás felfutása miatt kiszorultak, a nádas-gyékényes mocsarak zsugorodása, száradása, így a halastavakon kívüli gémtelepek megszűnése is csökkenti a fészkelő párok számát. A területen állománya stabilnak, enyhén növekedőnek tekinthető.
Faj veszélyeztetettsége:	Vaddisznó a költőtelepet tönkretesz, egyéb helyeken zavarás miatt költés rendszeresen megghiúsul. Halastavaknál a folyamatos riasztás, a gátak fokozott használata, a vízszintváltozások nem kedveznek a fészkelőtelepeknek. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Zavarás, vaddisznó, légvezetékek, vizek állapota, halászati eszközök nem megfelelő ellenőrzése (ivadékvédő hálók). A06 – Gyepművelés felhagyása A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra G08 - Hal- és vadállomány kezelése I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel A09 – Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés

Faj neve:	kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Állományának nagy része a mocsaras és lápos élőhelyek nádasaiban található rekettyefűz bokrokon vagy halastavak és szikes mocsarak homogén nádasaiban fészkel. Táplálkozni a sekély vizű, növényzettel nem, vagy viszonylag ritkásan benőtt élőhelyeket keresi fel, de folyó menti kubikgödröket is rendszeresen látogatja. A terület gémtelpein rendszeres költő.
Állomány nagyság (jelöléskor):	1-5 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	15-20 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya növekszik, európai állománya rövidtávon csökkenő, más elemzések szerint stabil. A területen észlelhető trendje évről-évre változó. A korábbi, állandó gémtelpek halastavak mentén a halgazdálkodás felfutása miatt kiszorultak.
Faj veszélyeztetettsége:	A költőhely körülményei mellett erősen hat a faj populációingazdóságra a Száhel övezetben telelő egyedek mortalitása is, amely száraz években magasabb, csapadékosabb években alacsonyabb. A telelés sikere a hazai állományra is hatást gyakorol. Halastavaknál a folyamatos riasztás, a gátak fokozott használata, a vízszintváltozások nem kedveznek a fészkelésnek. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vizek visszatartásának és megőrzésének hiánya, zavarás, nádirtás, halastavakon nem megfelelő időben végzett vízkormányzás, mederkotrás, predáció (vaddisznó), légvezetékek ütközés. G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra

Faj neve:	gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A sekély vizű vizes élőhelyek széles spektrumán költ, így megtelepszik szikes tavakon, legelőtavakon, sertéstrágyaszikkasztókon, cukorgyári ülepitőtavakon, halastavak

	<p>lecsapolt medrében, újabban pedig kavicsbánya-tavakon is. A területen az árasztással, vízmozgással érintett részeken a vízállapotoktól függően, változó számban költ. Elsősorban az Alföldön és a Kisalföldön fészkel, de kisebb állományai a Dunántúlon is előfordulnak (Balaton, Kis-Balaton mentén), a területen is igazolt és aránylag rendszeres a fészkelése. Az aktuális vízállapotoktól függően a Dinnyési fertő, illetve a Velencei-tó dél-nyugati parti zónáját használja költésre.</p>
Állomány nagyság (jelöléskor):	5-10 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	11-25 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai populációja stabil, hazai állománya az 1980-as években volt a mélyponton, azóta növekszik, de az időjárás függvényében ingadozó. Fészkelése nagyban függ a frissen elöntött, pionír vizes élőhelyek megjelenésétől, jó évben jelentős lehet a fészkelőpárok száma.
Faj veszélyeztetettsége:	Erősen függ a költése az aktuális vízállapotoktól. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vizes élőhelyek, vízmegőrzés hiánya, legeltetéssel biztosított élőhely rehabilitáció hiánya, predáció, inváziós fajok terjedése, zavarás. A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek
Faj neve:	törpegém (<i>Ixobrychus minutus</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Mocsarak, lápok, tavak, halastavak, víztározók, holtágak nádasában, nádszegélyében fészkel. Kisebb kiterjedésű vizes élőhelyek nádasában is költ. Általánosan elterjedt, a Dunántúlon elsősorban a dunántúli-dombság vizes élőhelyein valószínűsíthető a fészkelése, a területen nem kiemelkedően nagy sűrűséggel fordul elő.
Állomány nagyság (jelöléskor):	11-50 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	11-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Rejtett életmódja miatt állományának méretét nehéz becsülni. Világállománya csökken, de európai állománya

Faj veszélyeztetettsége:	stabil. Országosan csökkenő az állománya, a területen állománya stabilnak tekinthető.
Veszélyeztető tényezők:	Országosan csökkenő állomány. Nem veszélyeztetett. Nádirtás a költési időben, csatornák, gátoldalak karbantartása, csapadékviszonyok, nem megfelelő vízmegőrzés, légvezetéknek ütközés, predáció. G08 - Hal- és vadállomány kezelése I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (potenciális – M8 autópálya)

Faj neve:	kékbegy (<i>Luscinia svecica</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A bokrokkal tarkított mocsaras, nádas rétek, a nádasok part menti szegélyövezetének, a csatornák menti keskeny nádasok és a kiritkult, ún. babásodó nádasok kisszámú fészkelője. Kedveli a szikes, a lágyszárú dominanciájú vizes élőhelyeket. A dunántúli állomány egy jelentős része a tervezési területen fészkel.
Állomány nagyság (jelöléskor):	11-50 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	11-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európában az utóbbi néhány évtizedben enyhén csökkent az állománya, de stabilnak tekinthető. A hazai fészkelők száma a 2000-es évektől 2012-ig emelkedett a szélesebb időszakból származó adatsorok viszont bizonytalan trendet mutatnak. Minden, a számára megfelelő élőhelyen megtalálható.
Faj veszélyeztetettsége:	Az öreg nádasok, illetve a megfelelő vízállapotok fenntartása lényeges a fajnak. A terület gyepes állapotának fenntartása, valamint a szárazodás részben ellentétes ezzel a kívánalommal. A fajt kiemeltként kell kezelni a terület hivatalos célkitűzés dokumentuma alapján. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vizes élőhelyek természetes szukcessziója, szárazodás, nádaratás, nádégetés, halastavak vízszintjének emelése, nem megfelelő vízkormányzás, intenzívebb legeltetés. A06 – Gyepművelés felhagyása N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében A17 – Aratás és termőföldek vágása

Faj neve:	nagy póling (<i>Numenius arquata</i>)
Írányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Legfontosabb hazai fészkelő állományai jelenleg a Kiskunságban található. Korábban csak tözezes talajú lápréteken, turjánosokban fészkel, újabban sztyeppesedő gyepeken és szántókon is megtelepedett. Egész évben megfigyelhető. Alkalmi költése a Dinnyési fertő üde gyepein figyelhető meg.
Állomány nagyság (jelölés):	1-5 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítés):	1-5 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya az elmúlt 15 évben 20-30%-kal csökkent, európai állománya 30-49%-kal lett kisebb három generációja (31 év) alatt.
Faj veszélyeztetettsége:	Nyílt területek erdősítése tönkreteszi a fészkelő és táplálkozóhelyeit. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Tavaszi vizek megőrzésének hiánya, élőhelyeinek benádasodása, elcserjésedése, korai kaszálás, erdősítés, predáció, légyezeteknek ütközés. A06 – Gyepművelés felhagyása A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Faj neve:	bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Telepesen fészkelő, fészket nádra, bokrokra, fákra építi. Telepei megtalálhatók kiterjedt mocsarak, lápok, és halastavak nádasaiban, folyókat kísérő erdőkben, ártéri rekettyefüzesekben lévő megközelíthetetlen bokrosokban is. Minden gémtelepen változó számban előfordul.
Állomány nagyság (jelölés):	1-5 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítés):	25-70 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világ- és európai állománya is csökkenő, a hazai állomány az 1980-as években esett vissza jelentős mértékben, aminek oka az alföldi rizstelepek megszűnése lehetett elsősorban. A fészkelő párok száma az évi csapadékmennyiség függvényében ingadozik. A korábbi,

Faj veszélyeztetettsége:	<p>állandó gémtelpek halastavak mentén a halgazdálkodás felfutása miatt kiszorultak.</p> <p>Vaddisznó a költőtelepet tönkreteszi, egyéb helyeken zavarás miatt költés rendszeresen megghiúsul. Halastavaknál a folyamatos riasztás, a gátak fokozott használata, a vízszintváltozások nem kedveznek a fészkelőtelepeinek. Nem veszélyeztetett.</p>
Veszélyeztető tényezők:	<p>Erdészeti beavatkozás fészkelési időn kívül is, zavarás, nádirtás, mederkotrás, vízelvezetés költési időben, vaddisznó, légvezetéknek ütközés.</p> <p>G08 - Hal- és vadállomány kezelése</p> <p>N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p> <p>D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel</p> <p>E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra</p>
Faj neve:	barkóscinege (<i>Panurus biarmicus</i>)*
Irányelv melléklete:	-
Faj előfordulásai a területen:	<p>Tipikus költőhelyei azok a vizes élőhelyek, ahol nagyobb nádasokat és gyékényeseket talál, így előszeretettel telepszik meg mocsarakban, természetes és mesterséges halastavakon és holtágokban. Ősszel kisebb csapatokban kóborolnak és az alkalmas telelőhelyeken nagyobb csapatokat alkotnak, ilyenkor költőhelyeken kívül is mutatkozik.</p>
Állománymagyság (jelöléskor):	
Állománymagyság (tervkészítéskor):	120-180 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománytrendje bizonytalan, hazai állománya hosszú távon stabilnak mondható, a területen is stabil vagy enyhén növekvő a trendje.
Faj veszélyeztetettsége:	Az öreg nádasok, illetve a megfelelő vízállapotok fenntartása lényeges a fajnak. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>Madárvédelmi érdekeket nem figyelembe vevő nádgazdálkodás, nem megfelelően időzített nádaratás, többéves, avas nádas foltok hiánya.</p> <p>N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p> <p>A17 – Aratás és termőföldek vágása</p>
Faj neve:	kanalalgém (<i>Platalea leucorodia</i>)*
Irányelv melléklete:	I.

Faj előfordulásai a területen:	Halastavak, tavak, víztározók, holtágak, nagy kiterjedésű mocsarak, szikes mocsarak, lápok illetve hullámtéri vagy ártéri fás-bokros területek fészkelője. Telepesen költ, fészket többnyire nádra, ritkábban fűzbokrokra és fákra építi. A területen található a Dunántúl legnagyobb telepeinek egyike.
Állomány nagyság (jelöléskor):	50-100 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	20-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállományának trendje bizonytalan, egyedül Nyugat-Európában növekedett az állománya, a többi európai területen csökkent. Okai között feltételezhető a vonulási útvonalon és telelőhelyeken fokozódó illegális lelövések, illetve számottevő a múlt századtól kezdődő jelentős mértékű lecsapolások okozta a vizes élőhelyek megszűnése. A csapadékviszonyok függvényében is fluktuálódik az állománya. A területen is csökkenő állományváltozási trend jellemző.
Faj veszélyeztetettsége:	A vízállapotok folyamatos biztosítása, különösen fészkelési helyein elengedhetetlen. Fészkelőtelepe gémfélékkel együtt alakulhat ki, ezért a gémfélékre ható veszélyeztető tényezők ennél a fajnál is jellemzőek. A szikes tavak vízmegőrzése szintén befolyásolja állományát. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vízhiány a táplálkozóterületein, nem megfelelő vízszint a költőtelepeken, korai vízleeresztés halastavakon, nádaratás nem megfelelő időpontja, predáció (vaddisznó), zavarás, legeltetés hiánya a fészkelőhelyen kívüli nádasokban, légvezetékeknek ütközés. E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (fészkelő és vonuló állománynál is)

Faj neve:	guvat (<i>Rallus aquaticus</i>)
Irányelv melléklete:	II-
Faj előfordulásai a területen:	Elsősorban a sík vidéki vízinvény-társulások mozaikját választja. A mocsarak, mocsárrétek, nádas, gyékényes, kákás tószegélyek, vizesebb sásrétek, holtágak,

	csatornaszegélyek területén egyaránt előfordul. Az egész területen jelen van a megfelelő élőhelyeken.
Állomány nagyság (jelölés):	
Állomány nagyság (tervkészítés):	30-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya csökkenő, európai trendje az állományfelmérési nehézségek miatt nem ismert. A hazai fészkelőállomány trendje bizonytalan.
Faj veszélyeztetettsége:	A mocsaras vizes élőhelyek, illetve a megfelelő vízállapotok fenntartása lényeges a fajnak. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Mocsarak, halastavak nem megfelelő kezelése, zavarás, tólecsapolás fészkelési időszakban. G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében A17 – Aratás és termőföldek vágása

Faj neve:	gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A hazai szikes területek egyik jellegzetes karakterfaja. Klasszikus, természetes fészkelőhelyei a szikes tavak, vakszikes területek, legeltetett vízállásos szikes gyepek és legelőtavak, de költ mesterséges élőhelyeken is: vízállásos szántókon, lecsapolt halastavakon, rizsföldeken, kavicsbányatavakon. Kevésbé területhű, jellegzetes opportunist fészkelő. A területen mind fészkelő, mind vonuló állománya ismert.
Állomány nagyság (jelölés):	1-5 pár (fészkelő)
Állomány nagyság (tervkészítés):	5-20 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállományának trendje bizonytalan, az európai állomány mérete ingadozó. Hazai költőállománya jelentősen függ az évi csapadék mennyiségétől, szoros kapcsolatban van a tengerparti populációkkal is.
Faj veszélyeztetettsége:	Élőhelyrekonstrukció, a szikesek megfelelő vízállapotjának tavaszi fenntartása lényeges a faj esetén, nedvesebb gyepeken a vízmegtartás is segíti a fajt. Szikes tavak esetén a tó körüli gyepek legeltetése jó hatással van az élőhelyére. Az olyan szikes tavak esetén, ahol Natura 2000 területbe nem tartozó szántók veszik körbe a tavat, gyepesítés, esetleg védett terület vagy Natura 2000 terület

Veszélyeztető tényezők:	<p>bővítés lenne kívánatos. Halastavon előforduló költés esetén a vízszint emelést a fiókák kirepüléséig korlátozni szükséges. Kissé veszélyeztetett.</p> <p>Természetes élőhelyek, szikes tavak kiszáradása, vízmelegtartás hiánya, ökológiai vízkormányzás hiánya, szikes tavakba édesvíz bevezetés, fás szárú inváziós fajok és nádasok terjedése, gyepgazdálkodás felhagyása, predáció, légvezetékeknek ütközés.</p> <p>A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek</p>
-------------------------	--

Faj neve:	függőcinege (<i>Remiz pendulinus</i>)
Irányelv melléklete:	-
Faj előfordulásai a területen:	Folyó- és állóvizek parti fűzeseiben, hullámtéri puhafás ligeterdőkben, mocsarak fűzfáin, ritkán nádasokban fészkel. Fészket fákra, nagyobb cserjékre vagy kivételes esetekben nádszálakra építi. Fészkelését mind a hat nagytájon kimutatták, elsősorban a folyók és nagyobb természetes tavak, halastavak mentén. A vízfolyások parti sávjának idős faállományának alkalmi költő faja.
Állomány nagyság (jelöléskor):	
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	0-5 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya stabil volt, az utóbbi két évtizedben több országban csökkent. A hazai állomány változásának iránya bizonytalan, a területen növekvő trend mutatkozik.
Faj veszélyeztetettsége:	Nagy elterjedési területe és nagy fészkelőállománya miatt jelenleg nem veszélyeztetett. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyének nem megfelelő kezelése, vízparti fűzfák kivágása. Szárazodás (fűzfák távolodása a vízpartoktól). N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében B06 – Fakitermelés

Faj neve:	küszvágó csér (<i>Sterna hirundo</i>)*
Irányelv melléklete:	I.

Faj előfordulásai a területen:	Szórványosan telepesen fészkel az alföldi természetes és mesterséges tavak szigetein, folyóvízi zátonyokon, kavicsbánya tavakon. Önállóan is alkot telepet, de más sirály- és partimadár-fajokhoz is csatlakozhat. Nyílt vízterületek, lágyszárúak dominálta vizes élőhelyek, szikes és szikesedére hajlamos gyepek kedvezőek a megtelepedéséhez. Jellemzően a halastavakon költ.
Állományméret (jelöléskor):	11-50 pár (fészkelő)
Állományméret (tervkészítéskor):	11-50 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az európai állományok alakulása helyenként és időben eltérő irányú, de összességében stabil. Magyarországon valószínűleg soha nem volt túl gyakori.
Faj veszélyeztetettsége:	Alapvetően halastavakon, szigeteken fészkel. A vízállapotok alapvetően meghatározzák a költőtelepeinek helyzetét. A területen kialakuló költőtelepek mindegyikénél gond lehet a stabil vízszint megtartása költési időben. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Áradások, vízkormányzás, szigetek benövényesedése, interspecifikus kompetíció a fészkelő telepen, predáció. G08 - Hal- és vadállomány kezelése

Faj neve:	kis vöcsök (<i>Tachybaptus ruficollis</i>)*
Irányelv melléklete:	-
Faj előfordulásai a területen:	Országszerte elterjedt fészkelő. Tavakon, halastavakon, víztározókon, mély vizű mocsarakban és lápokon, holtágakban telepszik meg, csapadékos években szikes mocsarakban is költ. Fészkeléskor kedveli a dús növényzetű, hínáros, zsiókás, nádas területeket, ahol nyílt vízfelszint is talál. A vizes élőhelyek nádasszegélyeiben mindenhol költ.
Állományméret (jelöléskor):	-
Állományméret (tervkészítéskor):	15-20 pár (fészkelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya csökken, bár egyes populációi stabilak. Hazai fészkelőállományának trendjét nem lehet megállapítani a különböző felmérések eltérő módszertana miatt. Állománya az egyes évek csapadékviszonyainak függvényében eltérő.

Faj veszélyeztetettsége:	Az élőhelyeinek vízellátása, lágyszárú vegetációval dúsan benőtt, mélyebb, nagyobb vízfelületek zavartalansága fontos a faj számára. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vizek megőrzésének, visszatartásának hiánya, légvezetékek ütközés. I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok G22 – Felszíni vagy felszín alatti vizek szennyezését okozó édesvízi akvakultúra E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (potenciálisan, jövőben ható veszélyeztető tényező)

Telelő fajok

Faj neve:	kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Rendszeres téli vendég, elsősorban a sík területeken jelenik meg. Az alföldi téli táj jellegzetes madara. Leggyakrabban lucernatarlók felett figyelhető meg, de bármely más mezőgazdasági művelés alatt álló területen és természetes gyepek felett is mutatkozhat, amennyiben azon legfontosabb zsákmányállata, a mezei pocok nagyobb számban előfordul. A telelők száma az időjárástól illetve a mezei pocok gradációtól függ.
Állománynagyság (jelöléskor):	11-50 egyed (telelő)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	11-50 egyed (telelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világ- és európai állománya is csökken, az utóbbi évek országos számlálása során is minden esetben kevesebb példány jelenlétét sikerült megállapítani. Nem veszélyeztetett.
Faj veszélyeztetettsége:	A telelők száma nagymértékben változhat a hóborítás mértékétől függően. A telelők száma az időjárástól, illetve a mezeipocok-gradációtól, vagy éppen annak összeomlásától alapvetően függ.
Veszélyeztető tényezők:	Illegális pusztítás (csapdázás, mérgezés), élőhelyeinek szárazodása. A06 – Gyepművelés felhagyása A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban

Faj neve:	rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Fészkelési időben a Dunántúl déli részén fordul elő nagy sűrűségben, korábbi, kedvező állapotban fennmaradt költőhelyeit folyamatosan foglalja vissza. Kedveli a vizes élőhelyek közelségét. Az alföldek és az alacsony dombvidékek azon területeit részesíti előnyben, ahol a táplálékhiány mellett költésre alkalmas erdőket, fasorokat, facsoportokat talál. A halastórendszer a legfontosabb élőhelye, de telelőállománya az összes vizes élőhelyet látogatja.
Állományméret (jelöléskor):	1-5 egyed (telelő)
Állományméret (tervkészítéskor):	1-5 egyed (telelő)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az utóbbi évtizedekben európai állománya szinte mindenütt növekedett. A hazai fészkelőállomány egy a 1970-es évek végéig tartó csökkenő tendencia után a fajra irányuló célzott védelmi intézkedések következtében látványosan emelkedett. Fokozatosan visszafoglalta az észak-dunántúli területein lévő élőhelyeit is. A területen nedvesebb évek után telepedett meg újra. Állománynövekedése lassult, de még mindig emelkedést mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Halastavaknál alkalmazott riasztás, illetve fészkelési helyszíne közelében a lőtérhasználat jelentős zavaró tényező. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Mérgezők, fészkek körüli – főleg a fahasználatok és halastó hasznosítás miatti – zavarás, áramütés, légvezetékek ütközés. B06 – Fakitermelés B09 – Tarvágás D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (belső és külső hatás) E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra G08 - Hal- és vadállomány kezelése

Átvonuló fajok

Faj neve:	kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>)*
Írányelv melléklete:	II. III.

Faj előfordulásai a területen:	Vonuláskor vízállapottól függően ideiglenes vagy állandó vízfelületeken, változatos növényzetű széles partszegélyeken, gyepes környezetben, sekélyebb vizeken fordul elő. Preferált élőhelyei a halastavak, az édesvízű és szikes tavak. Korábban kis számban főként az ország keleti részében költött, majd fészkelőként megjelent a Mezőföld térségében is. A vonuló állomány előfordulásainak a száma az utóbbi két évtizedben nőtt a Dunántúlon. A területen halastavakon fordul elő leginkább.
Állomány nagyság (jelöléskor):	501-1000 egyed (átvonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	501-1000 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Vonuló létszámának országos állománytrendje bizonytalan, a fészkelő állomány trendje csökkenő, ez a területen is tapasztalható.
Faj veszélyeztetettsége:	Megfelelő vizes élőhelyek fenntartása segít a vonuló állományok fennmaradásában. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyvesztés (vízrendezés, lecsapolás, erdősítés, nádas felszámolása), a szabadidős tevékenységek a költő-, pihenő- és vedlőhelyeken, a vadászat direkt és indirekt hatásai, különösen az ólomsörét használatából eredő ólommérgezés, valamint a botulizmus. G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező)

Faj neve:	csörgőréce (<i>Anas crecca</i>)*
Írányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Sekély, gazdag parti vegetációjú, eutrofizálódott vízfelületekhez kötődik. Alkalmi fészkelő, helyenként tömeges átvonuló. A Dunántúlról a Kis-Balatonról és a Balatonról mutatták ki nagyobb egyedszámban. Az utóbbi két évtizedben nagyobb mennyiségben jelent meg a Dunántúl egyes vizeinél is.
Állomány nagyság (jelöléskor):	501-1000 egyed (átvonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	501-1000 egyed (átvonuló)

Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai és hazai fészkelőállományának trendje is bizonytalan, vonuló állománya mérsékelt csökkenést mutat, bár a területen stabilnak tekinthető.
Faj veszélyeztetettsége:	Vizes élőhelyek, kiemelten szikes tavak szárazodása, vízpótlásának elmaradása. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>Állományait veszélyeztető tényezők az élőhelyvesztés (vízrendezés, lecsapolás, erdősítés, szárazodás), a szabadidős tevékenységek a költő-, pihenő- és vedlőhelyeken, a vadászat direkt és indirekt hatásai, különösen az ólomsörét használatából eredő ólommérgezés, valamint a botulizmus.</p> <p>G08 - Hal- és vadállomány kezelése</p> <p>N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p> <p>D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel</p> <p>E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező)</p>

Faj neve:	tőkés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>)*
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Hazánk valamennyi vizes életterében, mocsarakban, tavaknál, halastavaknál, víztározóknál, folyók árterein és holtágaiban, csatornák mentén, rizsföldeken és egyéb árasztásokon is előfordul és költ. Sokszor a víztől távol is megjelenik.
Állomány nagyság (jelöléskor):	5000-10000 egyed (átvonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	10000-11000 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya stabil. A hazai fészkelő állománya mérsékeltten növekvő, a területen, a dunántúli területek jelentős részéhez hasonlóan csökkenő. Vonuló állománya országosan csökkenő, helyben stabilnak tekinthető.
Faj veszélyeztetettsége:	Állomány nagyságát jelentősen befolyásolja világszerte zajló vadászata és a számos országban jellemző tömeges tenyésztérréce-kibocsátás. Táplálkozóterületeinek (szántók) jelentős része nem tartozik az SPA-hoz. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Vadászati hasznosítás, predáció (róka, vaddisznó, dalmányos varjú, vándorpatkány), botulizmus, a növényvédő szerek okozta mérgezések és környezetszennyezés (vízszennyezés). G08 - Hal- és vadállomány kezelése

N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel
 E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező)

Faj neve:	böjti réce (<i>Anas querquedula</i>)*
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Többnyire alföldi természetes tavaknál, mocsarakban, szikes tavakon költ, ahol fészke takarásához megfelelő növényzetet, jellemzően füves területet talál. A Dunántúl alföldi jellegű területein fészkel.
Állománymagyság (jelöléskor):	501-1000 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	501-1000 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Hazai fészkelőállományának trendje bizonytalan, vonuló állományának országos trendje erősen csökken. A vonulás java áttevődik a Dunántúlról az alföldi országrészre az elmúlt évtizedekben.
Faj veszélyeztetettsége:	Fokozottan védett, a sérülékeny vöröslista-kategóriába tartozik. A területen található szikes tavak alul- és túllegeltetése, valamint a szikes tavak partjainak szántó művelési ágban tartása miatt az alkalmas vegetáció hiánya a költését veszélyezteti. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyének, szikes tavak kiszáradása, predáció (róka, borz, vaddisznó, aranyakál). Vadászat, ólomsörét használat. Alullelegeltetés, túllegeltetés, gyepek konverziója szántó művelésire. A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Faj neve:	nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>)*
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Legnagyobb számban az Alföldön fordul elő, érkezése szeptember közepére/végére tehető, számuk novemberben/decemberben tetőzik. Télen egy részük délebbre vonul tovább, így számuk januárban éri el a téli

	<p>minimumot. Őszi tetőzése során nagyobb egyedszámban fordul elő a Hortobágyon, és a kiskunsági szikes tavak környékén, nagyobb természetes tavaknál. Újabban egyre nagyobb mennyiségben jelent meg a Dunántúlon is, a terület gyepein és közeli nem Natura 2000 szántókon táplálkozik, a nagyobb viztereken éjszakázik.</p>
Állománymagyság (jelöléskor):	1001-10000 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	10 001-25 000 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai fészkelőállománya stabil, a telető állomány létszáma növekvő, hazai állománya is mérsékelt növekedést mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	Nem veszélyeztetett, vadászható faj, vadászata korlátozott. A környékbéli szántók, mint táplálkozóhelyei nem tartoznak a Natura 2000 területhez. Halastavakon a madárrisztás zavaróan hathat az éjszakázóhelyeire. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>A mezőgazdasági károkozása miatt fontos az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések elérhetővé tétele. Mivel a Natura 2000 terület szántókat nem foglal magában, így a táplálkozóterületeinek jelentős része nem részesül védelemben.</p> <p>A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p>
Faj neve:	nyári lúd (<i>Anser anser</i>)*
Irányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Vonuló állománya pihenő, éjszakázó helyként használja a terület nagy, nyíltvízes részeit.
Állománymagyság (jelöléskor):	1000-10 000 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	5001-10 000 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az elmúlt évtizedekben mindenütt növekedett vagy legalább szinten maradt az állomány.
Faj veszélyeztetettsége:	Korlátozással vadászható. Költési időben a későn végzett nádaratás a fészkelőhelyeket foglaló madarakat

Veszélyeztető tényezők:	<p>zavarhatja. Vonuló állománya esetén a környékbeli szántók nem tartoznak a Natura 2000 területhez. Halastavakon a madárrisztás zavaróan hathat az éjszakázóhelyeire. Nem veszélyeztetett.</p> <p>Élőhelyeinek felszámolása, nyári időszakokban a vizes élőhelyek kiszáradása, zavarás, nádaratás, predáció (róka, vaddisznó). A mezőgazdasági károkozása miatt fontos az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések elérhetővé tétele. Mivel a Natura 2000 terület szántókat nem foglal magában, így a táplálkozóterületeinek jelentős része nem részesül védelemben.</p> <p>A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p>
-------------------------	---

Faj neve:	kis lilik (<i>Anser erythropus</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A Dunántúlon egyre ritkuló számban fordul elő. Alkalmilag fordul elő, változó példányszámban a nyílt vizes részeken.
Állománynagyság (jelöléskor):	-
Állománynagyság (tervkészítéskor):	1-5 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világ- és európai állománya csökkenő, hazai állományának országos trendje bizonytalan.
Faj veszélyeztetettsége:	A szikes tavak partjainak egységesen alul vagy túlhasznosítása, szántó művelésben tartása, erdősítés. A környékbeli szántók nem tartoznak a Natura 2000 területhez, így a lúdfajok vadászati hasznosításánál különösen figyelemmel kell lenni. Halastavakon a madárrisztás zavaróan hathat az éjszakázóhelyeire. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyvesztés a nyílt területek becserjésedése, beerdősítése, a mezőgazdaság intenzívvé válása miatt. Halastavak nem megfelelő vízkormányzása, árasztás hiánya, táplálkozó és pihenőhelyeken a legeltetés hiánya. Éjszakázóhelyek nyugalmanak biztosítása szükséges. Mivel a Natura 2000 terület szántókat nem foglal

magában, így a táplálkozóterületeinek jelentős része nem részesül védelemben.
 A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban
 D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)
 E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra
 G08 - Hal- és vadállomány kezelése
 N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Faj neve:	vetési lúd (<i>Anser fabalis</i>)*
Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Jellegzetesen „dunántúli liba”, vonuló állománya rendszeres a területen.
Állomány nagyság (jelöléskor):	20000-35000 egyed (átvonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	10-50 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya csökkenő, a klímaváltozás hatására a vonulási időszaka is rövidül, illetve kevesebb madár kel útra, több telegyül a fészkelőterület környékén, illetve a vonulási útvonala is Magyarországtól északabbra tolódott.
Faj veszélyeztetettsége:	Korlátozással vadászható. Átnyaralásakor a későn végzett nádaratás a madarakat zavarhatja. Vonuló állománya esetén a környékbeli szántók nem tartoznak a Natura 2000 területéhez. Halastavakon a madárriasztás zavaróan hathat az éjszakázóhelyeire. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Élőhelyek lecsapolása, tőzegkitermelés, legeltetés és kaszálás elmaradása, vadászat, mezőgazdasági vegyszerhasználat, olajszenyezések, zavarás a vonuló- és telegyülhelyeken, pihenőhelyeken. A mezőgazdasági károsítása miatt fontos az agrár-környezetgazdálkodási intézkedések elérhetővé tétele. Mivel a Natura 2000 terület szántókat nem foglal magában, így a táplálkozóterületeinek jelentős része nem részesül védelemben. A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek) E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Faj neve:	kontyos réce (<i>Aythya fuligula</i>)*
Írányelv melléklete:	II., III.
Faj előfordulásai a területen:	Kisszámú fészkelő, átvonuló és telelő faj. Fészkelőterületének terjedése a Dunántúlra az 1980-as évektől indult. Vonuló állományának nagyobb része az őszi és tavaszi vonulás során a Dunántúlon jelent meg, a Dunántúl szerepe télen is kiemelt fontosságú. Kis számú költése is feltételezhető a területen.
Állománymagyság (jelöléskor):	501-1000 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	200-500 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európa egyes részein növekvő az állománya, a nagyobb részén a csökkenő tendencia jellemző. Hazai állománya az utóbbi évtizedben stabil-csökkenő tendenciájú. Országos állománytrendje vonuláskor az elmúlt két évtizedben csökkenést mutatott.
Faj veszélyeztetettsége:	Halastavak eutróf állapotban tartása, hínárnövényzet és sűrű vízparti vegetáció hiánya. Kissé veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Zavarás, optimális fészkelőhelyek megszűnése, pontycentrikus halastógazdálkodás. G08 - Hal- és vadállomány kezelése N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező)

Faj neve:	cigányréce (<i>Aythya nyroca</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Vízínövényzetben gazdag halastavak, víztározók, mocsarak, morotvák, mélyebb vízállások fészkelője. A terület halastavainál fészkelése előfordul.
Állománymagyság (jelöléskor):	101-250 egyed (átvonuló)
Állománymagyság (tervkészítéskor):	101-250 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai és hazai fészkelő és vonuló állománya enyhén növekvő tendenciát mutat.
Faj veszélyeztetettsége:	A halastó gátjának kezelésére leginkább költési időszakban érzékeny. Nem veszélyeztetett.

Veszélyeztető tényezők:	<p>Érzékenyen reagál az élőhelyek változásaira, növényzet megváltozására, túllegeltetésre, vízviszonyok megváltozására. A költő- és telelőterületeken tapasztalható szárazodás, a tőzegbányászat, eutrofizáció, vízügyi beruházások, halászat, horgászat miatti zavarás, vadászat van negatív hatással az állományára.</p> <p>N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p> <p>D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel</p> <p>E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező)</p>
Faj neve:	vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Az országban rendszeres átvonuló ősszel és tavasszal, enyhe teleken alkalmilag áttelel. Egyéb ludakkal együtt, kis létszámmal vonul át a területen, vizes élőhelyeket, gyepeket, szántókat használva.
Állomány nagyság (jelölés):	-
Állomány nagyság (tervkészítés):	5-10 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állományváltozásának trendje nem ismert, hazai előfordulása vonulásban enyhe növekedést mutat (változó vonulási útvonal).
Faj veszélyeztetettsége:	Fokozottan védett. Az éjszakázóhelyein (víztetek) nyugalmat, a táplálkozóterületein lehetőség szerint legeltetett gyeget igényel. Vonuló állománya esetén a környékbeli szántók nem tartoznak a Natura 2000 területéhez. Halastavakon a madárrisztás zavaróan hathat az éjszakázóhelyeire. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>Vadászat, zavarás, élőhelyének átalakítása, mezőgazdasági kultúraváltás, turisztikai fejlesztések, legeltetés hiánya.</p> <p>A21 – Növényvédőszer használata a mezőgazdaságban</p> <p>D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (vezetékek)</p> <p>E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra</p> <p>G08 - Hal- és vadállomány kezelése</p> <p>N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p>

Faj neve:	nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Általánosan elterjedt faj, csak a zárt, erdős térségeket kerüli. Telepesen, gyakran vegyes gémtelepeken fészkel. Kolóniai ártéri vagy hullámtéri fűzbokrokra, de főleg nagyobb tavak, mocsarak, lápok, halastavak holtágak nádasában vannak. Táplálkozóhelyei sekély vizű természetes vagy mesterséges állóvizek és vízfolyások. Száraz területeken, így kaszált gyepeken, legelőkön és lucernatarlókon is gyakran vadászik. Télen be nem fagyott, meleg vizű területeken vagy áramló vizek mentén fordul elő.
Állományméret (jelölés):	251-500 egyed (átvonuló)
Állományméret (tervkészítés):	251-500 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekedést mutat, hazai állománya az utóbbi időszakban erősen növekvő, a területen csökkenő egyedszámban fordul elő. A korábbi, állandó gémtelepek halastavak mentén a halgazdálkodás felfutása miatt kiszorultak.
Faj veszélyeztetettsége:	Vaddisznó a költőtelepet tönkretesz, egyéb helyeken zavarás miatt költés rendszeresen megghiúsul. Halastavaknál a folyamatos riasztás, a gátak fokozott használata, a vízszintváltozások nem kedveznek a fészkelőtelepeinek. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Zavarás, vaddisznó, légvezetékek, vizek állapota, halászati eszközök nem megfelelő ellenőrzése (ivadékvédő hálók). A06 – Gyepművelés felhagyása A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel

Faj neve:	gólyatölcs (<i>Himantopus himantopus</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	A sekély vizű vizes élőhelyek széles spektrumán költ, így megtelepszik szikes tavakon, legelőtavakon, sertéstrágyaszikkasztókon, cukorgyári ülepítőtavakon, halastavak lecsapolt medrében, újabban pedig kavicsbánya-tavakon is. A területen az árasztással, vízmozgással érintett

	<p>részekén a vízállapotoktól függően, változó számban költ. Elsősorban az Alföldön és a Kisalföldön fészkel, de kisebb állományai a Dunántúlon is előfordulnak (Balaton, Kis-Balaton mentén), a területen is igazolt és aránylag rendszeres a fészkelése.</p>
Állománynagyság (jelöléskor):	11-50 egyed (átvonuló)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	11-50 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai populációja stabil, hazai állománya az 1980-as években volt a mélyponton, azóta növekszik, de az időjárás függvényében ingadozó. Fészkelése nagyban függ a frissen elöntött, pionír vizes élőhelyek megjelenésétől, jó évben jelentős lehet a fészkelőpárok száma.
Faj veszélyeztetettsége:	Erősen függ a vonulási időszak aktuális vízállapotától. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>Vizes élőhelyek, vízmegőrzés hiánya, legeltetéssel biztosított élőhely rehabilitáció hiánya, predáció, inváziós fajok terjedése, zavarás.</p> <p>A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek</p> <p>N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében</p> <p>F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek</p>
Faj neve:	kis bukó (<i>Mergus albellus</i>)*
Írányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Rendszeres átvonuló és téli vendég nálunk, általában kisebb csapatokban jelenik meg. Vonuláskor halastavakon és nagyobb vizeinken rendszeresen áttelel. A területen van előfordulása.
Állománynagyság (jelöléskor):	11-50 egyed (átvonuló)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	11-50 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya növekvő trendet mutat, országos állománytrendje az elmúlt két évtizedben erős csökkenést mutatott.
Faj veszélyeztetettsége:	Mélyebb vizeken a horgászati és téli időben halászati hasznosítás zavarhatja. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	<p>Zavarás, halállományokra ható tényezők.</p> <p>D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel</p>

E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra (potenciálisan a jövőben ható veszélyeztető tényező)
G08 - Hal- és vadállomány kezelése

Faj neve:	nagy póling (<i>Numenius arquata</i>)
Írányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	Legfontosabb hazai fészkelő állományai jelenleg a Kiskunságban található. Korábban csak tözeges talajú lápréteken, turjánosokban fészkel, újabban sztyeppesedő gyepeken és szántókon is megtelepedett. Egész évben megfigyelhető.
Állománynagyság (jelöléskor):	101-250 egyed (átvonuló)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	100-200 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya az elmúlt 15 évben 20-30%-kal csökkent, európai állománya 30-49%-kal lett kisebb három generációja (31 év) alatt. Hazai populációja – a faj ritkasága ellenére – nincs felmérve pontosan, de feltételezhető, hogy az 1980-as évektől stabil.
Faj veszélyeztetettsége:	Nyílt területek erdősítése tönkreteszi táplálkozóhelyeit. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Tavaszi vizek megőrzésének hiánya, élőhelyeinek benádasodása, elcserjésedése, korai kaszálás, erdősítés, predáció, légvezetékek ütközés. A06 – Gyepművelés felhagyása A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
Faj neve:	pajzsos cankó (<i>Philomachus pugnax</i>)*
Írányelv melléklete:	I., II.
Faj előfordulásai a területen:	Gyakori őszi és tömeges tavaszi átvonuló. Előntéseken, szántóföldeken, halastavakon, szikes tavakon és pusztákon egyaránt megjelenik. Előfordulhatnak átnyaraló és áttelelő példányok. A területen előfordulása ismert.
Állománynagyság (jelöléskor):	1001-10000 egyed (átvonuló)

Állományméret (tervezési):	500-1000 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Európai állománya csökkenő tendenciát mutat, nálunk nincs kimutatható, hosszú távú állományváltozási trendje. A fent jelzett csökkenés a tervezési éveiben tapasztalt eredményekből fakad. Állománya erősen függ a helyi, illetve a nagyobb térségi vízviszonyoktól.
Faj veszélyeztetettsége:	A nedvesebb, nyílt élőhelyek megtartása a tavaszi és az őszi időszakban fontos lenne az átvonuló állománynak. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Szárazodás, intenzív mezőgazdasági művelés, alulhasználat, terület konverziója. A06 – Gyepművelés felhagyása A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés G08 - Hal- és vadállomány kezelése I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

Faj neve:	kanalagém (<i>Platalea leucorodia</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Halastavak, tavak, víztározók, holtágak, nagy kiterjedésű mocsarak, szikes mocsarak, lápok illetve hullámtéri vagy ártéri fás-bokros területek fészkelője. Telepesen költ, fészket többnyire nádra, ritkábban fűbokrokra és fákra építi.
Állományméret (jelölés):	101-250 egyed (átvonuló)
Állományméret (tervezési):	101-150 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállományának trendje bizonytalan, egyedül Nyugat-Európában növekedett az állománya, a többi európai területen csökkent. Okai között feltételezhető a vonulási útvonalon és telelőhelyeken fokozódó illegális lelővések, illetve számottevő a múlt századtól kezdődő jelentős mértékű lecsapolások okozta a vizes élőhelyek megszűnése. A csapadékviszonyok függvényében is fluktuálódik az állománya. A területen is csökkenő állományváltozási trend jellemző.

Faj veszélyeztetettsége:	A vízállapotok folyamatos biztosítása, különösen fészkelési helyein elengedhetetlen. Fészkelőtelepe gémfélékkel együtt alakulhat ki, ezért a gémfélékre ható veszélyeztető tényezők ennél a fajnál is jellemzőek. A halastavak vízmegőrzése szintén befolyásolja állományát.
Veszélyeztető tényezők:	Vízhiány a táplálkozóterületein, nem megfelelő vízszint a költőtelepeken, korai vízleeresztés halastavakon, nádaratás nem megfelelő időpontja, predáció (vaddisznó), zavarás, legeltetés hiánya a fészkelőhelyen kívüli nádasokban, légvezetékeknek ütközés. N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében G08 - Hal- és vadállomány kezelése (fészkelő és vonuló állománynál is) D06 – Elektromos áram és kommunikáció átvitel (fészkelő és vonuló állománynál is) E01 – Utak, ösvények, vasútvonalak és a kapcsolódó infrastruktúra

Faj neve:	réti cankó (<i>Tringa glareola</i>)*
Irányelv melléklete:	I.
Faj előfordulásai a területen:	Rendszeres és igen gyakori őszi, illetve gyakori tavaszi átvonuló. Főként szikes tavakon, árasztásokon, lecsapolt halastavakon, nedves kaszálókon, réteken és rizsföldeken jelenik meg, akár több százas vagy ezres csapatokban. Dunántúli pihenőhelyei között jelentősek a nagyobb halastavak.
Állomány nagyság (jelöléskor):	501-1000 egyed (átvonuló)
Állomány nagyság (tervkészítéskor):	501-1000 egyed (átvonuló)
Állomány változásának tendenciái és okai:	Világállománya stabilnak tekintett, állományának hazai trendje nem ismert.
Faj veszélyeztetettsége:	A terület nedvesebb gyepeinek felhagyása, főként ezüstfás állományok kialakulása kedvezőtlen a faj számára. Nem veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Szárazodás, mezőgazdaság intenzifikációja vagy művelés felhagyása. A06 – Gyepművelés felhagyása A10 – Extenzív legeltetés vagy alullegetetés I02 – Egyéb idegenhonos inváziós fajok G08 - Hal- és vadállomány kezelése A26 – Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek

N02 – Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
 F07 – Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

A területen előforduló, **adatlpra felvételre javasolt** közösségi jelentőségű madárfajok:

Magyar név	Tudományos név	Állomány	Javasolt populáció nagyság
barát réce	<i>Aythya ferina</i>	vonuló	D
bölgébika	<i>Botaurus stellaris</i>	fészkelő	D
szalakóta	<i>Coracias garrulus</i>	fészkelő	D
vándorsólyom	<i>Falco peregrinus</i>	vonuló	D
kék vércse	<i>Falco vespertinus</i>	fészkelő	D
sárszalonka	<i>Gallinago gallinago</i>	vonuló	D
szerecsensirály	<i>Larus melanocephalus</i>	fészkelő	D
nagy goda	<i>Limosa limosa</i>	fészkelő	D
kis kárókatona	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	fészkelő	D
kis vízicsibe	<i>Porzana parva</i>	fészkelő	D
pettyes vízicsibe	<i>Porzana porzana</i>	fészkelő	D
piroslábú cankó	<i>Tringa totanus</i>	fészkelő	D

17. táblázat: A tervezési területen előforduló, adatlpra felvételre javasolt közösségi jelentőségű madárfajok

1.3. Területhasználat

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

A tervezési terület 2 %-a erdő, 24,8 %-a gyep (ebből legelő 23,3 % és rét 1,5 %) 1,3 %-a szántó művelési ágba tartozik, a fásított terület művelési ág nem éri el az 1 %-ot. Kivett terület 23,9 %, a halastó területe a tervezési terület 4,9 %-a, nádas terület 43,0 %. A kivett területekből a jelölő fajok szempontjából meghatározó élőhelyek aránya, nyílt vizek 61,7 %, mocsarak 26,9 %. Egyéb művelési ágak nincsenek a tervezési területen.

Ingtalan-nyilvántartás szerinti művelési ág megoszlás:

művelési ág	terület (ha)	arány(%)
erdő	43,61	2,0
fásított terület	0,58	0,1
gyümölcsös	0,00	0,0
halastó	106,48	4,9
kert	0,00	0,0

művelési ág	terület (ha)	arány(%)
kivett	520,91	23,9
legelő	507,03	23,3
nádas	936,56	43,0
rét	32,11	1,5
szántó	29,06	1,3
szőlő	0,00	0,0
ÖSSZESEN	2176,34	100,0

18. táblázat: Művelési ág szerinti megoszlás

1.3.2. Tulajdoni viszonyok

Tulajdonosi szerkezet alapján a tervezési területen meghatározó az állami tulajdon (86,7 %). Ez köszönhető annak, hogy a Velencei-tó teljes területe, valamint a Dinnyési fertő TT döntő része van ebben a tulajdonosi formában. A társas vállalkozások a terület 8 %-át, a magán gazdálkodók 4,7 %-át birtokolják. elenyésző az önkormányzatok területe (0,6 %).

Az erdők szinte teljes egésze állami tulajdonban (VADEX ZRT, Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Nemzeti Földügyi Központ) vannak (95,3 %). Hasonló az arány a kivett, illetve nádas területek esetében is (94,5 %, illetve 98,8 %). A legelő, valamint szántó területek nagy része szintén állami tulajdonban (78,3 %, illetve 71,7 %). A rétek esetében közel azonos az állami és az önkormányzati tulajdon rész (38,2 %, illetve 40,1 %).

Egyedül a halastavak esetében meghatározó a társas tulajdoni forma. A MAHAL Szövetség kezelésében a halastavak 81,9 %. A fennmaradó terület itt is állami kezelésű.

Tulajdonos	terület (ha)	arány %
Állami területek	1887,53	86,7
Önkormányzatok területe	14,1	0,6
Természetes személyek területe	100,49	4,7
Gazdasági társaságok	174,25	8,0
ÖSSZESEN	2176,34	100,0

19. táblázat: Tulajdoni viszonyok

1.3.3. Területhasználat és kezelés

Mezőgazdaság

A terület minegy 3/4 része mezőgazdasági művelés alatt áll. A gyepek aránya 25 %, a halastavi hasznosítás közel 5 %-os, 1 %-a szántó művelési ágban van. Jelentős vízzel borított terület és a nádasok (43 %) kiterjedése is.

A DINPI kezelésébe került szántók egy részén a művelés szántó-gyep konverzió irányába mozdult el. Az egyéni gazdálkodók által művelt szántókon (M7 autópályától délre) több évtizede megszűnt a szántóföldi gazdálkodás, viszont ez nem került rögzítésre az ingatlan-nyilvántartásban. A gazdasági társaság kezelésében lévő egyetlen szántón is az elmúlt években megkezdődött a szántó-gyep konverzió, ennek köszönhetően néhány éven belül gyakorlatilag megszűnik a szántóföldi gazdálkodás a területen.

A tervezési terület közel 25 %-át gyepek borítják. A gyepgazdálkodásra a kaszálás és a szarvasmarha legeltetés a jellemző.

A gyepek túlhasználata általánosságban nem jellemző tendencia, zömmel a területen lévő állattartó telepek közvetlen környezetére terjed ki. Az utóbbi évek kedvezőtlen agrárviszonyai miatt inkább a használat hiánya a jellemző. Elsősorban a legeltetés elmaradása okoz kedvezőtlen hatásokat, mint a gyepek cserjésedése, nádasodása. Különösen a keskenylevelű ezüstfa előtörése nem kívánatos.

A nádasok nagy részét a DINPI kezeli, hosszú távú koncepció alapján. Az egyes részeket 2, illetve 3 éves forgóban vágják, így biztosítva a fészkelő madárfajok számára a megfelelő életfeltételeket.

Erdészet

A madárvédelmi területen az ingatlan-nyilvántatás szerint 43,61 hektár erdő, illetve 0,58 hektár fásított terület található. Ebből 40,92 hektár erdőtervezett erdő található. Az erdőtervezett területekből mindössze 32,5 hektárt tesznek ki az erdőrésztetek, míg az egyéb részletek (terméketlen területek, nyiladékok) kiterjedése 8,42 ha. Az egyéb részletek jelentős területfoglalását, illetve területi arányát az erdők közé ékelődve sokféle megtalálható vízállások, vizenyős területek okozzák. Erdőrészlet és egyéb részlet határokat a tervezési terület határvonala sehol nem vág át. Az erdőrésztetek alapján számított erdősültség összességében csak 1,49%-os, a fás növényzet tényleges területfoglalása az egyéb részletek területén, illetve a nem erdőtervezett területeken található (részben ültetett, részben spontán felverődött; kisebb hányadban őshonos, nagyobb hányadban idegenhonos fafajú) facsoportok, fasorok, apró erdőfoltok miatt azonban ennél valamivel magasabb, hozzávetőlegesen (a NÖSZTÉP-adatokat is figyelembe véve) 3–4% közötti értékre tehető.

Az erdőtervezett erdők zöme a tervezési terület északi – az M7 autópályától délre eső – szakaszára esik, míg a terület többi részén csak elszórtan találunk erdőrészteteket (erdőfoltokat, erdősávokat). A területi adatok, a fás növényzet mintázata, illetve a kapcsolódó közösségi jelentőségű madárfajok alapján az erdők és azok fenntartási feladatai a vizes élőhelyekhez képest elhanyagolható súllyal, szereppel bírnak a tervezési terület természetességi állapota és természeti értékei megőrzése, illetve a Natura 2000 célok megvalósítása vonatkozásában.

A terület erdeinek túlnyomó többsége (98,06 %) állami tulajdonban van. Községi tulajdonú erdőterület nincs, a magántulajdonú területek a tervezési területnek nem egészen tizedét (1,94 %) teszik ki. Az állami tulajdonú területek vagyongazdálkodója szinte teljes egészében (86,63 %) a VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt. (Székesfehérvár). Elszórtan néhány állami tulajdonú erdőrésztet a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (Budapest) is kezel (11,43 %).

Tulajdonforma	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
állami tulajdon	40,13	98,06
magán tulajdon	0,79	1,94
Összesen:	40,92	100,00

Erdőgazdálkodó	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt.	35,45	86,63

Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	4,68	11,43
MAHAL Szövetség	0,79	1,94
Összesen:	40,92	100,00

A madárvédelmi terület erdei szinte teljes egészében (99,88 %) védelmi elsődleges rendeltetésűek. A jórészt talajvédelmi rendeltetés (96,13 %), kiegészül a természetvédelmi elsődleges rendeltetésű erdőkkel (3,75 %). Gazdasági elsődleges rendeltetésű erdők a fentiekből következően a területnek csak töredékén vannak, így alig találunk faanyagtermelő erdő besorolású részleteket (0,12 %). (A lentebbi, részletes kimutatásban és a további táblázatokban az egyéb részletek területadata már nem szerepel.)

Rendeltetés	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Talajvédelmi rendeltetésű erdők (TAV)	30,32	96,13
Természetvédelmi rendeltetésű erdők (TV)	1,22	3,75
<i>Védelmi rendeltetésű erdők (összesen)</i>	<i>31,54</i>	<i>99,88</i>
Faanyagtermelő erdők (FT)	0,96	0,12
<i>Gazdasági rendeltetésű erdők (összesen)</i>	<i>0,96</i>	<i>0,12</i>
Összesen:	32,50	100,00

Az állományok üzem mód szerinti besorolásánál (az aktuális tájegységi erdészeti gyakorlatnak egyébként „megfelelő” képet mutatva) uralkodó a vágásos üzem mód (96,52 %). A faanyagtermelést nem szolgáló üzem módba sorolt erdő egyetlen erdő részlet (3,48 %). Utóbbi állomány elsődleges rendeltetesként talajvédelmi rendeltetéssel is bír.

Üzem mód	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Vágásos üzem mód	31,37	96,52
Faanyagtermelést nem szolgáló üzem mód	1,13	3,48
Összesen:	32,50	100,00

A tervezési terület faállománytípusairól az adatfeldolgozás során csoport-szintű statisztikák álltak rendelkezésre. Ez alapján a tervezési területen az őshonos fafajú állományok dominálnak. Az M7-es autópálya kialakítása után végzett – vízvédelmi célokat is szolgáló – erdőtelepítések következtében elsőgenerációs, vegyes összetételű erdőállományok kerültek telepítésre. Az idegenhonos fafajok közül (ugyancsak a korábbi térségi erdészeti szakmapolitikai fejlemények következtében) az akácok érnek el komolyabb, meghatározó részesedést. Számottevő még az egyéb kemény lombosok (5,44%) aránya, mely kategória alatt elsősorban több fafajú elegyes erdők, amerikai kőrises állományok és ezüsthás foltok értendők.

Faállománytípus-csoport	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Kocsányos tölgyesek	5,16	15,88
Akácok	2,19	6,74
Juharosok	6,14	18,89

Kőrisesek	5,3	16,31
Nyárasok	5,05	15,54
Füzesek	1,01	3,11
Egyéb puhafások	7,65	23,53
Összesen:	32,50	100,00

A tervezési terület erdeinek korosztály-szerkezetében dominálnak (együttesen 94,46 %-ot tesznek ki) a középkorú, 41–70 év alatti állományok. A fennmaradó hányadot szinte teljes egészében a fiatal, 1–40 éves korosztályok adják (5,54 %).

Korosztály (év)	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
11-20	1,80	5,54
41-50	28,51	87,72
51-60	0,96	2,96
61-70	1,23	3,78
Mindösszesen:	32,50	100

A fentebb leírt fafajösszetételű és korú állományok 2009. évi XXXVII. tv. 7. § (1) bekezdés szerinti természetességi besorolásánál a természetyszerű erdők (5,55 %) adják a természetvédelmi/természetességi szempontból kedvezőbb állapotú, őshonos fafajok által dominált állományok halmazát. A másik végletet az idegenhonos fafajok (főként az akác) által alkotott kultúrerdők (10,19 %) jelentik. A köztes helyzetű, őshonos és idegenhonos fafajok tekintetében erősen kevert jellegű átmeneti erdők területi aránya a meghatározó (84,26 %). A természetességi besorolások megoszlása jelentősen eltér a faállománytípusok és fafajoknál említett helyzettől, aminek az oka elsősorban az állományok másodlagos, ültetett jellege, és az idegenhonos fafajok szélesebb körű jelenléte.

Természetesség	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
Természetyszerű erdő	1,80	5,55
Átmeneti erdő	27,38	84,26
Kultúrerdő	3,31	10,19
Összesen:	32,50	100,00

A tervezési terület érintő körzetben, a Mezőföldi Erdőtervezési Körzetben 2017-ben folytak erdőtervezési munkák, az erdőgazdálkodók számára megállapított (gazdálkodási lehetőségeket rögzítő) erdőtervek alapesetben 10 évig, a következő körzeti erdőtervezési eljárás során (várhatóan 2028. évben) kiadásra kerülő erdőterv határozatok jogerőssé válásáig lesznek érvényben. Az erdőtervezési munkák során az átfedő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület – „Velencei-tó és Dinnyési-fertő” KMT (HUDI10 007) – miatt részletes Natura 2000 elővizsgálati dokumentációk is készültek. Ezek a dokumentumok az erdőgazdálkodásra vonatkozóan előzetesen megállapított előírás-javaslatok Natura 2000 területekre, illetve a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és fajok (köztük madárfajok!) természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásainak értékelését tartalmazzák. Az elővizsgálati dokumentációkat a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság közreműködésével készítette az erdőtervezési feladatokkal megbízott szervezet: a Mezőföldi Körzet esetében (2018) a Pest Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztálya (Gödöllő).

A tervezési területen jelenleg érvényben levő erdőtervek számos fakitermelési előírást, illetve lehetőséget tartalmaznak. A korosztályviszonyoknak megfelelően igen jelentős a különböző nevelővágásokra beütemezett erdők területe és aránya (együttesen 89,79 %). Ezen belül a 40 év alatti erdők kisebb hányada miatt a tisztításra tervezett erdők területe még nem kiugró (5,54 %), ellenben a 41–70 korosztályok túlsúlya miatt komolyabb területen került sor törzskiválasztó gyérítések (84,25 %) betervezésére.

A véghasználatok gyorsan növvő fajok (akác, nyárak) állományait érintik és minden esetben tarvágások. Jelentős tételt tesznek ki az egyéb termelések (7,26 %), amelyek több mint 100 erdőrészletben jelennek meg. Az egyéb termelések elsősorban az idegenhonos, intenzíven terjedő fajok (nyugati ostorfa, bálványfa, zöld juhar, amerikai kőris, keskenylevelű ezüstfa) kitermelési lehetőségének biztosítását, s ezáltal az erdők természetességi állapotának megőrzését szolgálják.

Tisztítás (TI)	1,80	5,54
Törzskiválasztó gyérítés (TKGY)	27,38	84,25
Tarvágás (TRV)	0,96	2,95
Egyéb termelés (ET)	2,36	7,26
Teljes terület:	32,50	100,00

Vadgazdálkodás, vadászat, halászat, horgászat

A tervezési terület a 13/2016. (III. 2.) FM rendelet alapján a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Tájon belül a 401. számú („Mezőföldi”) vadgazdálkodási tájegységbe esik. A térség vadállományának jellemzőit, a vadállomány-szabályozásának irányelveit, a fenntartandó vadlétszámra vonatkozó irányelveket, illetve a természet- és tájvédelmi szempontokat bemutató, a tájegységi vadgazdálkodási terv alapjául szolgáló dokumentum elérhető:

<http://www.ova.info.hu/ujvgtajak.html>

A tájegységi vadgazdálkodási terveket a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 10/2018. (VII. 3.) AM rendelet tartalmazza.

A teljes terület a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság 07-403650-401 kódszámú különleges rendeltetésű vadászterületén belül helyezkedik el. A vadgazdálkodás során az elsődleges cél a vizes élőhelyekhez kötődő madárfajok nyugalmanak hosszú távú biztosítása. Ennek érdekében a területen tilos az apróvad – így különösen a vízivad – vadászata. Kiemelt feladat a vaddisznó állományának szabályozása, hiszen a költési időszakban az egyik legnagyobb problémát az általuk okozott fészekpredáció jelenti.

A területen belül két halgazdálkodási vízterület található. Az egyik a Velencei-tó teljes vízterületét magába foglaló vízterület (07-010-1-1). A Fejér Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Földművelésügyi Osztály által (FE/FMO/2175-4/2021.) jóváhagyott halgazdálkodási terve alapján a MOHOSZ mint a halgazdálkodásra jogosult szervezet végzi a gazdálkodási tevékenységet.

A másik a Dinnyési fertő TT nyílt vizes területeit foglalja magába. A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Földművelésügyi Igazgatóság 04.3/4185-91/2016. számú határozata alapján különleges rendeltetésű vízterület (07-043-2-1) és a hasznosítási jogot a Duna-Ipoly Nemzeti Park

Igazgatóság gyakorolja. Figyelemmel a terület természetvédelmi státusára, itt halgazdálkodási tevékenység nem folyik.

Vízgazdálkodás

Az érintett terület vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés szempontjából két részre bontható. A Velencei-tó területe a „1-14 Velencei-tó”, míg a további területek a „1-13 Észak-Mezőföld és Keleti-Bakony” elnevezésű alegység részét képezik.

Az 1-14 alegység esetében az érintett felszíni vízterület kémiai állapota jó, fizikai-kémiai állapota jó. Hasonló a helyzet a biológiai és az ökológiai potenciál értékelésénél is. A felszín alatti víztest kémiai minősítése alapján a területe gyenge kategóriába esik.

Az 1-13 alegység esetében az érintett felszíni vízfolyások kémiai állapota jó, fizikai-kémiai állapota a Dinnyési fertő esetében gyenge. A biológiai értékelésnél a Dinnyési fertő térsége rossz minősítést kapott. Hasonló a helyzet az ökológiai potenciál értékelésénél is. A felszín alatti víztest kémiai minősítése alapján a területe gyenge kategóriába esik.

A Natura 2000 terület fenntartása szempontjából meghatározó jelentőségű a vízgazdálkodás, mivel terület mintegy 70 %-án vízhez kötődő élőhelyek helyezkednek el. A jelölő madárfajok is alapvetően a vizes élőhelyekhez köthetők. Itt található a Velencei-tó fő vízbevezetési pontja (Császár-patak), illetve a kifolyója (Dinnyés-Kajtor-csatorna) is. A tó üzemeltetése a kiadott vízjogi üzemeltetési engedély alapján történik. Az üzemeltetés során meghatározó szerepe van a tó üdülési igényeinek is, így kizárólag nem a természetvédelmi érdekek alapján történik a kezelés. A Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság látja el a kezelői feladatokat.

A Dinnyési-fertő vízkormányzási lehetőségeit nagyban behatárolja helyzete. A valamikor a Velencei-tó részét, annak levezető részét képező területre az előzőekben említett egyéb érdekek – üdülési igények – miatt víz csak a tó megcsapolása esetén érkezik. Az elmúlt időszak térségi csapadékhiányos viszonyai mellett nem jutott a területre is a szükséges mennyiségű vízhozam.

Turizmus

A területre irányuló turisztikai érdeklődés egyre növekvő, ugyanakkor pontszerűen jelenik meg. A természetvédelmi hatóság engedélyéhez kötött a két érintett természetvédelmi területre (Velencei-tavi Madárrezervátum TT, Dinnyési fertő TT) történő belépés, illetve az Ivadéknevelő Tógazdaság területe is zárt telephely. A turizmus és az ezzel járó terhelés a Dinnyési fertő TT szegélyében vezetett természetvédelmi tanösvényre koncentrálódik. A turisztikai igények növekedése – figyelemmel a Velencei-tó üdülőövezetére – ugyanakkor várható, ezért indokoltnak látszik a turizmussal, esetleges turisztikai fejlesztésekkel kapcsolatos javaslatok rögzítése.

- Gyalogos, lovas és lovaskocsis utak, kerékpáros utak, turista ösvények, tanösvények kialakítása előtt konzultálni szükséges a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal.
- A területet érintő bármilyen több napos rendezvény, szervezett táborozás stb. megtervezése előtt konzultálni kell a terület természetvédelmi kezelőjével, abban az esetben is, ha a rendezvény várhatóan nem éri el a 275/2004 Korm. rendelet 9.§ d) alapján a 100 főt.
- A Natura 2000 terület döntő része, részét képezi a **26/2007. (III. 1.) GKM-HM-KvVM együttes rendelet** alapján kijelölt „LHB24 Velencei-tó” elnevezésű környezetvédelmi szempontból korlátozott légtérnek. A vízi madarak védelme érdekében a terület felett egész évben 450 m alatti magasságban hajtóművel felszerelt légi járművel, valamint hőlégballonnal történő igénybevétel előzetes hatósági engedély alapján történhet.

Ipar

A tervezési területet Kápolnásnyék felől két magasnyomású gázszállító vezeték és egy CH termékvezeték keresztezi.

Egyéb jelentős ipari tevékenység nem zajlik a tervezési területen.

Infrastruktúra

A terület 4 részre osztásának oka az elmúlt évszázadokban kialakított infrastruktúrális elemek. Az első a Budapest-Székesfehérvár vasútvonal, mely leválasztotta a Dinnyési fertőt a Velencei-tóról. A későbbiekben a Dinnyés-Pákozdi közút, majd a 7-es számú út darabolta tovább a valamikori egységes nádas-mocsaras élőhelyet. A terület északi határa az M7-es autópályára támaszkodik.

Beépített területek a nemzeti park igazgatóság kutatóháza, illetve az Ivadéknevelő Tógazdaság kiszolgáló épületei. A terület észak-keleti részén a Szúnyog-szigetnél, illetve Dinnyésen engedéllyel rendelkező közcélú hajó-, és horgászkikötő üzemel. Egyes területrészek nagyfeszültségű, illetve 20 kV-os szabad légvezeték (szigetelés nélkül), valamint víz-, termék- és gázvezeték halad át a területeken.

Településrendezési eszközök

Gárdony

Gárdony Város Önkormányzat Képviselő-testületének Gárdony Város településszerkezeti tervéről szóló 5/2009. (I.27.) határozata, valamint Gárdony Város Önkormányzat Képviselő-testületének Gárdony Város Építési Szabályzatáról szóló 3/2009. (I.28.) önkormányzati rendelete (HÉSZ) szerint a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetbe tartoznak:

V jelű vízgazdálkodási terület övezete:

HÉSZ 29. § (1) Az övezet területébe:

- nyílt vízfelületek,
- egyéb (vízállásos, nádas) vízgazdálkodási területek,
- vízbeszerzési területek tartoznak.

(2) Az övezetben csak a vízgazdálkodással és a természetvédelemmel kapcsolatos építmények helyezhetők el, figyelembe véve a vízügyi és a természetvédelmi jogszabályok rendelkezéseit.

(5) Vízbeszerzési területen a funkciónak megfelelő építmény helyezhető el. A telek beépítettsége az 5%-ot, az épület magassága a 3,5 m-t nem haladhatja meg. Amennyiben az alkalmazott technológia azt szükségessé teszi, az épület magasság nagyobb lehet.

Mko jelű korlátozott funkciójú mezőgazdasági területek övezete:

HÉSZ 28. § (1) Korlátozott funkciójú mezőgazdasági terület a vízminőségvédelmi, táj- és természetvédelmi szempontból fokozottan érzékeny, továbbá a távlati fejlesztési területek biztosítása érdekében korlátozottan használható területfelhasználási egység.

(2) Korlátozott funkciójú mezőgazdasági terület Mko jelű övezetében csak az OTÉK 32. § szerinti építmények helyezhetők el, ha azok a természeti értékeket nem károsítják.

(3) Az Mko övezetként szabályozott korlátozott funkciójú mezőgazdasági területen erdő a termőhelyi adottságoknak megfelelő honos erdőállományokkal telepíthető, de építmények nem alakíthatók ki a telek területén.

(4) Az Mko övezetben a gyep (rét, legelő) nádas, mocsár, vízállás földhivatali besorolású telkek művelési ága nem, illetve csak beerdősülés után erdőre változtatható meg.

Ev jelű védelmi rendeltetésű erdőterület:

HÉSZ 25. § (4) Ev jelű védelmi rendeltetésű erdőterület

- a) *A szabályozási terv szerinti védelmi rendeltetésű erdőterületen épület nem létesíthető.*
 - b) *Az övezet területén az erdészeti hatóság előzetes engedélyével az alábbi építmények elhelyezhetők:*
 - *nyomvonal jellegű építmények és műtárgyaik, a külön jogszabályok keretei között*
 - *köztárgyak*
 - *kutatást és az ismeretterjesztést szolgáló, épületnek nem minősülő építmények*
 - *honvédelmet és a belbiztonságot szolgáló műtárgyak*
 - *nyilvános illemhelyek, hulladékgyűjtők*
- ha az erdőt védelmi rendeltetésének betöltésében nem zavarják, és a táji-természeti értékeket nem károsítják.*

Pákozd

Pákozd Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének Pákozd teljes területére vonatkozó új Településszerkezeti Terv elfogadásáról szóló 194/2018. (XI.26.) határozata, valamint Pákozd Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatról szóló 15/2018. (XI.26.) önkormányzati rendelete (HÉSZ) szerint a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetbe tartoznak:

V jelű vízgazdálkodási terület övezete:

HÉSZ 55. § (1) A vízgazdálkodással összefüggő övezetekbe a következő területek tartoznak:

- a) *a patakok, tavak-tározók medrei*
 - b) *a vízmedrek mentén a vízgazdálkodás szempontjából meghatározott szélességű parti sávok*
 - c) *a közcélú nyílt csatornák medre és partja a vízgazdálkodási területként szabályozott szélességben*
 - d) *a felszíni vízfolyások hullámterei*
 - e) *a vízbeszerzési területek (védett vízbázisok) és védőterületeik (hidrogeológiai védőidom)*
- (2) A vízgazdálkodási területek a V jelű vízmedrek övezete*
- (3) A területen építményeket elhelyezni csak a vízgazdálkodási szempontok figyelembevételével – külön jogszabályban foglaltak szerint – lehet.*
- (4) A vízgazdálkodási övezetekben a meder partja mentén a karbantartási munkálatok elvégeztetősége érdekében az egyéb jogszabályban előírt szélességű biztonsági sávokat szabadon, kerítés és egyéb építménytől mentesen kell hagyni. A területen levő vízmedrek parti sávját a hatályos rendelkezések előírásainak megfelelően biztosítani kell.*
- (5) A területen építményt elhelyezni, jelentős földmunkát végezni, művelési ágat változtatni a vonatkozó rendelkezések előírásainak megfelelően, valamint az alábbiak figyelembe vételével csak úgy szabad, hogy a beavatkozás:*
- a) *a biztonságos felszíni vízvezetést ne veszélyeztesse, illetve szolgálja,*
 - b) *segítse elő a csapadékvizek tárolását, a vízhiányos időszakra való visszatartását,*
 - c) *biztosítsa a meglévő élőhelyek védelmét és újak kialakulását.*
- (6) Az övezet telkein legfeljebb 5%-os beépítettséggel, 6,0 m-es épületmagassággal elhelyezhetők a pihenést, kikapcsolódást szolgáló, valamint a terület fenntartásához szükséges építmények – a vonatkozó jogszabályok betartása mellett.*

Má-2 jelű korlátozott használatú általános mezőgazdasági terület övezete:

HÉSZ 53. § (1) Az Má-2 jelű övezetbe a mezőgazdasági területek ökológiai, természetvédelmi, illetve vízvédelmi (környezetvédelmi) okokból sajátos helyzetű és használatú részei tartoznak.

(2) Az övezetben az egyéb, vízügyi, környezetvédelmi, vagy természetvédelmi jogszabályokban foglaltak betartása mellett a mezőgazdasági művelés, használat folytatható.

(3) Az övezetben építmények akkor helyezhetők el, ha azok a természeti, táji értékeket nem károsítják, a környezetet nem veszélyeztetik. A kialakult tájhasználatot megváltoztatni kizárólag a természeti állapothoz való közelítés érdekében szabad.

(4) Az övezetben tájidegen létesítmény, mobil szerkezet, lakókocsi nem helyezhető el.

(5) Új villamosenergia-ellátási, valamint táv- és hírközlő vezetékek csak terepszint alatti elhelyezéssel engedélyezhetők, kivéve, ha a terepszint alatti elhelyezés védendő értéket veszélyeztetne, károsítana.

(6) korlátozott használatú általános mezőgazdasági területen az OTÉK mezőgazdasági területre vonatkozó előírásainak betartása mellett:

a) 1500 m² telekméretig épület nem építhető, a 1500 m²-t meghaladó telkeken a beépítettség mértéke legfeljebb 3% lehet.

b) a beépíthető telek szélessége legalább 40 m,

c) a kialakítható telek területe legalább 2,0 ha (20 000 m²), a telekhatárrendezés kisebb telkek esetén is megengedett

d) a beépítés módja szabadon álló,

e) az előkert és az oldalkert szélessége legalább 10 m,

f) az épületmagasság legfeljebb 5,0 m.

g) különálló lakóépület és nagy létszámú állattartó telep az övezetben nem építhető.

Ev jelű védelmi rendeltetésű erdőterület:

HÉSZ 49. § (1) A védelmi rendeltetésű erdőterület az Ev jellel jelölt övezet, mely elsősorban a természeti környezet, és a különböző környezeti elemek valamint a település és egyéb létesítmények védelmére szolgál.

(2) Ev övezetben épületet elhelyezni nem lehet.

Eg jelű gazdasági rendeltetésű erdőterület:

HÉSZ 50. § (1) A gazdasági rendeltetésű erdőterület az Eg jellel jelölt övezet, mely elsősorban a fa- vagy szaporítóanyag-termeléshez, vadgazdálkodáshoz erdészeti kutatáshoz, oktatáshoz kapcsolódó épületek elhelyezésére szolgál.

(2) A gazdasági rendeltetésű erdőterületen épületet elhelyezni az alábbiak szerint lehet.

a) Beépíthető legkisebb telekterület: 1 ha (10 000 m²)

b) Beépítési mód: szabadonálló

c) Beépítettség legfeljebb 0,5 %, de maximum 300 m² alapterülettel telkenként

d) Épületmagasság legfeljebb 6,0 m

Tk jelű természetközeli terület övezete:

HÉSZ 56. § (1) Természetközeli területek a TK jellel jelölt

a) mocsár

b) nádas

c) sziklás területek területei

(2) Természetközeli területen csak a terület rendeltetésével összefüggő műtárgy (pl. madárles, legfeljebb 6,0 m magas kilátó, stég, esőbeálló stb.) helyezhető el.

K-mü-1 jelű különleges mezőgazdasági terület építési övezet:

HÉSZ 42. § (1) Különleges mezőgazdasági üzemi K-mü jellel jelölt építési övezetben mezőgazdasági tevékenységhez szükséges építmények, állattartó épületek és az állattartáshoz szükséges egyéb építmények, mindenfajta nem jelentős zavaró hatású gazdasági tevékenységi célú épület, műhely és tároló, gépjavító épület, és nem közforgalmú üzemanyag-töltő állomás, irodaépület helyezhető el.

(2) Az építési övezetben elhelyezhető továbbá telkenként egy, a tulajdonos, a használó és a személyzet számára szolgáló lakás.

(3) Mezőgazdasági üzemi területen

a) az előkert mérete: portaépület esetén 0,0 m, egyéb épület esetén 5,0 m.

b) az oldalkert legkisebb mérete: 5,0 m (kivéve az ökológiai hálózat övezetével határos telekhatár mentén, ahol 10,0m)

c) a hátsókert legkisebb mérete: 6,0 m (kivéve az ökológiai hálózat övezetével határos telekhatár mentén, ahol 15,0m)

(5) A K-mü építési övezetben terményszárító, silótorony, takarmánykeverő és víztorony magassági korlátozás nélkül építhető.

Kialakítható telek legkisebb területe (m ²)	Beépítettség megengedett legnagyobb mértéke (%)	Megengedett legnagyobb épületmagasság (m)
2000	20	6,0

Gksz-2 jelű kereskedelmi, szolgáltató terület építési övezet:

HÉSZ 35. § (1) Kereskedelmi, szolgáltató terület Gksz jellel jelölt építési övezetben elhelyezhető épület:

a) a környezetre jelentős hatást nem gyakorló gazdasági;

b) kereskedelmi, szolgáltató;

c) a gazdasági tevékenységhez tartozó iroda;

d) gazdasági célú épületen belül szolgálati lakás és munkásszállás rendeltetést is tartalmazhat

(2) Kereskedelmi, szolgáltató terület építési övezeteinek építési telkeit részleges közművesítettséggel kell ellátni.

(3) Kereskedelmi, szolgáltató terület építési övezeteinek építési telkein több épület is elhelyezhető.

Kialakítható telek legkisebb területe (m ²)	Beépítettség megengedett legnagyobb mértéke (%)	Megengedett legnagyobb épületmagasság (m)
4000	30	7,0

Seregélyes

Seregélyes Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének Seregélyes településre vonatkozó új Településszerkezeti Terv elfogadásáról szóló 2/2018. (I.22.) határozata, valamint Seregélye0073 Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi építési szabályzatról szóló 1/2018. (I.23.) önkormányzati rendelete (HÉSZ) szerint a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetbe tartoznak:

Má-2 jelű korlátozott használatú általános mezőgazdasági terület övezete:

HÉSZ 52. § (1) Az Má-2 jelű övezetbe a mezőgazdasági területek ökológiai, természetvédelmi, illetve vízvédelmi (környezetvédelmi) okokból sajátos helyzetű és használatú részei tartoznak.

- (2) Az övezetben az egyéb, vízügyi, környezetvédelmi, vagy természetvédelmi jogszabályokban foglaltak betartása mellett a mezőgazdasági művelés, használat folytatható.
- (3) Az övezetben építmények akkor helyezhetők el, ha azok a természeti, táji értékeket nem károsítják, a környezetet nem veszélyeztetik. A kialakult tájhasználatot megváltoztatni kizárólag a természeti állapothoz való közelítés érdekében szabad.
- (4) Az övezetben tájidegen létesítmény, mobil szerkezet, lakókocsi nem helyezhető el.
- (5) Új villamosenergia-ellátási, valamint táv- és hírközlő vezetékek csak terepszint alatti elhelyezéssel engedélyezhetők, kivéve, ha a terepszint alatti elhelyezés védendő értéket veszélyeztetne, károsítana.
- (6) Korlátozott használatú általános mezőgazdasági területen az OTÉK mezőgazdasági területre vonatkozó előírásainak betartása mellett:
- 1500 m² telekméretig épület nem építhető, a 1500 m²-t meghaladó telkeken a beépítettség mértéke legfeljebb 3% lehet.
 - önálló lakóépület legfeljebb 200 m² hasznos alapterületű lehet
 - a beépíthető telek szélessége legalább 40 m,
 - a kialakítható telek területe legalább 2,0 ha (20 000 m²), a telekhatárrendezés kisebb telkek esetén is megengedett
 - a beépítés módja szabadon álló,
 - az előkert és az oldalkert szélessége legalább 10 m,
 - az épületmagasság legfeljebb 5,0 m.

Má-1 jelű általános mezőgazdasági terület övezet:

- HÉSZ 51. § (1) Az Má-1 jellel jelölt övezet elsősorban a növénytermesztés, és az állattenyésztés, továbbá az ezekhez kapcsolódó tevékenységek végzésére szolgáló terület.
- (2) Má-1 jelű övezetben elhelyezhető:
- növénytermesztéshez kapcsolódó;
 - állattartáshoz, állattenyésztéshez kapcsolódó;
 - az ezekhez kapcsolódó saját termék feldolgozás, tárolás, árusítás építményei;
 - lakó építmény.
- (3) Nagy létszámú állattartó telep nem létesíthető. Állattartó telep, belterületől, továbbá belterületen kívüli beépítésre szánt területtől és országos jelentőségű védett természeti terület határától, vízfolyástól, vízfelülettől legkevesebb 100 m védőtávolság biztosításával alakítható ki.
- (4) Általános mezőgazdasági területen az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Kormányrendelet (a továbbiakban: OTÉK.) mezőgazdasági területre vonatkozó előírásainak betartása mellett:
- az önálló lakóépület legfeljebb 300 m² hasznos alapterületű lehet
 - a beépíthető telek szélessége legalább 30 m,
 - a kialakítható új telek területe legalább 1,0 ha (10 000 m²), a telekhatárrendezés kisebb telkek esetén is megengedett
 - a beépítés módja szabadon álló,
 - az előkert és az oldalkert szélessége legalább 10 m,
 - az épületmagasság legfeljebb 7,0 m.
- (5) Az országos ökológiai hálózattal érintett földrészletek esetében az épületeket az ökológiai hálózattal nem érintett területén kell elhelyezni.
- (6) Az általános mezőgazdasági övezetben, több önálló telekből az OTÉK rendelkezései szerinti birtoktest alakítható ki. A birtoktest esetében 3%-os beépíthetőséggel a birtoktesthez tartozó összes telek területe után számítva csak az egyik telken is kihasználható (birtokközpont), ha a telek területe legalább a 10 000 m²-t eléri, és a beépítés a szomszédos telkek rendeltetésszerű

használatára nincs korlátozó hatással, illetőleg azt nem veszélyezteti. A birtokközpont telkén a beépítettség a 45%-ot nem haladhatja meg.

Tk jelű természetközeli terület övezet:

HÉSZ 55. § (1) Természetközeli területek a TK jellel jelölt

- a) mocsár
- b) nádas
- c) sziklás területek területei

(2) Természetközeli területen csak a terület rendeltetésével összefüggő műtárgy (pl. madárles, legfeljebb 6,0 m magas kilátó, stég, esőbeálló stb.) helyezhető el.

Ev jelű védelmi rendeltetésű erdőterület övezete:

HÉSZ 48. § (1) A védelmi rendeltetésű erdőterület az Ev jellel jelölt övezet, mely elsősorban a természeti környezet, és a különböző környezeti elemek valamint a település és egyéb létesítmények védelmére szolgál.

(2) Ev övezetben épületet elhelyezni nem lehet.

V jelű vízgazdálkodási terület övezete:

HÉSZ 54. § (1) A vízgazdálkodással összefüggő övezetekbe a következő területek tartoznak:

- a) a patakok, tavak-tározók medrei
- b) a vízmedrek mentén a vízgazdálkodás szempontjából meghatározott szélességű parti sávok
- c) a közcélú nyílt csatornák medre és partja a vízgazdálkodási területként szabályozott szélességben
- d) a felszíni vízfolyások hullámterei
- e) a vízbeszerzési területek (védett vízbázisok) és védőterületeik (hidrogeológiai védőidom)

(2) A vízgazdálkodási területek a V jelű vízmedrek övezete

(3) A területen építményeket elhelyezni csak a vízgazdálkodási szempontok figyelembevételével – külön jogszabályban foglaltak szerint – lehet.

(4) A vízgazdálkodási övezetekben a meder partja mentén a karbantartási munkálatok elvégeztetése érdekében az egyéb jogszabályban előírt szélességű biztonsági sávokat szabadon, kerítés és egyéb építménytől mentesen kell hagyni. A területen levő vízmedrek parti sávját a hatályos rendelkezések előírásainak megfelelően biztosítani kell.

(5) A területen építményt elhelyezni, jelentős földmunkát végezni, művelési ágat változtatni a vonatkozó rendelkezések előírásainak megfelelően, valamint az alábbiak figyelembe vételével csak úgy szabad, hogy a beavatkozás:

- a) a biztonságos felszíni vízelvezetést ne veszélyeztesse, illetve szolgálja,
- b) segítse elő a csapadékvizek tárolását, a vízhiányos időszakra való visszatartását,
- c) biztosítsa a meglévő élőhelyek védelmét és újak kialakulását.

(6) Az övezet telkein legfeljebb 5%-os beépítettséggel, 6,0 m-es épületmagassággal elhelyezhetők a pihenést, kikapcsolódást szolgáló, valamint a terület fenntartásához szükséges építmények – a vonatkozó jogszabályok betartása mellett.

Székesfehérvár

Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének a településszerkezeti terv elfogadásáról szóló 492/2019. (VII.12.) számú határozata, valamint Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének Székesfehérvár Megyei Jogú Város Helyi Építési

Szabályzatáról szóló 17/2019. (VII.12.) önkormányzati rendelete (HÉSZ) szerint a Natura 2000 területen található helyrajzi számok az alábbi övezetbe tartoznak:

Tk jelű természetközeli terület övezet:

HÉSZ 192.§ Természetközeli területen „Tk” jelű övezetben nem helyezhető épület, továbbá olyan építmény, amely a jelenlegi állapotot rontja, a meglévő növényállományt, ökoszisztémákat és egyéb természeti képződményeket veszélyezteti, a tájkép jellegét megváltoztatja. A kialakult tájhasználatot megváltoztatni kizárólag a természeti állapothoz közelítés érdekében szabad.

Má-tt jelű általános mezőgazdasági terület övezete:

HÉSZ 187. § (3) Az általános mezőgazdasági területen „Má-tt” jelű övezetben, mely a természeti területek mezőgazdasági övezete és ahol a kímélő gyepgazdálkodás a jellemző

- a) elhelyezhetők a mezőgazdasági termeléshez (növénytermesztés és feldolgozás, állattartás és feldolgozás) szükséges gazdasági célú építmények (különösen állattartó épületek, terménytárolók, szárítók, gépjárműtárolók, gépjavítók, trágyatárolók)*
- b) nem helyezhető el lakóépület (tanya), illetve lakás.*

Kialakítható telek legkisebb területe (m²)	Beépítettség megengedett legnagyobb mértéke (%)	Megengedett legnagyobb épületmagasság (m)
10.000	0,3	4,5

V jelű vízgazdálkodási terület övezete:

HÉSZ 191.§ (1) Vízgazdálkodási területen „V” jelű övezetekben építményt elhelyezni, jelentős földmunkát végezni, művelési ágot változtatni a vonatkozó jogszabályok előírásainak megfelelően, valamint az alábbiak figyelembe vételével csak úgy szabad, hogy a beavatkozás

- a) a biztonságos felszíni vízelvezetést ne veszélyeztesse, illetve szolgálja,*
- b) segítse elő a csapadékvizek tárolását, a vízhiányos időszakra való visszatartását, és*
- c) biztosítsa a meglévő élőhelyek védelmét és újak kialakulását.*

(2) A vízfolyások felett gépjármű, kerékpáros és gyalogos híd létesíthető.

(3) A vízmedrek partja mentén a karbantartási munkálatok elvégezhetősége érdekében a jogszabályokban előírt szélességű biztonsági sávokat szabadon kell hagyni, kerítés és egyéb

2. Felhasznált irodalom

- Aszalós R. – Gálhidy L. (szerk.) (2015): Natura 2000 erdőterületek kezelése. Gyakorlati útmutató erdőgazdálkodók és erdészeti szakszemélyzet számára. (Bábalács Füzetek 20.) – Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, Eger, 56 pp.
- Böloni J. – Molnár Zs. – Kun A. (szerk.) (2011): Magyarország élőhelyei. Vegetációtípusok leírása és határozója (ÁNÉR 2011). – MTA ÖBKI, Vácrátót, 441 pp.
- Dövényi Zoltán (szerk.) (2010): Magyarország kistájainak katasztere – MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 876 pp.
- Fekete G. – Varga Z. (szerk.) (2006): Magyarország tájainak növényzete és állatvilága. – MTA Társadalomtudományi Központ, Budapest, 486 pp.
- Haraszthy L. (szerk.) (2014): Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon. – Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány, Csákvár, 956 pp.
- Mészöly K. (szerk.) (2018): A Mezőföldi Erdőtervezési Körzet Natura 2000 elővizsgálati dokumentációja. – Pest Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztálya, Gödöllő, 193 pp.
- Mészöly K. (szerk.) (2020): A Mezőföld-Sárréti Erdőtervezési Körzet Natura 2000 elővizsgálati dokumentációja. – Pest Megyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztálya, Gödöllő, 40 pp.
- Földművelésügyi Minisztérium, Környezetügyért Felelős Helyettes Államtitkárság – Természetmegőrzési Főosztály (szerk.) (2018): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez. – KvVM, Budapest, 40 pp.
- Agrárminisztérium (szerk.) (2020): Iránymutatás a madárvédelmi területek Natura 2000 fenntartási terveinek összeállításához. (Az „Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez” című AM útmutató 4. sz. melléklete.) – AM, Budapest, 3 pp.

Világháló helyek:

<https://www.novenyeterkep.hu/>

<http://erdoterkep.nebih.gov.hu/>

<https://nfk.gov.hu/>

http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal/

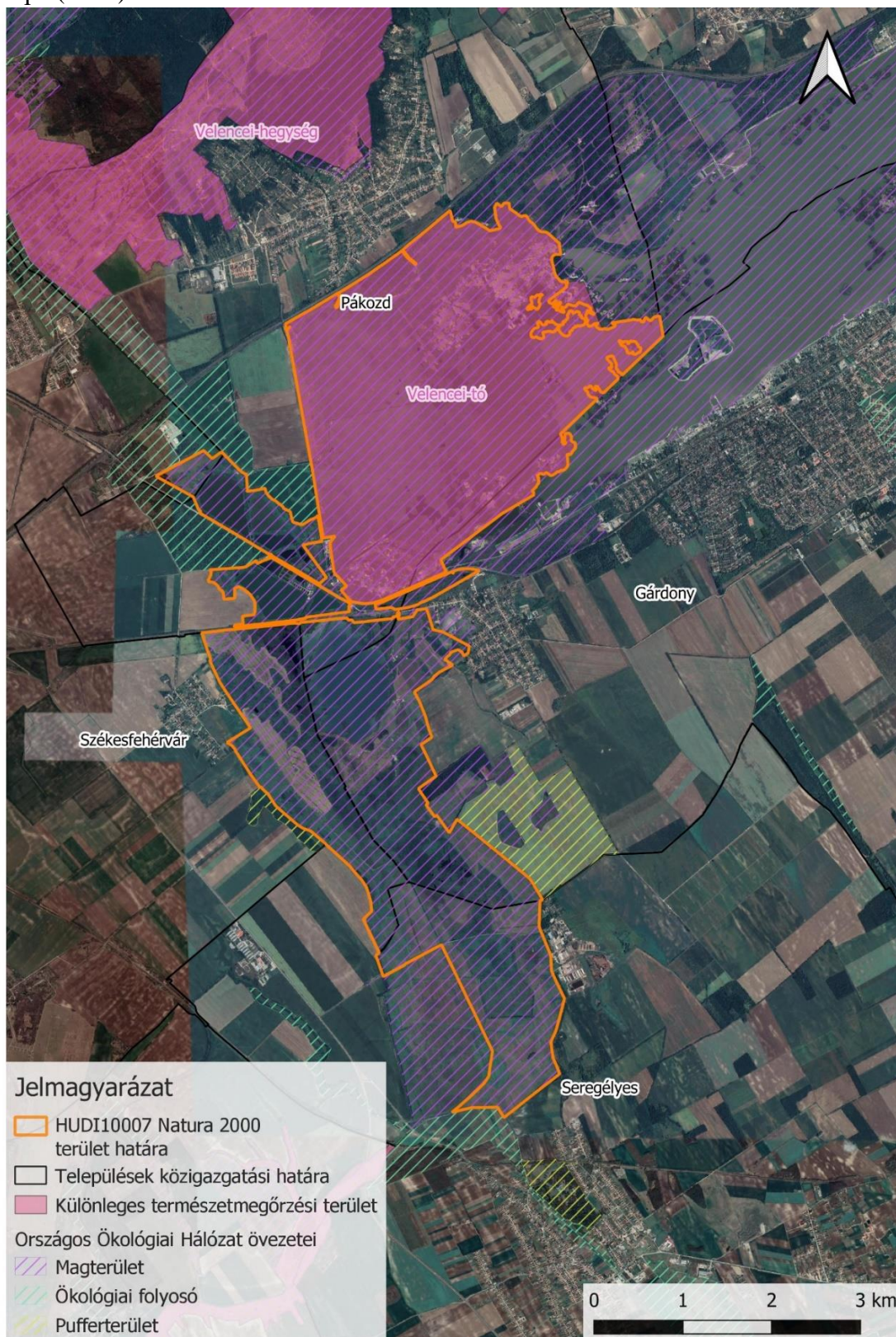
<http://natura2000.eea.europa.eu/>

<http://natura.2000.hu/>

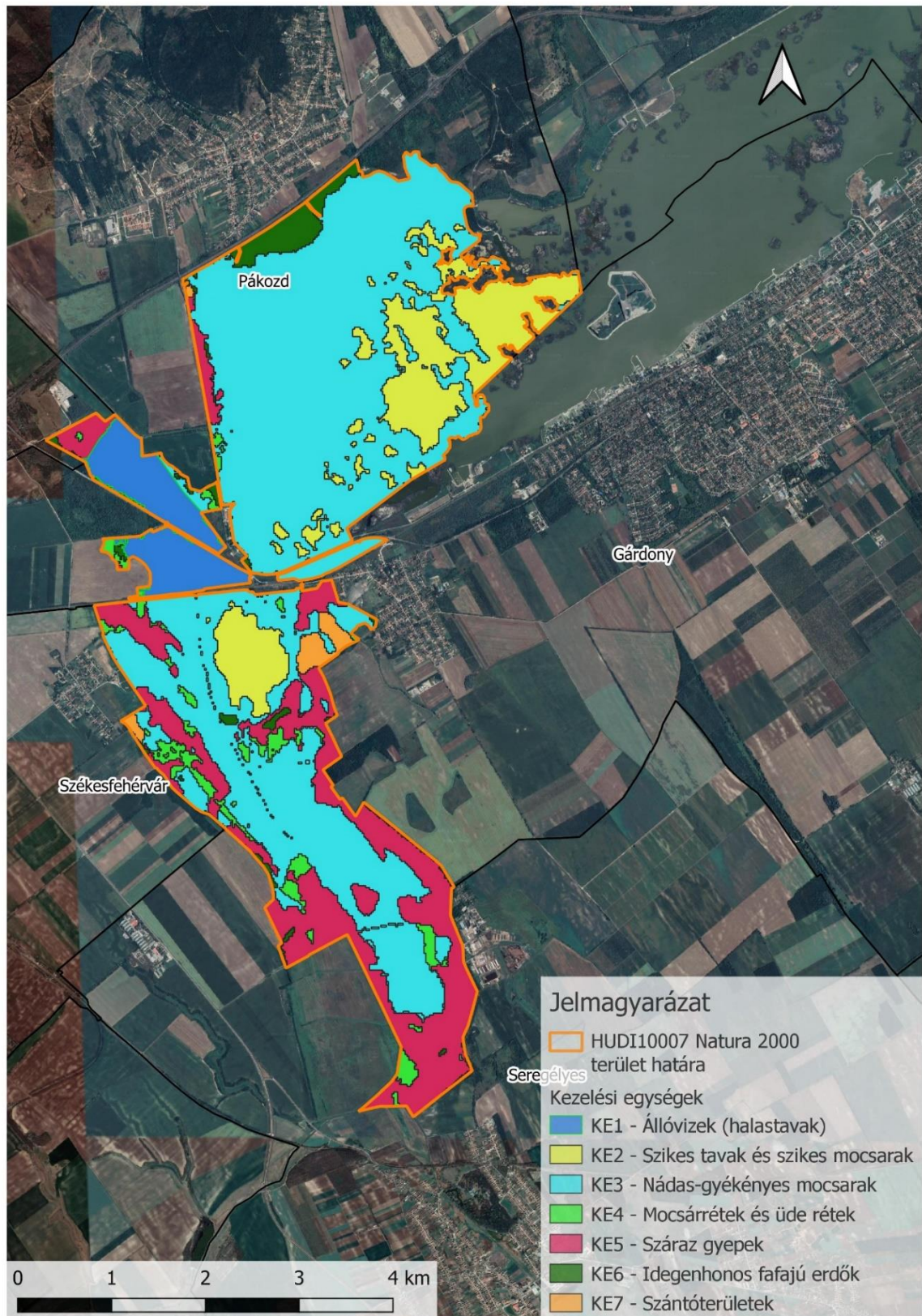
<http://www.termeszetvedelem.hu/>

3. Térképek és mellékletek

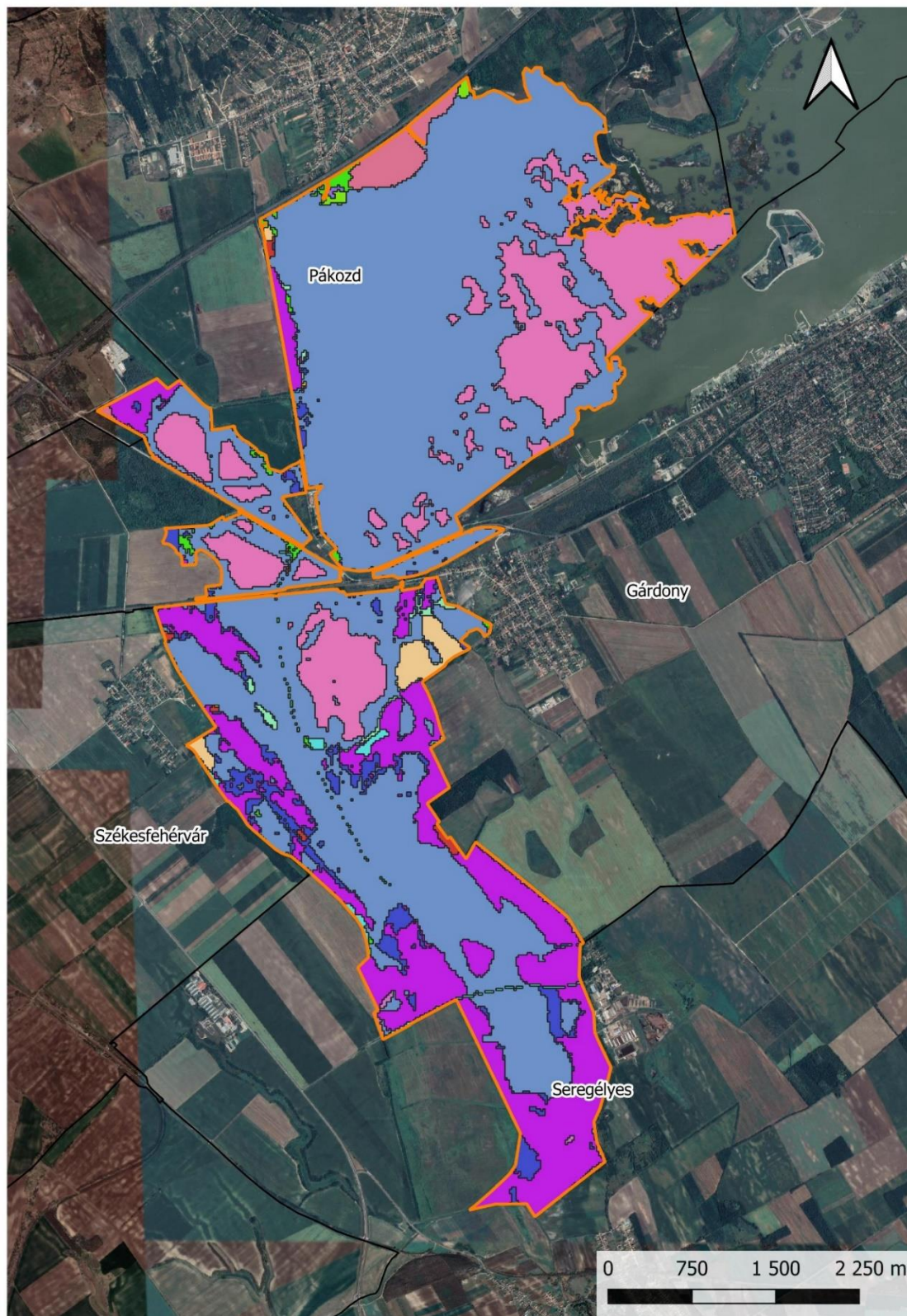
1. számú melléklet: Velencei-tó és Dinnyési-fertő (HUDI10007) Natura 2000 terület áttekintő térképe (2022)

2. számú melléklet: Velencei-tó és Dinnyési-fertő (HUDI10007) Natura 2000 terület kezelési egységeinek térképe (2022)

3. számú melléklet: Velencei-tó és Dinnyési-fertő (HUDI10007) Natura 2000 terület élőhely térképe (NÖSZTÉP alapján) (2022)

Jelmagyarázat

 HUDI10007 Natura 2000 terület határa

Élőhelytérkép a NÖSZTÉP alapján

 Akác dominálta ültetvények

 Alacsony épület

 Állóvizek

 Ártéren kívüli, többletvízhatás alatti nyárasok

 Egyéb burkolt vagy burkolatlan mesterséges felületek

 Egyéb idegenhonos lombos fajok dominálta erdők

 Egyéb, többletvízhatással érintett őshonos dominanciájú erdők

 Időszakos vízhatás alatt álló gyepek valamint láp- és mocsárrétek

 Máshová nem besorolható fás szárú növényzet

 Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet

 Nemesnyár- és fűz dominálta ültetvények

 Szántóföldek

 Szikes és szikesedésre hajlamos gyepek

 Szilárd burkolatú utak

 Vízben álló mocsári/lápi növényzet

 Vízfolyások

 Zárt gyepek kötött talajon vagy domb és hegyvidéken

 Zöldfelületek mesterséges környezetben fákkal

 Zöldfelületek mesterséges környezetben fákkal

4. számú melléklet: Velencei-tó és Dinnyési-fertő (HUDI10007) Natura 2000 terület átfedése országos jelentőségű védett természeti területekkel (2022)

